

At the heart of the image

OBJEKTIVI "RIBLJE OKO" | BPC | LIGHTROOM | TELE-FLEŠER | SLOJEVI | KONKURSI

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE | BROJ 45 | FEBRUAR 2008 | WWW.REFOTO.CO.YU

D300.
Fotoaparat koji želi da upozna svet

Fotoaparat koji svet želi da upozna
D3.

Nikon
D300

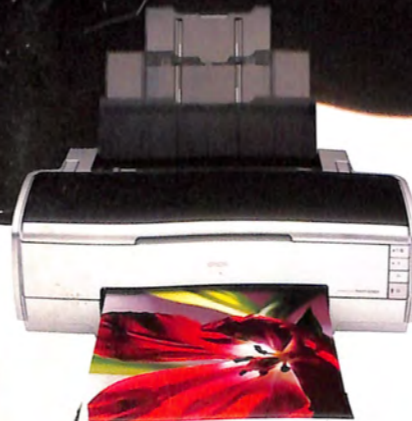
Nikon
D3

www.refot.com

BPC
on-line
konkurs

Veliki
iskorak
za Olympus

Borba titana
A3+ štampači

ISSN 1450-6394
9 771450 639003 4 5
DIN 250
K. M. 8
KUNA 34
DEN. 250
EVRA 4

Hasselblad Masters

Duel
Canon EOS 400D
i Nikon D40x

Ekstremni sport
Samo za odvažne
Nikon Small World
Crno-beli svet
Slobodana Krstića

40 million
NIKKOR EXPPEED

EKSKLUZIVNI UVOZNIK I DISTRIBUTER

REFOTB

Pčinjska 15a, 11000 Beograd
011/24-56-151; 30-87-004, E-mail: info@refot.com

Spoljašnja zaštita vaše unutrašnje vizije

Nakon 20 godina karijere u foto-zurnalizmu (5 puta je bio predsednik udruženja Novinskih fotografa Bele Kuće), Kevin je pokrenuo Blue Pixel™ eksperti u digitalnoj tehnologiji Amerike, da bi predavao digitalnu fotografiju. Danas, snima "Reality TV" i fotograf je "EcoChallenge" trke

Predstavljamo vam DryZone Rover

- Dvodelni dizajn
- Vodootporna zaštita
- Ugrađeni sistem za osveženje
- Dizajnirano za digitalnu opremu

Designed for
Digital

Waterproof drypod održava vašu opremu potpuno suvom. Dvodelni dizajn omogućava dovoljno prostora za vašu foto opremu i dodatke.

Rezervoar vode za piće kapaciteta 1,5 litara, može se vaditi, a bezbedno je postavljen bez opasnosti po opremu.

Za kompletnu specifikaciju svih Lowepro proizvoda, posetite www.lowepro.com

REFOT B, ekskluzivni uvoznik i distributer, Pčinjska 17, 11000 Beograd, t. 011 2456 151, f. 011 446 0234, e. info@refot.com, www.refot.com, www.lowepro.com

SanDisk, SanDisk Edge, SanDisk Professional, SanDisk Ultra i drugi nazivi su registrovani i zaštićeni brendovi SanDiska. Svi drugi nazivi su brendovi drugih proizvođača. © 2007 SanDisk Corporation. Svi prava su zadržana. Slike su ilustrativne i ne predstavljaju stvarnost. Slike su namenjene samo za ilustrativne svrhe. Slike su namenjene samo za ilustrativne svrhe. Slike su namenjene samo za ilustrativne svrhe. Slike su namenjene samo za ilustrativne svrhe.

moje srce je na prvoj liniji dešavanja.
moj fotoaparati je moj vizuelni dnevnik.
ja sam Ziv Koren i izabrao sam SanDisk.

Nezaboravne slike Ziva Korena govore više od bilo koje knjige. Da bi se snimile tako upečatljive fotografije, najvažnije je biti u pravom trenutku na pravom mestu. Ziv se oslanja na rasklopive SanDisk Ultra® II SD™ Plus memorijske kartice sa ugrađenim USB adapterom. Ove kartice visokih performansi omogućavaju mu da brzo preuzima, obrađuje i šalje fotografije udarnih vesti nestrpljivim urednicima širom sveta. I kao što Ziv kaže, ponekad je tajna kako da prvi dođete do vesti, skrivena u brzom protoku informacija.

WWW.SANDISK.COM

Ziv Koren.
Fotografisao
Jay Maisel.

SanDisk®
STORE YOUR WORLD IN OURS®

REFOT B, uvoznik i distributer, Pčinjska 15a, 11000 Beograd, t. 011 2456 151, f. 011 446 0234, e. info@refot.com, www.refot.com

STALNE RUBRIKE

- 4 **U FOKUSU**
Najbolje fotografije čitalaca ovog meseca
- 8 **AKTUELNOSTI**
Iznenadujuće aktivan i zanimljiv početak godine koji svakako najavljuje uzbudljivu sezonu. Od ovog broja dajemo informacije i o zanimljivim internet prezentacijama
- 16 **MOJE ISKUSTVO**
Ako želite da "proširite vidike" uzмите ekstremno širokougaoni objektiv "riblje oko"
- 28 **PRAKSA NA DELU**
Spoj uzbudljivog sporta i dobre fotografije povišice dozu adrenalina svima koji su dovoljno odvažni da se upuste u ovakvu avanturu
- 42 **ŠTAPOM I KANAPOM**
Tele flešer je naprava čudnog izgleda ali velikih mogućnosti. Prihvatite izazov i napravite ga sami
- 44 **POPULARNA ISTORIJA FOTOGRAFIJE**
Dva najveća imena avangarde svakako su Man Ray i Laslo Moholi Nađ
- 46 **KONKURS – NIKON SMALL WORLD**
Šta se krije u mikroskopski malom svetu saznajte kroz fantastične fotografije s konkursa
- 50 **PUTOPIŠ**
Šef protokola Ministarstva inostranih poslova Srbije donosi nam zanimljiv pogled na neobičnu i mističnu zemlju – Iran
- 54 **VEB-KONKURS**
Balkan photocontest se "razbuktava", sve je više tema i galerije se "pune" fotografijama
- 56 **U STUDIJU S PROFESIONALCEM**
Saznajte kako se snalazi na terenu naš urednik
- 84 **KOLEKCIONARSKI UGAO**
Nastavljamo priču o box kamerama koje su promenile svet fotografije
- 86 **FOTO-KOMENTAR**
Fotografije su sve zanimljivije ali...
- 90 **KONKURSI**
Nadamo se da je ovo samo zatišje pred buru
- 96 **PISMA ČITALACA**
Par zaista lepih pisama napunila su stranu i naša srca

FOTOŠKOLA

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

- 38 **SLOJEVI**
Organizacija i manipulacija slojevima
- 40 **AKCIJE**
Iako je naizgled mali, procesor slike je veoma koristan i moćan alat

FOTOGRAFI

PORTFOLJA POZNATIH IMENA FOTOGRAFIJE

- 20 **SLOBODAN KRSTIĆ**
Portreti, aktovi, pejzaži, konji, život... sve to čini crno-belu pastoralu Slobodana Krstića

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

- 62 **NOVITETI**
Novi Sigma objektiv, pristupačniji monitori za profesionalnu upotrebu, višenamenski stativ...
- 64 **CANON EOS 400D I NIKON D40X**
Stavili smo ih jedan pored drugog, "dobrano" ispitati ali na kraju, izbor je ipak na vama
- 68 **OLYMPUS E3**
Da li je ovo veliki iskorak za Olympusov top model na tržištu D-SLR fotoaparata?
- 72 **OBJEKTIVI "RIBLJE OKO"**
Posle teksta Svete Dragovića pročitajte tehnički prikaz ovih neobičnih objektivna
- 75 **NIKON COOLPIX P50**
Za vrlo "razumne" pare dobićete odličan fotoaparar koji može uvek da bude uz vas
- 76 **CANON POWERSHOT G9**
Da li ovaj kompaktni digitalac ponekad može da zameni "ozbiljniji" D-SLR
- 78 **A3+ ŠTAMPAČI**
Canon Pixma Pro9500, HP Photosmart Pro B9180, Epson Stylus Photo R2400. Verujte da je izbor težak jer je kvalitet sva tri štampača zaista na visokom nivou i vrlo ujednačen
- 82 **LIGHTROOM**
Adobe porodica predstavlja vam još jedan odličan program za obradu slike, naročito ako niste previše zahtevni

NASLOVNA STRANA

© DOMINIQUE AMPHONESINH, HASSELBLAD MASTERS, APRIL, 2007
WWW.HASSELBLAD.COM

reč urednika

OPET NOVI POČETAK

Kao što vidite, u Novu godinu zakoračili smo u novom izdanju! Najviše promena pretrpela je naslovna strana i naš logo. Nadamo se da vam se ovo novo "pakovanje" sviđa, a još je važnije da vam se sviđa sadržaj časopisa koji nije mnogo izmenjen, ali je obogaćen i proširen, a promene mu tek slede kad čujemo vaše reakcije, što pozitivne, što negativne. Nemojte da vas zbuni što na kioscima niste ugledali januarski broj jer smo odlučili da ga preskočimo zbog sveopšteg odmora cele države koji počne u minuloj, a zađe duboko u tekuću godinu. Ne brinite se, nismo vam ništa uskratili, mesečno izdanje je pred vama na 100 strana koje mogu samo da se povećaju u budućnosti, nikako smanje.

Odlična fotografija s naslovne strane delo je Hasselblad Masters-a koji ćemo pratiti tokom ove godine i, nadamo se, doneti vam inspiraciju za nove fotografske poduhvate, jednako smele i zanimljive. Nova rubrika je i *Praksa na delu* u kojoj ćemo obrađivati različite teme kroz fotografije i iskustva profesionalnih fotografa ali i foto-amatera, a možda i vas. Na samom početku časopisa uvek će vas čekati najbolje fotografije čitalaca ovog meseca, a biće tu i nagrada ali, o tom potom... Milanova radionica radi i dalje, bolje nego ikad i prepuna je korisnih, ali i maštovitih naprava koje će vešti fotografi odlično iskoristiti. Časovi obrade digitalne fotografije i dalje su u toku, pazite da ne izostajete jer svaki minus može da znači veliki zaostatak, a dopunskih časova za sada nema ali, ako insistirate, mogu nešto da učinim po tom pitanju. Da ne bi bilo da samo pričam, Milan je napravio reportažu na jednom od mojih komercijalnih snimanja, čisto da proverim je li umem ja nešto ili ne. Verujem da ćete vi biti još oštrije sudije makar da bi mi vratili za moje stalno "popovanje"! Vaskršnu rubriku *Putopis* svečano je "otvorio" još jedan diplomata, Miloš Vasiljević koji je opčinjen mirisom istoka uspeo da se približi stanovnicima Irana. Boris nastavlja u svom stilu, što znači da za svakog ima ponešto, a verujem da će najzadovoljnije biti "Nikondžije" i "Kanondžije", jer ih čeka pravi duel koji se ipak prijateljski završava. Ovoga puta Borisu se pridružio i Milan s prikazom odličnih A3+ štampača, a imamo i novog saradnika, Zorana Imširagića, koji će pokušati da vam približi Adobe programe za obradu slike. Tu su i novi konkursi, koji tek čekaju vaš zalet a, takođe, i mali oglasi koji treba da vam pomognu da nešto prodate ili kupite ali i da ponudite ili tražite usluge, npr. iznajmljivanja studija, foto-opreme, da nađete modele, stiliste, šminkere...

E dosta, neću više ništa da vam najavljujem, mora nešto da bude i iznenađenje. Nadamo se da će ova godina biti veoma uspešna i uzbudljiva za sve nas i da ćemo na stranicama časopisa podeliti te uspehe (a možda i neuspehe) i nove domete kojima svi toliko težimo.

IVANA BREZOVAC
ivana.brezovac@refoto.co.yu

OSNIVAČ I IZDAVAČ REFOT B, Beograd, Pčinjska 17

DIREKTOR Slobodan Vukadinović

CENA pojedinačnog broja 250 dinara

žiro-račun 255-0009780101000-19

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr fot. Ivana Brezovac

IZVRŠNI UREDNIK Milan Živković, milan.zivkovic@refoto.co.yu

UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.yu

REDAKCIJA mr fot. Vladimir Červenka, Svetislav V. Dragović,

Goran Malić, Miroslav Nikoljačić, Imre Szabó, mr fot. Mitar

Trninić, Srdan Vuković

SARADNICI Vojin Mitrović (Pariz), Stevan Ristić,

Jelena Matić, Marija Milovanović-Maksimović,

Miloš Zdravković, Srdan Vukmirović

TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN Sanja Kovačević, Igor Ilić

LEKTOR Biljana Gordić

MARKETING Maja Šmitran, maja.smitran@refoto.co.yu

REFOTO, tel. 011/344-9641; 344-9642; faks. 011/4460-234

ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd

PRE-PRESS REFOT B – Rukopisi i priloge se ne vraćaju.

E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.yu

CIP – Katalogizacija u publikaciji Narodna Biblioteka Srbije, Beograd

77

FOTO: časopis za kulturu fotografije/glavni

i odgovorni urednik Ivana Brezovac – 1996.

br. 1 – Beograd (Pčinjska 17). Refot B, 1996 –

(Beograd, Politika) – 30 cm

Od br. 4/2001 štampa se latinicom, a naslov je

Refoto. – Varijanta naslova: Refoto

ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd)

COBISS.SR-ID 117858055

U fokusu

NAJBOLJE FOTOGRAFIJE ČITALACA OVOG MESECA

U FOKUSU

NACE POPOV, SKOPLJE, "MAVROVSKO BAČILO"

"Fotografija je nastala trećeg januara 2006. godine nakon proslave Nove godine u Mavrovu, u poznatom skijaškom centru u Makedoniji. Dan je bio odličan za snimanje a meni su za oko zapale senke bačila – mesta gde se ovce čuvaju tokom cele godine, osim zimi kada se odvođe sa planine. Fotografisano je Canonom EOS 300D i objektivom 28 – 135 IS s ekspozicijom 1/200 s i otvorom blende f16.

Nace Popov rođen je 1973. u Skoplju, Makedonija. Član je IFPO – Svetska organizacija profesionalnih fotografa. Između ostalog poseduje i kolekciju od preko 2.000 dijapozitiva na kojima je zabeležio lepotu makedonskog pejzaža. Bavi se komercijalnom fotografijom a klijenti su mu brojne makedonske firme.

BRANKO STOJANOVIĆ, NOVI SAD, "ODMOR U MUZEJU"

"Na proputovanju po Francuskoj, odlučio sam da napravim seriju fotografija dece u raznim situacijama. Ova scena odmora snimljena je u muzeju u Arlu (Arles). Prizor koji sam fotografisao odlikovao je mnogim slikarskim elementima koje sam upravo gledao na delima poznatih majstora. Odlično difuzno svetlo, akcentat dve komplementarne boje naspram skoro monohromatske okoline. Ostalo je samo da perfektno ukadriram. Devojčici sam prišao relativno blizu i fotografisao je sa zum objektivom 18 – 200 mm postavljenim na 50 mm a fotoaparat je Nikon D80. Ekspozicija je bila 1/20 s ali srećom snimak je oštar.

Branko Stojanović ima trideset godina, Novosađanin je. Dugo je radio kao fotoreporter a sada radi kao urednik fotografije u časopisu Joy i kao slobodan fotograf. Imao je nekoliko samostalnih izložbi a najviše ga zanima takozvana "life" fotografija.

NEMANJA ŽIVKOVIĆ, KOVIN, "SAKUPLJANJE DRVA"

"Zimski motivi su jedna od mojih omiljenih tema, pa je tako nastala i ova fotografija u topolovoj šumi kraj rukavca Dunava. Snimljena je Nikonom D200 i objektivom Mikro Nikkor 105 mm, s ekspozicijom od 1/40 s, blendom 11 i

osetljivošću podešenom na ISO 400. Naravno tu je prisutan i stativ – nezaobilazan pri ovakvoj kombinaciji blende i relativno duge ekspozicije".

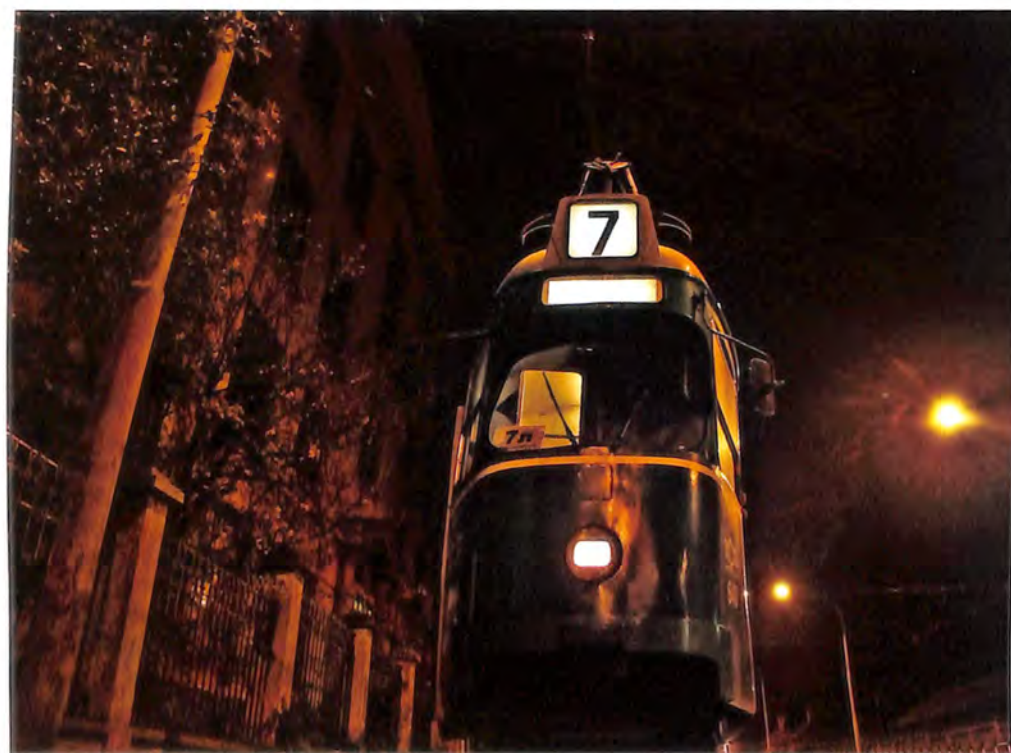
Nemanja je učenik trećeg razreda gimnazije u Kovinu i jedan od polaznika Workshopa Peternek. Fotografijom tek namerava da se ozbiljno bavi i kako kaže, obožava da koristi srednji format i film.

STEFAN MALEŠEVIĆ, BEOGRAD, "STARI TRAMVAJ"

"Moja pasija su makrofotografije, eksperimenti sa svetlom i čudnim oblicima i bojama. Posebno su mi interesantne neobične perspektive i stalno tragam za nekim novim uglom prilikom fotografisanja. U ovom slučaju spojio sam svoja interesovanja sa još jednom, možda najvećom pasijom – tramvajima. Moj Fuji S6500 ležao je sigurno u mojoj ruci, a nju sam naslonio na same tramvajske šine da bih dobio željeni kadar i strmu perspektivu."

Stefan je osamnaestogodišnjak i učenik je završnog razreda Elektrotehničke škole u Beogradu, smer Audio-video tehnologije. Uspešno je "preskočio" jedan razred, a po onom što smo videli na CD-u, kreativnost i ideje mu ne nedostaju.

TAMÁS TÓTH, SOMBOR, "DURMITOR"

"Pasionirani sam planinar i sa podjednakom ljubavlju bavim se fotografijom pokušavajući da zabeležim sve ono lepo na čega nađem. Ujedno pokušavam da izborom ugla i motiva snimim fotografije koje neće biti samo zapis trenutka već će pružiti posmatraču jedan drugačiji doživljaj planine. Iste ciljeve sam postavio i po pitanju life fotografije kojom želim da bavim".

Tamaš je rođen 1982. a po zanimanju je programer. Ovu fotografiju snimio je koristeći Nikon D80 i objektiv 70-300 mm u položaju 230 mm. Ekspozicija je bila 1/250 s, a blenda 11 na ISO 100.

SIGMA

18-200 mm F/3.5-6.3 DC OS
400 EUR

SIGMA SD14 **CF 1GB**
17-70mm F/2.8-4.5 **Extreme III**

499 EUR

SIGMA

GENERALNI UVOZNIK

Josipović Trade d.o.o
011/217-6139, 318-1295
Gen. Mihajla Nedeljkovića 33
Novi Beograd
www.josipovictrade.co.yu

OVLASĆENI PRODAVCI

AXELFOTO d.o.o
011/361-75-52
Sarajevska 86
Beograd
www.axelfoto.com

BM FOTO d.o.o
011/311-99-88
Bul. AVNOJ-a 122/5
Novi Beograd
www.bmfoto.co.yu

FOTO OPREMA d.o.o
011/3391-551
Francuska 42
Beograd
www.foto-oprema.com

KONKURS ZA IZLOŽBU FOTOGRAFIJA AUTORA DO 23 GODINE

Memorijal
Dragoljuba Tošića

U znak sećanja na profesora Dragoljuba Tošića koji je najveći deo života posvetio mladima, časopis REFOTO pokreće konkurs za najboljeg mladog fotografa. Pozivamo sve autore koji do 1. aprila 2008. navršavaju 23 godine života da nam pošalju fotografije koje moraju predstavljati celinu, tj. predlog izložbe.

Primaće se od 30 do 50 fotografija na papiru minimalnog formata 18 x 24 cm. Stručni žiri odabraci najkvalitetniju izložbu, za koju će biti obezbeđen galerijski prostor i sav prateći materijal – izrada povećanja, štampanje kataloga i pozivnica i objavljivanje u časopisu REFOTO. Rok za dostavu radova: 1. 3. 2008. godine.

MITAR TRINIĆ, "DRAGOLJUB TOŠIĆ", 2004

KONKURSI

JEDANAESTIVÖAV –
TAKMIČENJE DIGITALNE
FOTOGRAFIJE 2008,
AUSTRIJA

FIAP 2008/029
Rok: 29. mart 2008.
Format: digitalni, JPEG
1.200 x 1.600 piksela, na CD- u ili
slati na internet adresu:
ebv@chello.at
Četiri fotografije po autoru.
Participacija 10 evra.
CD sa prijavom i participacijom
slati na adresu: Verband
Osterreichischer Amateur foto-
grafen – Vereine, Kennvort: 11.
VOAV – Wettbewerb für Digitale
Biloverarbeitung 2008, A1011
Wien, Postfach 725, Austria.

SEDMI MEĐUNARODNI
SALON FOTOGRAFIJE MAYET,
FRANCUSKA

FIAP 2008/022
Rok: 8. mart 2008.
Tema: slobodna, sekcije: A – kolor
print, B – crno-beli print.
Četiri fotografije po autoru, veličine
maksimum 30x40 cm na čvrstoj
podlozi, ne debljoj od 2 mm.
Participacija: 12 evra za grupna
slanja, 9 evra po autoru.
Obeležene radove sa popunjenom
prijavom slati na adresu: Club
G. Mcléris, B.P. 21, 72360 Mayet,
France.

Poznato je da se zahvaljujući svojoj dokumentarnoj prirodi fotografija već u prvim decenijama svog nastanka pokazala kao odlično sredstvo naučnim i istraživačkim ekspedicijama za beleženje poznatih i nepoznatih kultura i civilizacija. Realizovana od 1862. do 1866. godine "Naučna komisija Pacifika" bila je glavna ekspedicija Španije u vreme vladavine Izabele II (1833-1868).

Na ovoj jedinstvenoj izložbi o Americi u XIX veku predstavljeno je 90 fotografija Južne Amerike Rafaela Kastru Ordonjesa (Rafael Castro Ordóñez), crtača, fotografa i dopisnika časopisa *El Museo Universal*. Počev od portreta članova ekspedicije, preko snimaka gradova kao što su Buenos Arijes, Rio de Žaneiro do prirode, seljaka i domorodaca, Ordonjes je za ono vreme načinio odličnu foto dokumentaciju. Inače fotografije su otkrivene i restaurirane tek pre dvadeset godina u Nacionalnom muzeju prirodnačkih nauka Španije gde se i čuvaju.

J. MATIĆ

Vrele gume Formule 1

MARTIN CANDIR I ZORAN ŽIVKOV,
15 – 21. 12. GALERIJA NEW MOMENT IDEAS, BEOGRAD

ZORAN ŽIVKOV

Od 50.000 snimaka koliko ih je napravljeno tokom FIA Svetskog šampionata Formule 1 2007. godine, fotoreporter magazina *Vrele gume* Martin Candir i Milan Živkov napravili su uži izbor i ljubiteljima fotografije predstavili dinamiku ovog sporta. Pored fotografija bolida u akciji na izložbi inače prodajnog karaktera mogle su se videti fotografije vozača, boksova, kao i malih – velikih situacija na ovom poznatom i

popularnom šampionatu. Fotografije su nastale na najpoznatijim evropskim stazama u Francuskoj (Magny – Course), Belgiji (Spa-Francorchamps), Madarskoj (Hungaroring), Španiji (Catalyna).

J. MATIĆ

MARTIN CANDIR

Poslednja pobuna

30 GODINA NJU VEJVA I PANKA U BEOGRADU, GORANKA MATIĆ
5. – 20. 12. MAGACIN U KRALJEVIĆA MARKA, BEOGRAD

Grupe kao što su Radnička kontrola, Idoli, Partibrejkersi, Ekatarina II, Disciplinarna kičme i druge obeležile su jugoslovensku muzičku i kulturnu scenu krajem sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog veka. Povodom obeležavanja trideset godina od pojave nju vejva i panka na ovim prostorima na izložbi su prikazane do sada uglavnom nepoznate fotografije Goranke Matić na kojima su pored vodećih bendova i protagonista, prikazna dešavanja na koncertima, iza bine i tribinama posvećenim panku u SKC-u. Radene u crno-belom tehničkom dokumentarnog karaktera, fotografije Goranke Matić za pripadnike starije generacije predstavljaju odličan podsetnik na stare dobre dane, a mladoj koja živi u posve

drugačijoj klimi otkrivaju ritam, energiju, bunt Beograda osamdesetih. Pored ovih fotografija posetioci su mogli da vide vizuelni i dokumentarni materijal Gvida Obradovića člana prvih pank grupa u Beogradu.

J. MATIĆ

Foto salon – Kumanovo 2007

OD 29. NOVEMBRA DO 15. DECEMBRA 2007 GODINE

Foto klub Kozjak – 50, Kumanovo, je klub s bogatom tradicijom u okviru filma i fotografije. Organizovao je dvadeset i drugu po redu izložbu umetničke fotografije u galerijskom salonu nacionalne ustanove – Dom kulture "Trajko Prokopiev" u Kumanovu. Ove godine klub je na svoju izložbu bez participacije pozvao mnogobrojne fotografe sa prostora eks YU. Pristiglo je 800 fotografija iz R. Slovenije, R. Hrvatske, Bosne i Hercegovine, R. Srbije i Makedonije. Žiri u sastavu: Cvetan Gavrovski KMF FSM, Duško Jovanovski KMF FSM i Boro Rudić KMF FSM izabrao je za izlaganje 150 fotografija. Nagrade za kolekciju fotografija dobili su: Dejan Pavlović,

Slobodan Simić i Jasmina Mandal. Pohvale za kolekciju fotografija dobili su: Nenad Ivanić, Marjan Janevski i Boris Bjelica. Nagrade za pojedinačnu fotografiju dobili su: Emin Kumbadžić, Dragan Ivić i Dušan Dočevski. Pohvale za pojedinačnu fotografiju dobili su: Marija Jovanovska, Stevan M. Sekerić i Vladimir Sekulovski. Predivan galerijski prostor, velik broj posetilaca, katalog i foto CD doprineli su da ova manifestacija dobije epitet značajnog kulturnog događaja u Kumanovu.

D. DOČEVSKI

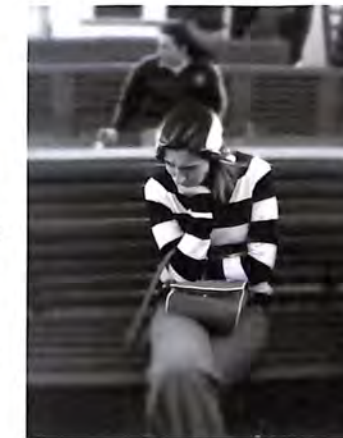
Po kući

JELENA ILIĆ, 27. 11 – 9. 12. GALERIJA DOM OMLADINE, BEOGRAD

Na trećoj samostalnoj izložbi likovna umetnica Jelena Ilić predstavila je seriju od četrdeset i šest digitalnih fotografija nastalih tokom 2005. i 2006. godine. Pronalazeći inspiraciju u svojoj kući – mestu gde najviše provodi vremena, mestu punog tragova, situacija i brzih promena, autorka je fotografisala obične, banalne predmete kao što su džezva za kafu, otpaci u sudoperi, sunder ili štipaljka. Kao rezultat njenog dvogodišnjeg crtanja i slikanja objektivom nastao je interesantan foto dnevnik praćen rečenicama "Pozdrav

sa lepog plavog itisona!" ili "Male stvari život znače" pisanih rukom, belim tušem na crnoj pozadini. Član ULUS-a od 2004. godine Jelena Ilić diplomirala je na Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu na odseku slikarstvo. Trenutno je na magistarskim studijama na istom fakultetu.

J. MATIĆ

MARIJA JOVANOVSKA

KONKURSI

PETNAESTI VIGEX 2008.
MEĐUNARODNI SALON
FOTOGRAFIJE, AUSTRALIJA
FIAP 2008/011

Rok: 20. mart 2008.
Teme/sekcije: kolor print slobodna, crno-beli print slobodna, priroda, fotožurnalizam, kreativna, portret. Četiri fotografije po sekciji, print formata min 20x25 cm maksimum 40x50 cm.
Participacija: prva sekcija 12 evra, svaka sledeća 9 evra. Za grupe od 10 ili više autora: za prvu sekciju 10 evra, svaka sledeća 7 evra.
Radove slati na adresu: The Secretary, Vigex Inc, PO Box 952, GEELONG Vic 3220, Australia
Napomena: Učesnici trebaju imati u vidu da je potrebno oko 120 dana za obično slanje poštom da paket stigne do Australije.

ČETRDESETPRVI E. A.
MEĐUNARODNI SALON
FOTOGRAFIJE 2008, HONG
KONG

FIAP 2008/032
Rok: 25. mart 2008.
Sekcije: kolor – "Sport i dinamika", crno belo – slobodna, kolor – slobodna.
Format: kolor-sljad 5x5 cm, print od 28x35 cm do 40x50 cm, bez podloge.
U specijalnoj temi "Sport i dinamika" trebalo bi prikazati sve vrste sportova, pokret i akciju: brzina, snagu i dinamiku sporta, ili bilo šta što se kreće, ili upotrebiti mogućnosti u fotografiji da se sugeriše pokret.
Participacija: jedna sekcija za print 18 američkih dolara, za slajd 15, dve sekcije – za print 35, za print i slajd 30 američkih dolara, tri sekcije – za print 49, za jedan slajd i dva printa 46, četiri sekcije 62 dolara.
Obeležene radove sa popunjenom prijavom i participacijom slati na adresu: The Photographic Salon Exhibitors Association, G.P.O. Box 5099, General Post Office, Hong Kong S.A.R.
Informacije: info@psea-photo.org.hk, <http://www.psea-photo.org.hk/>.

KONKURSI

TRIDESET DRUGA GREATER LYNN MEĐUNARODNA IZLOŽBA KOLOR-FOTOGRAFIJE 2008, USA

FIAP 2008/023
Rok: 16. 2. 2008.
Digitalni fajlovi ili kolor-sljaidovi.
Tema: slobodna.
Četiri rada maksimum po autoru.
Format: slajd 5x5 cm, digitalni fajl na CD-u.
Participacija: 10 američkih dolara (za tri ili više autora koji pošalju radove u jednom paketu, 9 dolara, za klubove s radovima od 7 autora ili više, u jednom paketu, 8 evra po autoru).
Radove slati na adresu: Susan Mosser, FPSA, HonNEC, Exhibition chairman, 173 Central Street, North Reading, Massachusetts 01864, USA.
Više informacija: www.greateryllyn.org.

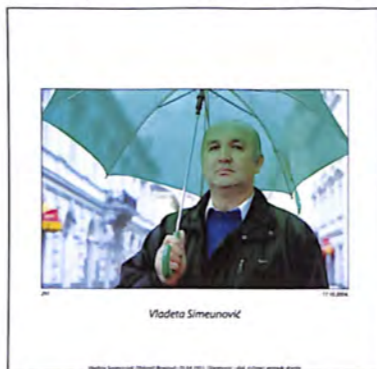
TROPICAL IMAGE TAKMIČENJE 2008, USA

FIAP 2008/043
Rok: 29. mart 2008.
Sekcije: slobodna i kreativna (izmenjena realnost).
Digitalni fajlovi veličine vertikalno maksimum 1.024 piksela i horizontalno maksimum 768 piksela.
Četiri fotografije po sekciji.
Fotografije slati isključivo e-mailom na adresu: tropical2008@bellsouth.net
Prijava se popunjava on line na sajtu: <http://www.bembrit.com/tropical2008>
Participacija 12 američkih dolara za jednu, 20 za dve sekcije.
Može se platiti preko Paypal računa <http://www.bembrit.com/tropical2008/paypal.htm> ili poslati keš na adresu: B E Miller EFIAP FPSA PPSA, 10462 Greentrail Drive North, Boynton Beach FL 33436-4412, U.S.A.

366

OLIVER CVIJOVIĆ, 14 – 31. 12. 2007. GALERIJA ARTGET, KULTURNI CENTAR BEOGRADA

Prestupne 2004. godine Oliver Cvijović upustio se u neobičan poduhvat. Svakoga dana fotoaparatom snimao je ljude s kojima se susretao. Kao rezultat toga nastali su 366 portreta umetnika i fotografa kao što su Goranka Matić, Aleksandar Kelić, Raša Todosijević i Marinela Koželj, ali i

ma, Cvijović je stvorio svojevrsni vizuelni dokument ne samo o ljudima, već o sebi i jednoj godini svog života. Pored ovih portreta na izložbi se našao i autoportret umetnika. Član Foto-kluba "Beograd" Oliver Cvijović (1953. Prijepolje) fotografijom se bavi od 1983. godine. Sedam godina kasnije postaje fotograf Zavoda za zaštitu spomenika kulture grada Beograda. Od 1997. godine profesionalno bavljenje fotografijom nastavlja kao slobodan fotograf, a od 2000. postaje član ULUPUDS-a.
J. MATIĆ

Nagrade – Lepota oko nas

22. 12. 2007. REDAKCIJA ČASOPISA REFOTO

Za mnoge učesnike konkursa uzbuđenje je odavno splaslo jer neizvesnosti oko finala više nema, ali za troje najboljih od

S LEVA NA DESNO IVANA BREZOVAC, UREDNIK ČASOPISA, SAŠA RADOSAVLJEVIĆ, 3. NAGRADA, NEVENA UZUROV, 1. NAGRADA I SIN SLAVOLJUBA MACIĆA, 2. NAGRADA (KOJI JE ZAMENJIVAO ODSUTNOG OCA)

vas ovaj dan bio je zaista poseban. Pozvali smo ih u redakciju časopisa da im uručimo lepe i vredne nagrade i, naravno, da se upoznamo, da saznamo nešto više o njima. Kako stvari stoje, imaćete prilike i vi da ih bolje upoznate jer ćemo ih u narednim brojevima predstaviti svakog ponaosob. Verovali ili ne, nagrade su bile tačno po meri svakog od njih (kao da smo se dogovarali šta kome treba), što nam je posebno drago, a nikada neću zaboraviti rečenicu trećenagrađenog Saše Radosavljevića kada je čuo da je dobio nagradu: "Nije valjda monografija Dragoljuba Tošića?!!". Na moj potvrđen odgovor uzviknuo je: "To! Toliko sam želeo tu knjigu!" Deda Mraz je nekom uslišio želje!!

I. BREZOVAC

Nagrade i izložba – Svetlost i senke

21 – 22. 12. 2007. GALERIJA O3ON, BEOGRAD

Uspešna saradnja s kompanijom "BS Procesor", zvaničnim distributerom za proizvode firme "Epson", krunisana je izložbom i dodelom nagrada u Galeriji O3on. Na izložbi su predstavljene tri najbolje fotografije, kao i devet pohvaljenih. Na video-bimu "vrtela" se prezentacija 100 fotografija koje su ušle u najuži izbor. Konferenciji za novinare, koja je održana pre same dodele nagrada, prisustvovali su brojni novinari, a celu svečanost upotpunio je i predstavnik "Epsona" za Balkan Renato Vincenti (Renato Vincenti)

koji je u kratkom izlaganju obrazložio težnje i ciljeve saradnje firme "Epson" i časopisa Refoto. Treba napomenuti da je BS "Procesor" dodelio i jednu specijalnu nagradu Nenadu Đedoviću autoru fotografije "Njuška", koja je pobrala sve simpatije. Velike raznobojne kutije tri štampača i jednog skenera izmamile su široke osmehe nagrađenih, a pre svega prvonagrađenog Dušana Milenkovića, koji je najmlađi nagrađeni učesnik svih naših konkursa – ima samo 20 godina.
I. BREZOVAC

© HASSELBLAD MASTERS 2007 / MART / RAYA

Hasselblad Masters nagrade

WWW.HASSELBLAD.COM

Švedska firma "Hasselblad", svake godine dodeljuje jednu od najprestižnijih nagrada u oblasti komercijalne i kreativne fotografije – Hasselblad Masters. Ona se dodeljuje autorima koji u svom radu objedinjuju kreativnost, specifičan senzibilitet i tehničku stručnost. Za 2008. godinu stiglo je preko 10.000 fotografija iz raznih oblasti fotografije kao što su: Umetnička fotografija, Priroda/ Pejzaž, Moda, Arhitektura, Editorijal, Opšta kategorija.

© HASSELBLAD MASTERS 2007 / JUL / LAURENCE LABORIE

Prvog januara 2008. godine međunarodni žiri objaviće imena deset najboljih fotografa koji će dobiti zvanje Hasselblad Master, kao i sponzorski ugovor koji će im omogućiti da fotografišu najnovijim Hasselbladom H3D, a te fotografije biće objavljene u knjizi Hasselblad Masters 2008. Sada vam predstavljamo fotografe iz 2007. godine a u svakom narednom broju predstavimo po jednog fotografa kojeg "Hasselblad" najavljuje za taj određeni mesec.

© HASSELBLAD MASTERS 2007 / SEPTEMBAR / BARRY RYAN

© HASSELBLAD MASTERS 2007 / JANUAR / MARCO GROB

© HASSELBLAD MASTERS 2007 / JUN / TANG HUI

© HASSELBLAD MASTERS 2007 / MAJ / STUART WESTON

© HASSELBLAD MASTERS 2007 / OKTOBAR / PAOLO ESPOSITO

S LEVA NA DESNO MAJA SMITRAN, MARKETING (REFOTO), IVANA BREZOVAC, UREDNIK (REFOTO), DUŠAN MILENKOVIĆ, 1. NAGRADA, NINA GEC, 2. NAGRADA, PETAR STOJANOVIĆ, 3. NAGRADA, RENATO VINČENCI (EPSON), NENAD ĐEDOVIĆ SPECIJALNA NAGRADA I MILAN VULETIĆ, DIREKTOR BS PROCESORA

Stigli su!

PROMOCIJA NIKONA D3 I D300, 6.12. ZVEZDARA TEATAR

Na našem tržištu konačno su se pojavila dva modela iz "Nikonovog" programa namenjenog profesionalcima. Koliko je

veliko interesovanje vladalo tokom perioda iščekivanja videlo se po gužvi koju su u "Zvezdara teataru" napravili fotografi pristigli iz svih krajeva naše zemlje, ali i okolnih zemalja. Organizovana bolje nego ikada, promocija je svim zainteresovanim posetiocima omogućila da se na licu mesta uvere u svaku od novih i poboljšanih funkcija, jednostavnost u korišćenju i izuzetan kvalitet fotografija snimljenih na tri postavljene scene. Cilj prve scene, na kojoj su bila dva prelepa modela obučena u venčaniće i osvetljena studijskom fleš-rasvetom, bio je da fotografima ukaže na prednosti CMOS senzora ugrađenih u ova dva fotoaparata koji uz Expeed procesor slike daju izuzetan kvalitet snimljenih fotografija s povećanom kontrolom baš tamo gde je najkritičnije: u senkama i najsvetlijim partijama. Na drugoj sceni osvetljenoj stalnim svetlom ekipa iz "Fotografix studija" prikazala je

Fotoaparat koji je u Japanu samo video, ambasador ove prijateljske zemlje kupio je u Beogradu. Njegova ekscelencija gospodin Nagai Tadaši dobija Nikon D300 iz ruku gospodina Slobodana Vukadinovića, direktora preduzeća "Refot B"

moćnosti Live View sistema i potpunu kontrolu nad snimkom pomoću laptop računara i velikog HD televizijskog ekrana na koje je ova dva modela moguće prikopčati i direktno. Glavna dešavanja bila su, naravno, na pozornici "Zvezdara teatra", gde su smenjivali žongleri i akrobate sa tri gimnastičarke iz Kluba "X". Velika sloboda u izboru položaja ali i opreme (bilo je tu fotoaparata s montiranim

najraznovrsnijim objektivima). Moramo da napomenemo da su u holu bili izloženi i ostali proizvodi namenjeni dobija-nju vrhunskih fotografija: kompletan D-SLR program sa svim pratećim objektivima i ostalom opremom, program "Lowepro" torbi i rančeva, "SanDisk" memorijske kartice i "Manfrotto" sistem stativa za fotoaparate i studijsku opremu.

M. A.

Fotografije i dijapozitivi

1. MEĐUNARODNI SALON FOTOGRAFIJE I 15. MEĐUNARODNA IZLOŽBA DIJAOZITIVA, 27.12. 2007. – 27. 1. 2008, KULTURNI CENTAR BANSKI DVOR, BANJA LUKA

Za Prvi međunarodni salon fotografije pristiglo je 596 fotografija od 149 autora iz 13 zemalja. Žiri je za izložbu odabrao 140 fotografija od 98 autora i dodelio sledeće nagrade: prvu nagradu za kolekciju dobio je Boris Godnić, a drugu Damjan Voglar, obojica iz Slovenije, dok je treću nagradu dobio Ljupčo Ristovski iz Makedonije. Pohvale su dobili Amer Kapetanović (BiH) i Predrag Miloradović (Srbija). U pojedinačnoj konkurenciji prvu nagradu dobio je Bernd Mai (Nemačka), drugu Nils-Erik Jerlemar (Švedska), a treću Vasja Doberlet (Slovenija), dok su pohvale dobili Maja Arandelović i Mirko Ničiforović iz Srbije, kao i Elek Papp iz Mađarske. Na Petnaestoj međunarodnoj izložbi dijapozitiva tradicionalno su bile zastupljene dve teme – slobodna i "Arhitektura". Nagradu za kolekciju di-

japozitiva na slobodnu temu dobio je Stanko Lavrič (Slovenija), drugu Miran Orožim (Slovenija), a treću Branko Matić (Srbija). Prvu nagradu u pojedinačnoj kategoriji dobio je Dejan Selaković (BiH), drugu Teodor Radu Pantea (Rumunija), treću Dubravko Habijanec (BiH), dok su pohvale dobili Daniela Aroyo (Bugarska), Boris Godnić i Primož Hieng (Slovenija). Na temu "Arhitektura" prvu nagradu za kolekciju dijapozitiva dobio je Andrej Andić (BiH), drugu Marjan Mišić (Srbija), treću Boris Pršlič (BiH), dok je pohvaljena kolekcija Čedomira Biukovića (Srbija). Pojedinačno – prvu nagradu dobio je Tomaž Lanišek (Slovenija), drugu Milivoje Pavičić (BiH), treću Dragan P. Kezmić (Srbija), dok su pohvale dobili Peter Pokorn (Slovenija) i Dejan Selaković (BiH).

M. KAŠČELAN

TOMAŽ LANIŠEK

BORIS GODNIĆ

ANDREJ ANDIĆ

STANKO LAVRIČ

Iz dana u dan

GABRIJEL GLID, 10 – 31. 12. 2007, LIKOVNA GALERIJA KULTURNI CENTAR BEOGRAD

Uspavani, radni, zamišljeni ili nasmejani ljudi, pijačna roba, apstraktni oblici, neki su od motiva svakidašnjice koji su se našli na kolor i crno-belim fotografijama Gabrijela Glida. Fotografije pod nazivima Svakodnevnica i Uspavana lepota nastale su u Singapuru tokom 2004–2005. godine kao rezultat umetnikovog traganja i istraživanja nove i drugačije sredine. Poredane ravnomerno u pravolinijskom nizu

tako da se jedna nadovezuje na drugu fotografiju stvaraju utisak filma i realne scene postaju nadrealne. Gabrijel Glid diplomirao je na Fakultetu likovnih umetnosti (vajarski odsek) 1992, a magistrirao 1994. godine. Tokom 2002. predavao je kao gostujući profesor na Norboten Art School, Lulea, Švedska, a 2004-2005. godine radio je kao profesor (vajarski odsek) na Lasalle-Sia College of the Arts, Singapur.

J. MATIĆ

KALENDAR

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

JANUAR

BEOGRAD

GALERIJA ARTGET, KULTURNI CENTAR BEOGRAD – TRG REPUBLIKE 5/1

11 – 28. 1. Mitar Trninić, "Pozorišna fotografija". S ovom izložbom započinje nova izlagačka sezona galerije Artget pod vodstvom umetničkog direktora Branimira Karanovića.

INSTITUT SERVANTES, ČIKA LJUBINA 19
17. 1. – 15. 2. Lus Martin, izložba fotografija posvećena čuvenom španskom arhitekti Santjagu Kalatravi

REMONT – NEZAVISNA UMETNIČKA ASOCIJACIJA, MAKEDONSKA 5/II

Druga polovina januara – Srđan Veljović, "Transponovanje". Obimna serija fotografija namenski nastalih u interakciji Nenad Džoni Racković, model, i Srđan Veljović, fotograf, precizno mapira i transponuje umetničku praksu Džonija Rackovića u medij fotografije.

GALERIJA OZON – ANDRIČEV VENAC 10

14 – 23. 1. "Eksperiment". Na izložbi će se predstaviti članovi sekcije likovnih umetnika fotografije ULUPUDS-a. Svaki autor će učestvovati sa po dva rada, od kojih će jedan biti odštampan, a drugi prikazan u elektronskoj formi. Izložbi je prethodila istoimena izložba ove sekcije, održana pre punih deset godina, u Galeriji Singidunum.

24 – 26. 1. "Eksperiment" izložba fotografija s konkursa časopisa Refoto i firme "Direct Link".

GALERIJA GRAFIČKI KOLEKTIV, OBILIČEV VENAC 27

14.1. – 2. 2. "Na tragu" – Alan Bećiri i Maja Simić, panoramske fotografije

NOVI SAD

GALERIJA FOTO-KINO I VIDEO SAVEZA VOJVODINE, PAŠIČEVA 34

16 – 31. 1. Tony Le Kim Thuan – Image Colleague Society – Garden Grove, California, USA
1 – 19. 2. Novi Sad i Novosađani
20. 2. – 7. 3. Foto-klub "Hirošima", Japan
8 – 25. 3. ŽENA 2008

XEROX PREDSTAVNIŠTVO

GALERIJA NEW MOMENT

Xerox je preko pedeset godina vodeći proizvođač digitalne opreme za štampanje: od uređaja namenjenih pojedinačnim korisnicima, do mašina sa visokom tehnologijom namenjenih industriji grafičkog dizajna. Iako je u Srbiji prisutan još od devedesetih godina, sada ima otvoreno i zvanično predstavništvo za Srbiju i ostale balkanske zemlje. Povodom zvaničnog otvaranja Xerox je priredio u Galeriji New Moment izložbu fotografija Razvoj Xerox proizvoda od početka do danas, želeći na taj način da kroz umetnost približi svoja poslovna rešenja. Više informacija o proizvodima i aktivnosti ma možete potražiti na stranicama: www.balkans.xerox.eu i www.xerox.com
B. BJELICA

KONKURSI

WILDLIFE PHOTOGRAPHER COMPETITION 2008.

Zov divljine – fotografije prirode u kadru, konkurs koji tradicionalno organizuju kompanija "Shell", magazin *Wildlife* i Prirodnački muzej u Londonu.

Rok: 17. 1. – 24. 3. 2008.

Sekcije: *Životinje u svom okruženju, Ponašanje životinja: Ptice, Ponašanje životinja: Sisari, Ponašanje životinja: Ostale životinje, Pođvodni svet, Portreti životinja, U slavu biljaka, Divljina u bašti, Priroda crno-belo, Kreativne vizije prirode i predela.*

Format: Pročitati informacije sa sajta zbog specifičnih uslova učešća
Participacija: 20 funti.

Nagrade: glavna nagrada od 10.000 funti i zvanje najboljeg fotografa prirode za 2008. godinu ili novčane nagrade za uspehe u jednoj od 11 zadatih kategorija, a tu su i ostale specijalne nagrade.

Obavezno pročitati informacije na sajtu: <http://www.nhm.ac.uk/visit-us/whats-on/temporary-exhibitions/wpy/competition/enter/rules.jsp>.

WEB

PRIPREMIO: IGOR ILIC

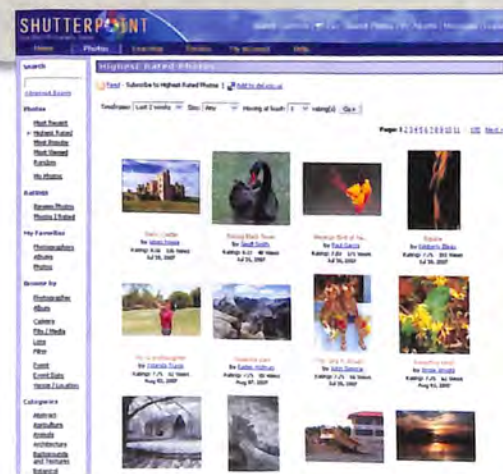
<http://www.dizajnzona.com/forums/>

Dizajn zona je, po nama, najkvalitetniji i najposećeniji forum koji među mnogim kreativnim oblastima obrađuje i fotografiju kroz podforume, kao što su: makrofotografija, "life" fotografija, studijska fotografija itd. Fotografije članova foruma često se pojavljuju i u našem časopisu. Sve u svemu ovde je prijatno druženje s ljudima koji dele zajednička interesovanja i ujedno možete razmeniti dragocena iskustva i nove ideje.

<http://www.studiomark.com/>

Komercijalna prezentacija Marka Roberta Halpera (Mark Robert Halpera), na kojoj možete pogledati, marketinške, korporativne fotografije, kao i fotografije proizvoda, koje po nama prikazuju trenutni svetski standard u pomenutim oblastima. Na sajtu je moguće videti i organizaciju studija, metode u radu ali i sistem naplate koji je obično problematičan. Sajt je veoma moderan i ima kvalitetnu i jasnu navigaciju.

<http://www.shutterpoint.com/>

Zaradite prodajući svoje fotografije. Shutterpoint je, kao što pretpostavljate, centar "stok" fotografije, na kome možete postaviti svoje fotografije, koje obično kupuju marketinške agencije. Fotografije su Royalty-Free što znači da su na njima moguće sve intervencije. Kao i svaki ozbiljan servis – nije besplatan, tako da zakup 50 MB prostora na polugodišnjem nivou košta 12 američkih dolara. Ako imamo u vidu činjenicu da je prosečna cena fotografije 60 američkih dolara, onda cena zakupa prostora nije velika. Srećno!

<http://www.all-things-photography.com/>

Veoma interesantan sajt za početnike s obiljem saveta i trikova, kao što je, na primer, kompletan vodič kako fotografisati venčanje. Mlada, mladoženja, grupe ljudi, crkva itd. Tadode na prezentaciji postoje i prikazi najnovijih plug-in-ova s primerima "pre i posle" kao i saveta tipa "korak po korak" i to u raznim oblastima: od fotografisanja do obrade pomoću računara.

KNJIGE

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

Alistair Crawford MARIO ĐAKOMELI

(Mario Giacomelli)

/izdavač: PHAIDON PRESS LIMITED, LONDON 2001; /jezik: ENGLESKI; /format: 25 X 29 CM; 428 STRANA; 684 CRNO-BELE FOTOGRAFIJE; /povez: MEK; /cena: 4.062 DINARA; /mesto prodaje: KNJIZARA "PLATO XL"

Ovo je prva monografija Marija Đakomelija, poznatog italijanskog i svetskog fotografa. Đakomeli, koji fotografijom počinje da se bavi od pedesetih godina prošlog veka, s podjednakim uspehom snimao je portrete, mrtve prirode, zatim svakidašnji život Italijana i siromašne gradske četvrti po kojima će i ostati upamćen. Knjiga je objavljena godinu dana nakon njegove smrti, a koncipirana je na način karakterističan za većinu "Fejdonovih" izdanja. Pored intervjua sa slavnim fotografom, koji je napravila Alesandra Mauro i eseja o njegovom životu i radu, u njoj se nalazi preko trideset ciklusa: Za Silviju, Uspavanka, Ja sam niko, Žena, Čovek, Ljubav, Loreto, Cigani, Pulja, Prošlost itd. praćenih tekstovima.

Barton Holms – Travelogues

NAJVEĆI PUTNIK SVOG VREMENA
(Burton Holmes : *Travelogues, The Greatest Traveler of His Time*)

/izdavač: TASCHEN, KÖLN, 2007; /jezik: ENGLESKI; /format: 26 X 30,5 CM; 368 STRANA; PREKO 300 CRNO-BELIH I KOLOR FOTOGRAFIJA; /povez: TVRD; /cena: 3.840 DINARA; /mesto prodaje: KNJIZARA "MAMUT"

Amerikanac Barton Holms nije profesionalni fotograf, a početkom dvadesetog veka fotoaparatom i kamerom proputovao je svih sedam kontinenata. Fotografisao je predele, spomenike arhitekture i ljude. Uradio je preko trideset hiljada fotografija i snimio nekoliko stotina metara filma. Svoje putešestvije popularisao je putem dvočasovnih projekcija fotografija i filma publici širom Amerike. Danas se njegova kolekcija smatra za jednu od najobimnijih ovog tipa. Do sada je objavljeno nekoliko knjiga o njemu i njegovim fotografijama. Za razliku od starijih, manje obimnih i luksuznih, u ovom poslednjem izdanju, pored kompletne biografije i eseja, nalazi se preko trideset ciklusa fotografija (Kambodža, Irska, Etiopija, Burma, Egipat, Amerika itd.) praćenih kraćim tekstom.

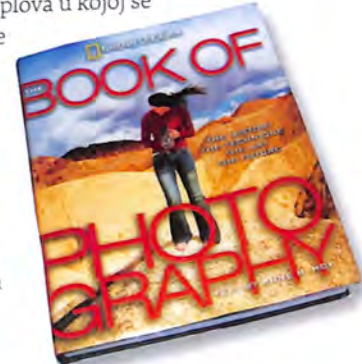
Anne H. Hoy

KNJIGA O FOTOGRAFIJI

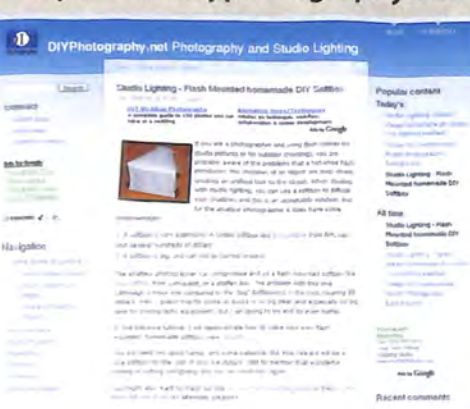
(The Book of Photography)

/izdavač: NATIONAL GEOGRAPHIC SOCIETY, WASHINGTON D. C., 2005; /jezik: ENGLESKI; /format: 20,1 X 24,9 CM; 448 STRANA; PREKO 200 CRNO-BELIH I KOLOR FOTOGRAFIJA; /povez: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; /cena: 2.364 DINARA; /mesto prodaje: KNJIZARA "PLATO XL"

Da se dobre stvari mogu naći i u malom pakovanju potvrđuje ova knjiga čiji podnaslov glasi "Istorija, tehnika, umetnost i budućnost". Istoričarka umetnosti i nekadašnji kurator "Međunarodnog centra za fotografiju" Eni Hoy je kroz devet poglavlja napravila sažet i kvalitetan pregled istorije fotografije. Razvoj medija propraćen je žanrovski: od arhitekture i mrtve prirode, do modne i reklamne fotografije. Poglavlje pod nazivom "Kamera, film i digitalno doba" ne predstavlja ništa drugo do neku vrstu vremeplova u kojoj se nalaze najvažnije godine i datumi u razvoju ovog medija. Na poslednjim stranama knjige nalaze se kratke biografije preko 200 najznačajnijih fotografa.

<http://www.diyphotography.net/>

Uradi sam! Baš tako – na ovom sajtu možete pronaći kompletne vodiče koji vam objašnjavaju, korak po korak, kako da napravite, recimo, softboks za 200 dinara, "beauty dish" od tepsije ili panoramsku glavu od predmeta koje možete pronaći u stanu. Kvalitet izrade zavisi isključivo od vaših sposobnosti i materijala koji možete pronaći. Pored toga, tu su i informacije, šeme i uputstva za postavljanje rasvete, stativa, rekvizita i ostale opreme prilikom rada u studiju. Svaku prikazanu fotografiju prati tekstualno objašnjenje i fotografija studijske postavke tako da zainteresovani mogu odmah isprobati kako sve to radi.

Rober Duano

PARIZ

(Robert Doisneau, Paris)

/izdavač: EDITIONS FLAMARION, 2005; /jezik: ENGLESKI; /format: 26 X 32 CM; 400 STRANA; 560 CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA; /povez: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; /cena: 4.201 DINAR; /mesto prodaje: KNJIZARA "PLATO XL"

Pored "Tašenove" koja se pojavila pre nekoliko godina, odskora se kod nas može pronaći još jedna monografija Robera Duanoa, jednog od najznačajnijih francuskih i svetskih fotografa dvadesetog veka. Za razliku od starijeg, u ovom izdanju predstavljen je najpoznatiji Duanov ciklus fotografija koji je nastao kao rezultat višegodišnjeg fotografisanja grada, ulica, ljudi, malih i velikih događaja francuske metropole. Urađena u saradnji s njegovim ćerkama Anet i Fransin Duano (Annette i Francine Doisneau), koje su napravile odabir fotografija i neke po prvi put predstavile široj javnosti, u monografiji se nalaze odlomci iz Duanovih ličnih beležaka, kao i sažeta biografija.

Peter Stepan (ed.)

IKONE FOTOGRAFIJE XX VEKA

(Icons of Photography the 20 th Century)

/izdavač: PRESTEL, LONDON, 2005; /jezik: ENGLESKI; /format: 19,3 X 24 CM; 200 STRANA; PREKO 90 CRNO-BELIH I KOLOR FOTOGRAFIJA; /povez: MEK; /cena: 2.007 DINARA; /mesto prodaje: KNJIZARA "MAMUT"

Koncept knjige nalikuje dobro poznatom "Tašenovom" izdanju "Foto-ikone" ("Photo Icons") objavljenom pre tri godine. Istoričar umetnosti i urednik knjige Peter Stepan u saradnji s nekoliko autora predstavio je oko devedest vodećih imena fotografije prošlog veka. Poredani po abecedi, od Berenice Abot (Berenice Abbott), do Hajnriha Zilea (Heinrich Zille), svaki od fotografa predstavljen je na dve strane, na kojima se pored informativnog teksta nalazi jedna fotografija koja se, bilo zbog snimljenog motiva ili estetskih, tehničkih i nekih drugih kvaliteta, smatra ikonom dvadesetog veka.

Sebastião Salgado

AFRIKA

(Africa)

/izdavač: TASCHEN, KÖLN, 2007; /jezik: ENGLESKI, FRANCUSKI I NEMAČKI; /format: 26 X 36 CM; 336 STRANA; OKO 300 CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA PREKO CELE STRANE; /povez: TVRD; /cena: 4.588 DINARA; /mesto prodaje: KNJIZARA "MAMUT"

Knjiga čiji je dizajn kao i koncept osmislila Lejla Venik Salgado (Leila Wanick Salgado), a tekst napisala Mija Couto (Mia Couto), jedan je od najbolje urađenih portfolija, bar kada je izdavačka kuća "Tašen" u pitanju. Posvećena je seriji crno-belih fotografija predela i svakidašnjeg života i običaja ljudi Crnog kontinenta, na kojoj je poznati brazilski fotograf Sebastião Salgado radio trideset godina. Fotografije su podeljene na tri dela. U prvom se nalaze fotografije Južne Afrike (Angola, Namibija, Južno Afrička Republika, Mozambik...); u drugom Tanzanija, Kongo, Kenija, Uganda, tj. zemlje koje potpadaju pod region Velikih jezera, dok su u trećem delu Sudan, Somalija Etiopija, Senegal, Čad itd.

Proširite vidike

Nemam pojma kako su ljudi saznali kako ribama izgleda svet. Bilo kako bilo, nazvali su jedan čudan objektiv – Fisheye lens tj. "riblje oko". Ima jedna lepa poslovice: "Ako ne možeš jedan problem da rešiš, prikaži ga kao vrlinu". Takav slučaj imamo i s "ribljim okom". Konstruktori objektivu bore se da naprave objektiv lišen deformacija, a nekome je palo na pamet da umesto da koriguje deformacije, učini ih još jačim. Tako je nastao objektiv o kome govorimo

Moje prvo iskustvo s Ribljim okom bilo je pre više decenija. Prijateljski nastrojen trgovac fotografske opreme pozajmio mi je Canon objektiv Fisheye od 16 mm, i ja sam napravio gomilu interesantnih snimaka. Odlučio sam, međutim, da ne kupujem taj objektiv jer je njegova primena bila zaista ograničena. Fotografije snimljene s "ribljim okom" su interesantne ali ako preterate može da vas zaboli glava od tih silnih distorzija.

Pre više decenija "riblje oko" pravilo se u dve verzije: ono koje daje okruglu sliku na filmu, s vidnim uglom od 180 ili čak i nešto više stepeni, i ono koje je ispunjavalo format slike, a vidni ugao od 180 stepeni postojao je samo po dijagonalama. I jedan i drugi objektiv su, po mom mišljenju, bili namenjeni samo profesionalcima koji su mogli da uloze pare u nešto što se retko koristilo. Ovi objektivu bili su, uglavnom, fiksne žižne daljine: oni koji daju

okruglu sliku imali su obično 9 mm, a oni koji ispunjavaju format – 16 mm žižnu daljinu. Zbog zaista ograničene upotrebe, nalazio sam da im je cena isuviše visoka, pa nisam ni razmišljao o posedovanju takvog objektivu.

Međutim, "Never say never again!" – što reče Džejs Bond (James Bond) u naslovu jednog svog filma. Dogodile su se dve stvari koje su me navele da kupim baš "riblje oko".

NEKOLIKO RAZLOGA ZA

Prvo, pojavio se prvi (koliko ja znam, i do sada jedini) zum objektiv "riblje oko" – Tokina ATX 10-17 mm, namenjen isključivo digitalnim fotoaparatom formata APS (to su svi digitalni SLR fotoaparati, osim retkih izuzetaka). Pošto uspeh ima više očeva (a neuspeh je siročće), ovaj objektiv prisvojili su odmah i "Pentax", za koga čujem da je i saučestvovao u njegovom stvaranju, ali i "Schneider" koji je za "Samsungove" D-SLR fotoaparate dao ovom objektivu svoje ime – D-Xenogon 10-17 mm. Ovo davanje imena poznatih nemačkih marki Zeiss, Leitz ili Schneider poznato mi je od ranije i vrlo sam sumnjičav prema takvim objektivima, iako je bilo zaista čestitih konstrukcija. Taj zum objektiv davao je različite "riblje" efekte zavisno od izabrane žižne daljine. Drugi objektiv "riblje oko" specijalno za D-SLR koji sam koristio jeste Nikkor 10,5 mm, f/2,8, svakako odličan objektiv, ali nije zum.

Druga stvar koja me je naterala da aktivno mislim na "riblje oko" jeste pojava softvera DxO, kao i Nikon Capture NX, koji mogu snimati s "ribljim okom" da "isprave", odnosno da naprave fotografiju s pravim linijama. Softver DxO, koji sam odavno kupio, može kod normalnih objektivu da ispravi distorziju koju oni u većoj ili manjoj meri imaju, da popravi hromatsku aberaciju (mada mi tu DxO nije sasvim ubedljiv) i da dotera još neku uočenu i registrovanu manu svakog objektivu koji im je u sistemu. Za "riblje oko" to znači da njegovu krivinu, koja ga karakteriše, ispravi i od čudnog objektivu, napravi super-hiper

širokougaoni objektiv, kakav još ne postoji na tržištu. To znači, mogu da se igram s "ribljim okom" koliko hoću, a ako mi se nešto u potpunoj deformaciji ne sviđa, provučem ga kroz DxO ili, ako je Nikon objektiv, kroz Capture NX i dobijem širokougaoni efekat koji ne može da mi da ni najširi postojeći objektiv za moj fotoaparatus.

Ove dve osobine su me "pridobile" i postao sam ponosni vlasnik zum objektivu "riblje oko", marke "Tokina".

PRVI UTISCI

Iako sam i ranije koristio "riblje oko", potpuno sam se prenerazio kada sam kupljeni objektiv stavio na fotoaparatus. Sedeći u svojoj sobi, mogao sam tačno da vidim odakle i dokle je objektiv sve obuhvatao. Videle su se čak i moje noge! Isto tako i u kolima. Izgledalo je kao da sam fotografisao širokougaonim objektivom sa zadnjeg sedišta, i da je prednje sedišta uklonjeno. Sve je bilo lepo deformisano.

Zatim sam snimao u prirodi. Da vas podsetim na nekoliko činjenica: linije koje prolaze kroz centar vidnog polja nisu deformisane. Ako snimate neki pejzaž i potrudite se da linija horizonta bude striktno centralna, efekat "ribljeg oka" neće biti uočljiv uopšte ili bar na prvi pogled. Isti je slučaj s vertikalama. Sve linije koje su dalje od centra se krive – što dalje stoje to su više iskrivljene.

Ako nagnete fotoaparatus napred, tako da linija horizonta bude bliže vrhu, tu fotografiju možete da koristite kao dokaz da je zemlja okrugla. Ako je pak linija horizonta na

Iako je za tehniku fotografisanja arhitekture tipično ispravljanje linija i korekcija perspektive, na ovom primeru vidimo da uz maštovit pristup i "riblje oko" može da posluži za interesantne i nesvakidašnje fotografije arhitekture

donjem delu, onda zemlja izgleda kao neka velika zdela. Mala neopreznost s prstima dovede dotle da vam se i prsti pojave na slici. Prilikom snimanja po sunčanom danu jedan od najvećih problema jeste da izbegnete snimak svoje sopstvene senke. Zato je snimanje pri oblačnom nebu mnogo lakše. Treba potpuno zaboraviti na filtere, senila i druge dodatke koji se stavljaju ispred objektivu. Jednostavno, sve što bi se stavilo napred, ulazi u sliku. Isto važi i za prljavštinu na objektivu! Vrlo je korisno imati libelu na fotoaparatusu za proveru da li je postavljen horizontalno ili koliko želimo da ga nagnemo.

Fotografije dole: enterijer snimljen s "ribljim okom", bez korekcije i s korekcijom. Fotografija eksterijera – Kolarčeva zadužbina, fotografisana je sa suprotnog trotoara. Obe fotografije snimljene su s objektivom Nikkor Fisheye 10,5 mm i korigovane u Nikon Capture NX programu (koji je namenjen samo za Nikkor objektivu). Isti efekat može se dobiti i u programu DxO ako imate drugi objektiv. Fotografisao: Svetislav V. Dragović

Radno okruženje programa DxO. Pored lepog izgleda DxO može da se pohvali jednostavnim i brzim menijem koji omogućava da se obrađuje samo jedna fotografija ili na grupu srodnih fotografija tj. onih koje su fotografisane u približno istim uslovima. Na internetu možete skinuti trial verziju koja važi mesec dana

MALO EKSPERIMENTA

Moja radoznalost išla je dotle da sam hteo da vidim koliko, u stvari, pokriva "riblje oko". Uzeo sam svoj stari dobri Nikon F100, napunio filmom i napravio gomilu snimaka. Moram da vam priznam da sam se odvikao od filma. Pošto sam film razvio u komercijalnoj laboratoriji i začudio se koliko košta razvijanje filma (njihov broj je sve manji, a hemikalije se moraju obnavljati posle izvesnog vremena pa time i cena raste), "proterao" sam film kroz skener, koji je, uzgred rečeno bio prašnjav, pa sam morao da skidam prašinu i dlaciće sa skenirane slike. Otkriće do kog sam došao je da na punom formatu, zum "riblje oko", napravljen za format APS, daje na najkraćoj žižnoj daljini okruglu sliku sa dva bočna dodatka koji se mogu odseći u Photoshopu i tako se dobija slika kao s onim "ribljim okom" kratke žižne daljine. Ako se objektiv postavi na najdužu žižnu daljinu, u mom slučaju 17 mm, on pokriva ceo format 24 x 36 mm,

Neobičan pogled na berzu fotoaparata u Beogradu. Fotografisao: Svetislav V. Dragović

kao nekadašnji objektiv "riblje oko" od 16 mm, zadržavajući karakteristično krivljenje. Otprilike isti efekat dobija se "ribljim okom" na APS formatu slike, samo s najkraćom žižnom daljinom. Ovo saznanje bilo je potpuno novo, niko nije o tome ništa napisao, nisam siguran da li je ta mogućnost razmatrana, jer ko ima format APS, on koristi objektiv za APS, a to je baš pomenuti objektiv. Sve u svemu, objektiv je fantastična igračka. Naravno, slike s "ribljim okom" mogu se koristiti u kreativnom radu i siguran sam da će svako naći teme i motive koji se mogu lepo obraditi. Treba samo kupiti "riblje oko"...

Fotografija levo je snimak na punom formatu objektivom 10-17 mm. Ako bi se odsekli bočni dodaci, dobila bi se okrugla slika, kao nekada s objektivima 8 ili 9 mm. Desna fotografija snimljena je na punom 35 mm formatu, na postavci 17 mm. Tako otprilike izgleda fotografija na žižnoj daljini 10 mm na APS formatu. Fotografisao: Svetislav V. Dragović

PAR SAVETA

Prilikom snimanja vodite računa da objektiv „hvata“ više nego što ste navikli. Veliki deo neba ili čak i sunce u kadru mogu lako da upropaste ekspoziciju, kao i tamna okolina u nekom tunelu. Tome ima leka: snimajte u RAW (sirovom) formatu i posle korigujte šta treba. Već sam pomenuo hvatanje sopstvene senke na fotografiji. Ako vam to nije predmet snimanja, onda vodite računa. Ako koristite DxO ili neki drugi softver za korekciju perspektive, uverite se da imate preuzete komande za vaš objektiv "riblje oko". Ako vas korekcija "riblje" perspektive ne privlači, onda nema šta da radite – samo fotografisete. Pošto je prednje sočivo objektivna jako ispupčeno, nikakvo senilo niti zaštitni filter ne dolazi u obzir. Zato preporučujem da držite poklopac na objektivu kada god nije u upotrebi. Nije mi se desilo, ali mislim da ga ne bi bilo teško oštetiti ako se ovako "golišav" vuče na fotoaparatu.

Na ovom objektivu, kao uostalom na svim širokougaonim objektivima, čistoća je bitna, pošto se sva nečistoća s prednjeg sočiva neka ko prenosi na sliku. Mala četkica s mekanom dlakom trebalo bi da vam uvek bude pri ruci. Budući da je ovo ipak specijalni objektiv, možda grupno posedovanje nije van logike. Udružite se s kolegama koji imaju fotoaparate iste marke i kupite jedno "riblje oko" na „zadružnoj“ bazi – verujte mi da je pravo zadovoljstvo snimati njime. Ipak, ne treba preterivati. "Umerenost je korisna" – što reče kir Janja.

Ovaj neobičan pogled nastao je tako što je fotoaparat ležao na stomaku i bilo je aktivirano samookidanje. Fotografija je naknadno provučena kroz DxO program. Fotografisao: Svetislav V. Dragović

MOJE ISKUSTVO:

TOMISLAV PETERNEK

Naš čuveni fotoreporter i 24 godine urednik fotografije u nedeljniku NIN – Tomislav Peternek, od 700 naslovnih strana samo dve je snimio s "ribljim okom". "Uvek sam smatrao da ne treba "robovati" jednom objektivu, tj. foto-opremi jer na taj način autor se ne razvija i stalno se ponavlja. Od takvog pristupa neki fotografi su stvorili svoj "stil" kao na primer Vican Vicanović s teleobjektivom i njegovim poznatim fotografijama političara u skupštini" – kaže Toma Peternek. Da bi snimio fotografiju za naslovnu stranu NIN-a s temom "Kako nas vidi politički vrh" pozajmio je od jednog fotografa "riblje oko" Nikkor 8 mm, i popeo se na vrh zgrade tadašnjeg Centralnog Komiteta (čuveni oblakoder na Ušću). Popeo se na sam vrh kako bi snimio zgradu odozgo i naglasio linije koje se sužavaju na dole i ljude su bili izuzetno mali – kao buve što je iniciralo na viđenje političara na običan svet. Da bi postigao taj ekstremni pogled morao je toliko da se nagne nad ambis koji se pružao ispod njega da su ga držali za noge da ne bi pao. Požrtvovanost i pozajmica objektivu se isplatila jer je za ovu naslovnu dobio nagradu redakcije. Ipak taj uspeh nije ništa promenio jer nije želeo da ista u njegovom poslu postane "mania", da se ne ponavlja, "da ne kažu kako drugačije ne ume da snimim, osim s "ribljim okom" koje samo po sebi pravi atraktivne fotografije" – dodaje Toma. "Kroz svoju dugogodišnju karijeru imao sam prilike da koristim veliki broj objektivu i uvek sam se trudio da svaki deo opreme koristim tačno za određenu namenu."

Fotografija: Tomislav Peternek

Najbolja Laptop ponuda

Toshiba, HP, Fujitsu Siemens, Acer, Dell, Vaio, Apple, Lenovo, MSI

Svi najveći svetski proizvođači na jednom mestu
Preko 100 različitih modela laptopova u ponudi
Najniže cene, kupovina na rate, akcijska prodaja

Kupite vaš novi laptop samo uz ličnu kartu!
Realizacija kredita za samo 20 minuta!

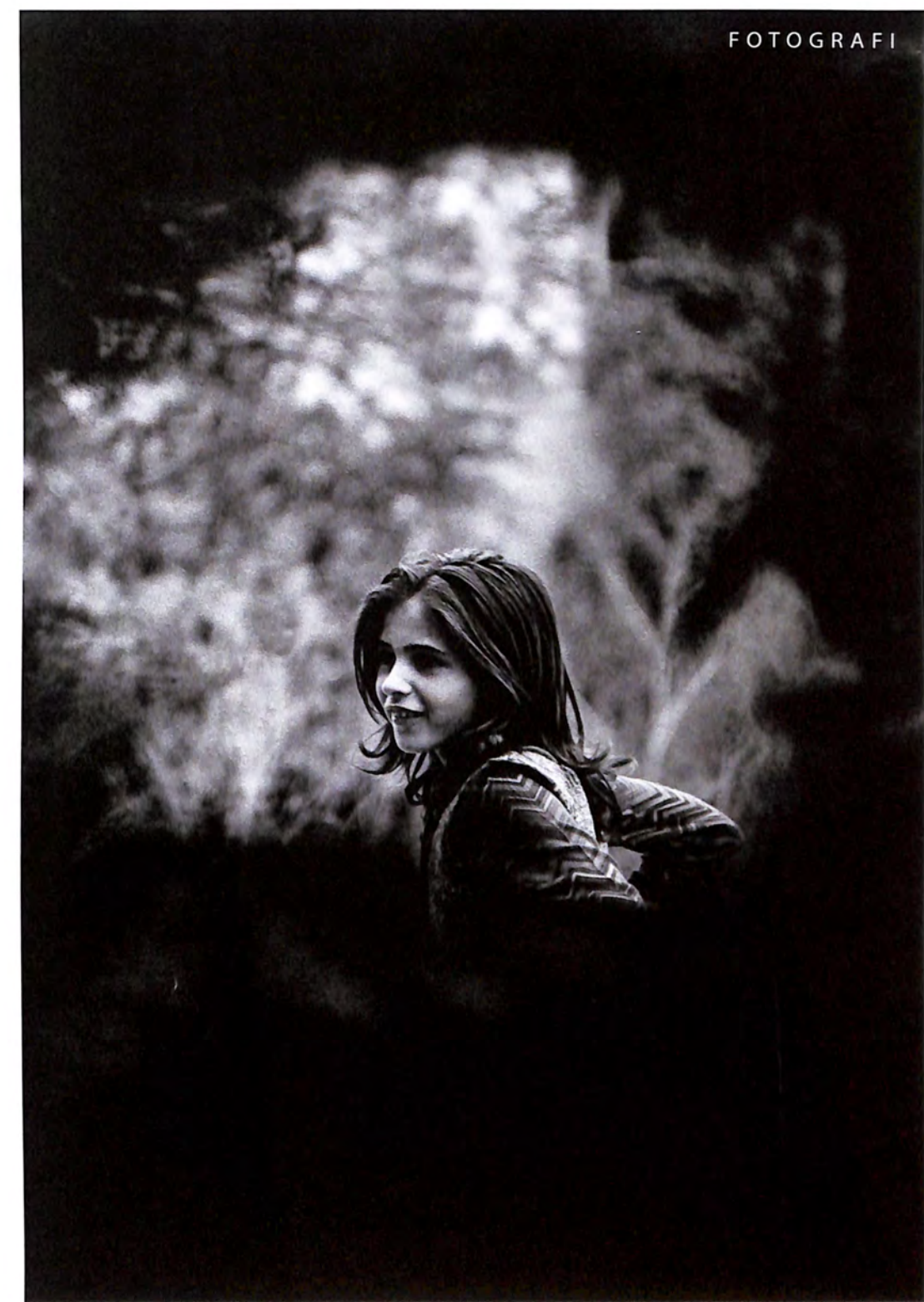
www.bigapple.co.yu

Beograd: Centar, Palmotićeve 20a, 011/ 3344-696, 3242-522, 3242-540
Slavija, Deligradska 7, 011/ 3612-720, 3612-087, 3650-000
Vidikovac, Pilota Mihajla Petrovića 72, 011/ 2318-888, 2318-777
Novi Sad: Radnička 24, 021/ 455-050

© SLOBODAN KRSTIĆ, "MIŠO", 1972, BJELJINA

© SLOBODAN KRSTIĆ, "U PARKU", 1973, BJELJINA

Crno-bela pastorala

SLOBODAN KRSTIĆ

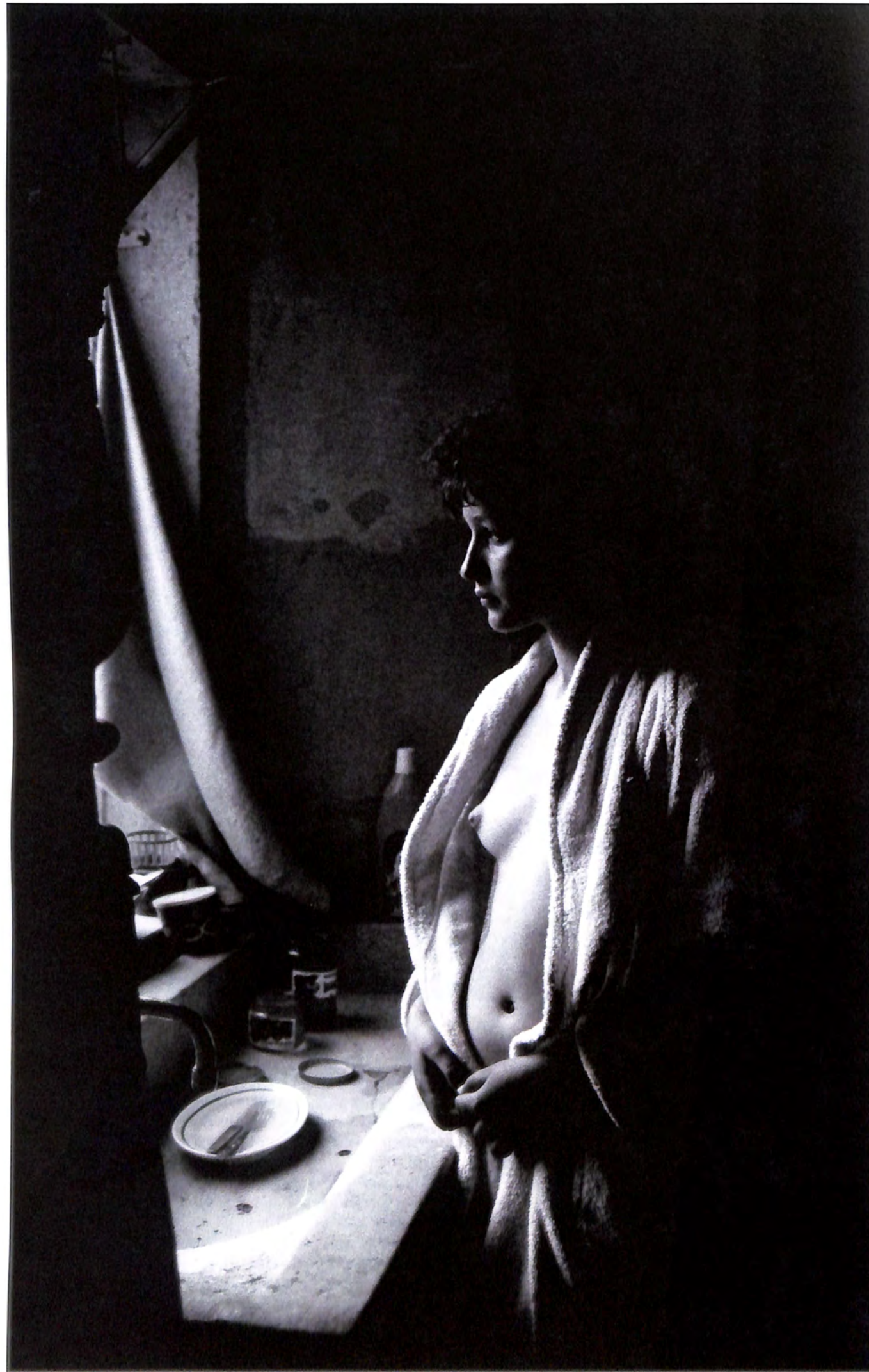
Prirodna originalnost Slobodana Krstića je duboka, sveža u svojoj kreativnosti – što njegovu fotografiju obeležava moćnom unutrašnjom genezom i dovodi je u sam vrh umetnosti fotografije kod nas

Jedan od značajnijih vidova aktivnosti našeg intelektualnog života – fotografija, vekovima ostaje nerazudena pošto niti njenog kontinuiteta presecaju kreativno prazne godine i decenije. Pa ipak, u ovom našem vremenu ona stiže da se integriše unutar sebe i da pokaže lica nekoliko zrelih ličnosti umetničke fotografije. Ovo svakako nije prilika da se prave takve sinteze, niti da nabrajamo njene predstavnike, ali jeste da govorimo o jednom od njih – Slobodanu Krstiću, čija je prirodna originalnost duboka, sveža u svojoj kreativnosti – što njegovu fotografiju obeležava moćnom unutrašnjom genezom i dovodi je u sam vrh umetnosti fotografije kod nas. Rana sklonost Slobodana Krstića za bavljenje ovim medijem

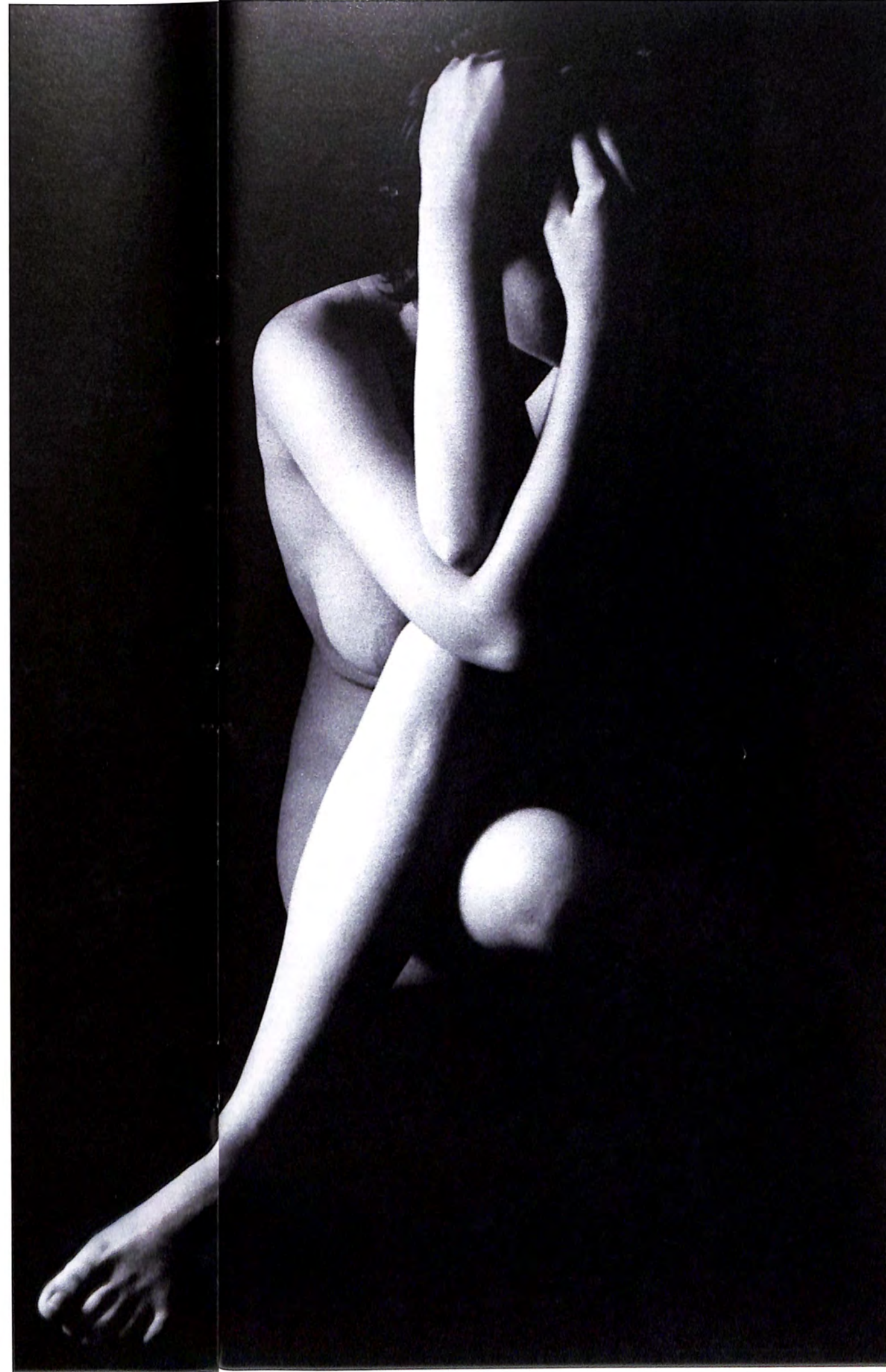

© SLOBODAN KRSTIĆ, "PEGI", 1972, BEOGRAD

samo je nadograđena kraćim obrazovanjem – kao student u Beogradu on, tokom 1967. godine, pohađa Školu fotografije Foto-kluba pri Elektromašinskom fakultetu. Sve ovo zaokružuje posmatranjem sveta i života, proizašlim iz potrebe umetnika za odgonetanjem njihovih tajni. U načinu, fotografija Slobodana Krstića naginje sižeju, ali on nije nikada njen isključivi cilj. Važan mu je plastični elemenat koji prevazilazi onaj narativni. On kreće, komponuje po kreativnoj logici. Vizuelna datost, razgrnuta između njega i beskraj, dovoljna mu je da bira, da izabere ono što je u skladu s njegovim bogatim mentalnim pejzažom i da to prevede u originalno delo.

© SLOBODAN KRSTIĆ, "AKT", 1972, DUBROVNIK

© SLOBODAN KRSTIĆ, "AKT", 1982, BIELJINA

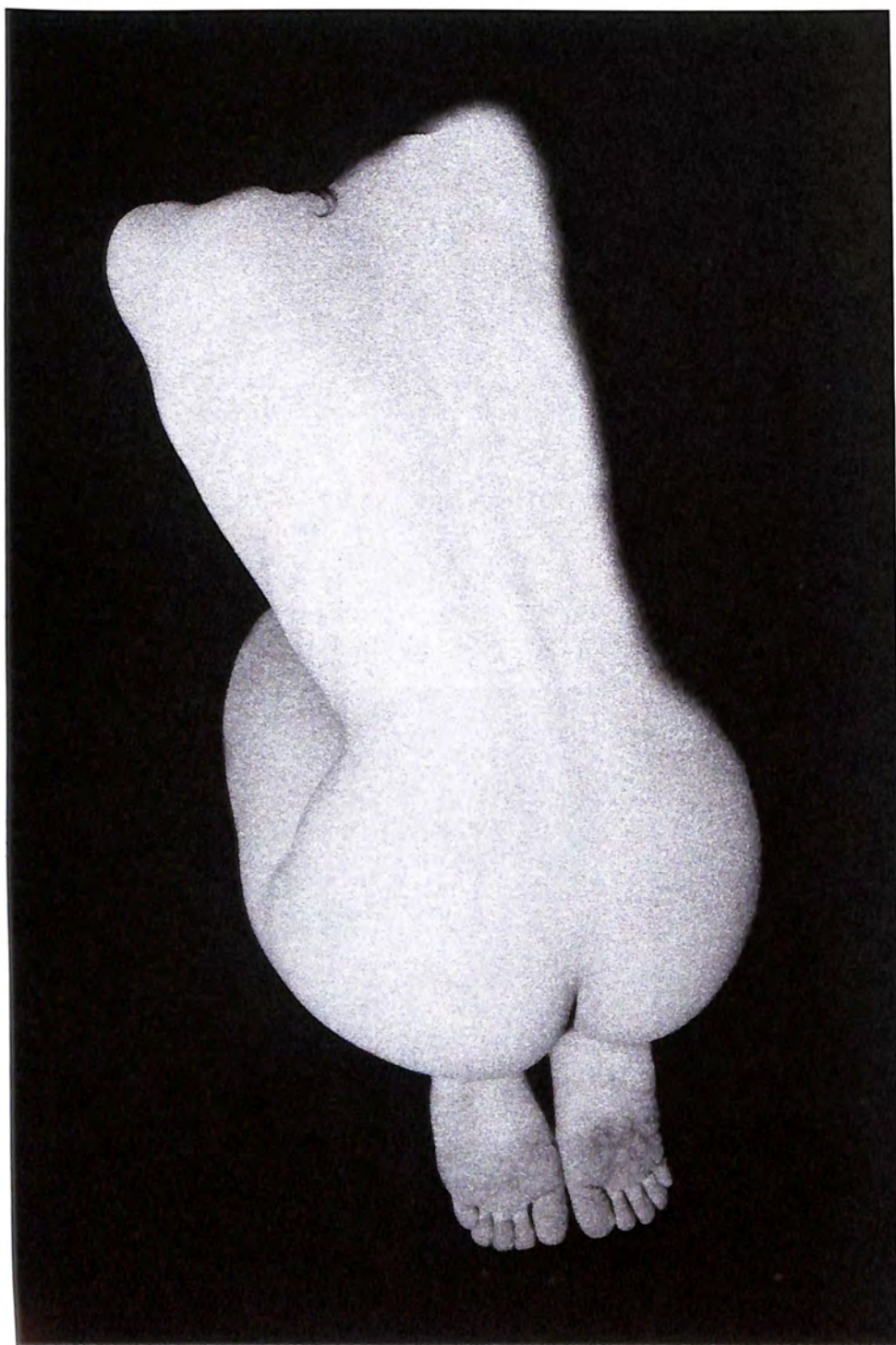
© SLOBODAN KRSTIĆ, "IMAGINACIJA", 1972, BEOGRAD

Pred objektivom Slobodana Krstića prvo su se našla lica njegovih prijatelja, dece iz njegovih ulica. Na njima, osim fizičkog, Krstićev fotoaparata nastoji da prepozna duhovnu stranu i suštinu portretisanog. Oči njegovih modela preuzimaju tu ulogu. Ali, one su istovremeno i onaj detalj kojim se dinamizuje Krstićeva fotografija, ističe ili naglašava smisao njene celine. Umetnik tako postaje posrednik između lica koja "govore" o suštini svog unutrašnjeg i gledaoca, posmatrača. Ili je sve to samo prikrivena Krstićeva nostalgija za nevinnošću i produhovljenošću koje godine sustižu i zatiru?

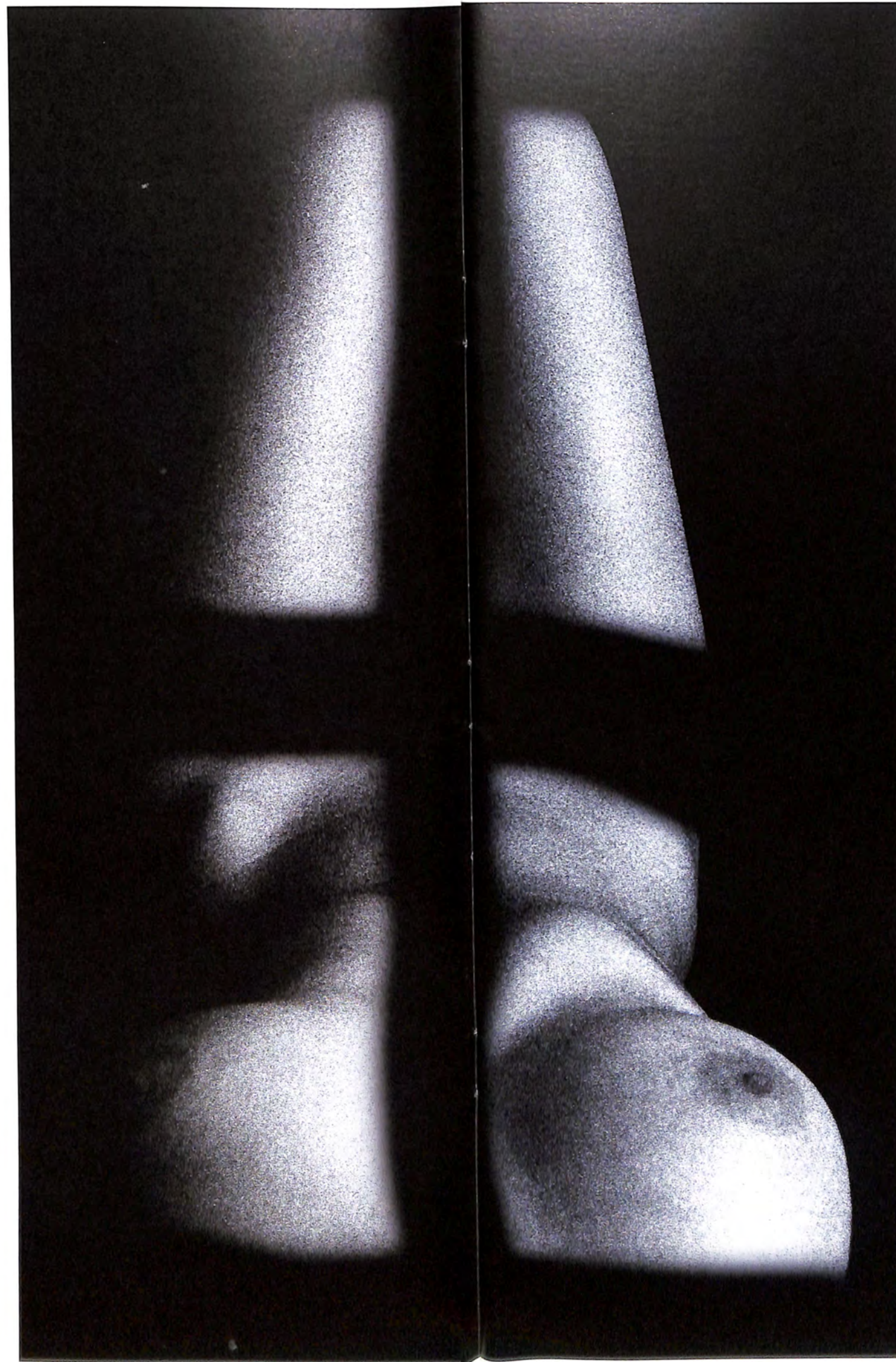
Potreba Krstićevog kreativnog za dalje tera ga i na nov, drugačiji siže. Odlučuje se za ono što ga je odredilo, ono odakle je potekao – zavičajni pejzaž. S vremenom on kreće u susret i drugim pejzažima koji bude kreativno u njemu. Krstićev prst odluči se tek onda kada se vizuelno dato preklopi s umetnikovim duhovnim,

kada je siguran da nam otkriva tajnu, daruje radost i radoznalost autora.

Krstićev pogled na pejzaž, najčešće s visine, govori o njegovoj težnji ka beskonačnom. Prisustvo kuća, tog realnog ljudskog životnog okvira, svedoči opet o potrebi umetnika da se dotakne oslonca u nečemu realnom. Njegov, uglavnom ruralni pejzaž zvoni, poziv je posmatraču na život. Život drugačiji od onog svakidašnjeg – život pod dubokim krovom kolibe koji zaklanja od duge zimske studeni i letnje žege, između

© SLOBODAN KRSTIĆ, "AKT", 1982, BIJELJINA

© SLOBODAN KRSTIĆ, "AKT", 1982, BIJELJINA

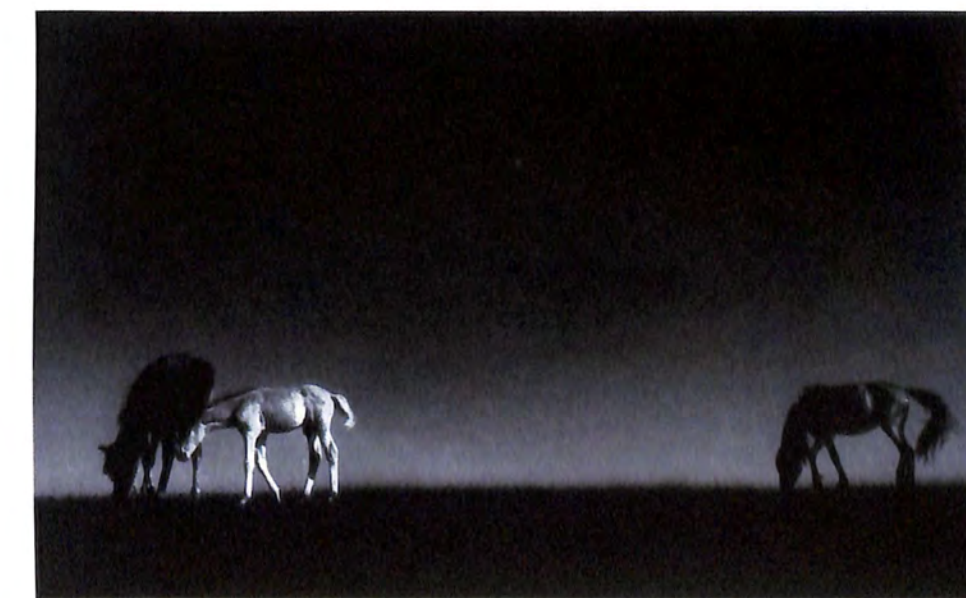
© SLOBODAN KRSTIĆ, "GOLUJA", 1975, GOLUJA

© SLOBODAN KRSTIĆ, "ROMANIJA", 1980, ROMANIJA

© SLOBODAN KRSTIĆ, "JUTRO NA ROMANIJI", 2006, ROMANIJA

© SLOBODAN KRSTIĆ, "ATI SA PEŠTERA", 1976, PEŠTER

© SLOBODAN KRSTIĆ, "U AMBIJENTU", 1973, BEOGRAD

© SLOBODAN KRSTIĆ, "SREĆA", 1972, BIJELJINA

© SLOBODAN KRSTIĆ, "DEVOJČICA IZ BOSNE", 1972, BEOGRAD

© SLOBODAN KRSTIĆ, "PORTUGALKA", 1977, DUBROVNIK

stabala omorike – tog čudesnog dijaloga neba i zemlje, uz duge sene u rane jesenje sutone, izmaglice u kasna jesenja svanuća, zalegle mokre jutarnje magle, oranjem naborane prolećne oranice, zrela klasanja života, staze puta iza ili, pre toga, puta koji se nastavlja, teče dalje... Sve dok u posmatraču ne probudi želju da se tu zauvek nađe, da se nastani u takvom pejzažu.

Objektiv Krstićevog fotoaparata najradije, ipak, dodiruje, miluje najveću tajnu prirode – ženu, njen akt. Na jedan diskretan, gotovo asocijativan način on vodi oko posmatrača do tačke, tajne koju želi da otkrije i pokaže. I onda, u času kada se učini da je tajna tu, da je dosegnuta, da nam se objavljuje, Slobodan Krstić zavodi, odvodi pogled posmatrača

od nje. Zagledan u žensko telo naš umetnik ga sada vidi i drugačije – kao apstraktnu formu ili forme. Krstićeva fotografija tako dobija dimenziju više – likovnu. Ovakva iskustva mogu samo da se dalje produbljuju, da umetnika odvedu do čistih plastičnih formi ili rešenja.

Dok smo u fotografiji Slobodana Krstića, osećamo kako ona lagano ide prema nama i isto tako stiže do nas. Osećamo kako nas ona zavodi, uvodi u svet kreativnog u kojem prepoznajemo pejzaže iz naših snova, čežnji, potreba. A kada nas napuste ovakve emocije, fotografiju Slobodana Krstića vidimo na jednom otvorenom putu, širokom putu ka čistoj likovnosti.

DANKA DAMJANOVIĆ

FOTOGRAFIJA: IVANA KRSTIĆ

BIOGRAFIJA

Slobodan Krstić rođen je 1947. godine u Dragaljevcu (Bijeljina). U prvom razredu gimnazije, 1966. godine, kao prvonagrađeni učesnik na literarnom konkursu dobio je fotoaparat "Pionir" i od tada se ne rastaje od fotoaparata. Ozbiljno se bavi fotografijom od 1967. godine kao član Foto-kluba "Elektromašinar" u Beogradu, gde je studirao Mašinski fakultet, a od 1970. godine aktivno učestvuje na izložbama umetničke fotografije širom bivše Jugoslavije i inostranstva. Do sada je imao 18 samostalnih izložbi, od čega dve u inostranstvu (Nemačka) i učestvovao je na preko 200 kolektivnih izložbi. Dobitnik je oko 50 nagrada i priznanja i ima zvanje majstora fotografije FSJ, zatim AFIAP i član je Collegium Artisticum u BiH i ULIPURS-a u Republici Srpskoj. Izdao je fotomonografiju "Razglednica Bijeljine", a u završnoj fazi je priprema fotomonografije Republike Srpske. Vlasnik je štamparije i živi i radi u Popovima kod Bijeljine.

Samo za ODVAŽNE

Ako volite uzbuđenje, imate višak adrenalina, sportski ste orijentisani i, naravno, volite fotografiju, onda spoj sporta, i to ekstremnog, i fotografije može biti prava stvar za vas

© HIISHII

© HIISHII

U ptičjem gnezdu

HIISHII

Pod imenom HIISHII krije se "tandem" koji čine dvoje mladih zaljubljenika u fotografiju i sport – Katarina Batuta i Uroš Višekruna. Već godinu i po dana objavljuju fotografije pod pomenutim pseudonimom jer smatraju da kao tim mogu da snime bolje fotografije i, što je retkost, sujeta im nije jača strana, možda zato što ih i u privatnom životu spaja ljubav. Ekstremni sport je svakako veoma uzbudljiv, kako za one koji ga upražnjavaju, tako i onima koji ga gledaju, a posebno onima koji fotografišu. Kao i sportisti, fotografi moraju imati tu povećanu dozu adrenalina jer uzbuđenje i opasnost idu ruku pod ruku kada je ovaj sport u pitanju. Katarina i Uroš odlučili su se za timski rad jer kažu da je lakši i omogućava im da u isto vreme budu na različitim me-

stima – neko je na polaznoj tački, a neko na dolaznoj. Mogu da se podele po pozicijama i da snimaju iz različitih uglova. Jedan od njih, naravno, uvek ima bolji ugao, pa samim tim i bolju fotografiju i za objavljivanje uvek biraju uspeli, bez obzira na to ko ju je fotografisao. Prilikom fotografisanja sporta najvažnija je akcija, zatim svetlo i dobar ugao. U nekim situacijama, da biste to postigli, jedan namešta i drži svetlo, a drugi fotografiše. Daskoro su koristili samo raspoloživo (postojeće) svetlo, ali

© HIISHII

BASE JUMP

Jedan od najkontroverznijih sportova na svetu, u stvari, nije sport nego veština jer nema takmičenja. Posle mnogo neizvesnosti održao se u septembru na nekoliko lokacija u Beogradu: na zgradi "Geneksa", bivšeg CK i na dimnjaku toplane na Novom Beogradu. Ukratko, učesnici ove veštine "bacaju" se s vrha neke građevine i nakon slobodnog pada od sekundu-dve aktiviraju padobran. Jedan sekund duže u slobodnom padu može da znači smrt za njih. Uglavnom se skače s visina između 130 i 150 metara. Uroš je na svim lokacijama bio gore sa skakačima, a Katarina dole pri doskoku. Neki od fotografa bili su vezani opremom za penjanje radi sigurnosti pri fotografisanju jer da bi se uhvatio pravi trenutak u punoj dramatičnosti skoka, morate jako da se nagnete preko ivice, što može biti vrlo opasno.

Prilikom snimanja na mestu doskoka HIISHII su se dosetili da će sekvencionalno fotografisanje dati mnogo bolju predstavu o tome kako se sam let odvija.

sada fotografišu s blicem 580 EX, ponekad i sa dva blica za koje obavezno koriste transmitter. Obavezno koriste dva fotoaparata Canon 40D i objektivne Canon 70-200 mm/2,8 IS, Sigma 10-20 mm, 30 mm/1,4 i 18-50 mm/2,8. Poznavanje sportova od ključnog je značaja, pa se tako većinom sportova koje fotografišu i sami bave. Katarina je bila profesionalni vozač snouborda, ali je zbog povrede morala da prekine karijeru. Srećom, pronašla je način da ostane u tom sportu. Pored fizičke spremnosti ne sme se zaboraviti ni na vremenske uslove koji lako mogu da upropaste snimanje, naročito u zimskim sportovima. Magla, sneg i kiša praktično vas onemogućavaju da snimate bilo šta. Katarina i Uroš kažu da ovaj sport donosi veliko uzbuđenje jer je tu često reč o prevazilaženju samog sebe i onoga što nam se čini mogućim. Pored toga, nikada ne znate šta vas čeka, kao i u sportu, sve je apsolutno nepredvidivo.

© HIISHII

© ALEKSANDAR MIŠKOV

Akrobacija na dva točka

ALEKSANDAR MIŠKOV

D3, Mark III, 300 mm objektiv... uopšte vam nisu potrebni da biste snimili odličnu fotografiju "mauntin bajka" u akciji! Da ne pominjemo da mnogo manje boli kada se, posle pada s bicikla u nekoj od akcija, polupa fotoaparata od, recimo, 800 evra, umesto onaj od nekoliko hiljada! Nakon petnaestogodišnjeg iskustva u

© HIISHII

© HIISHII

Akrobacije na BMX bicikloma veoma su atraktivne i fotogenične. Pored zanimljivog kadra i svetla, važno je uhvatiti što zanimljiviju i težu akrobaciju. Ekstremni širokougaoni objektiv odlični su za naglašavanje dinamike i položaja biciklista koji bi se često mogao definisati kao "ni na nebu ni na zemlji".

fotografisanju trka "mauntin bajka" i rada za *XSport* časopis, Aleksandar izdvađa tri osnovne stvari koje su potrebne za dobru akcionu fotografiju: dobri objektiv, odlični blicevi (minimum dva) i da budete stalno u pokretu! Radi s "Canonovim" fotoaparatom i objektivima u rasponu od 12 do 200 mm. Da biste dobro uhvatili pokret na fotografiji, potrebno je da odaberete adekvatnu lokaciju i da znate puno o ovom sportu. Potreban vam je, naravno, i biciklista koji je dovoljno hrabar da uradi i nemoguće. I fotograf mora da, sopstvenom felksibilnošću, kadrira snimak u sekundi

i izbegne sudar s biciklistom. Blato, voda i prašina se podrazumevaju, barem ako više volite takozvanu anglosaksonsku školu fotografije "mauntin bajka" koja insistira na akciji i ekspresiji vozača. Ukoliko u kadru imate fascinantne predele nacionalnih parkova i egzotičnih lokacija, uz bicikliste koji poziraju kao za reklamom za savršen odmor, onda očekujte ponude od nemačkih časopisa posvećenih ovom sportu. Ipak, od prodaje fotografija važnije je vaše uživanje u ovom sportu i fotografiji koje će svima koji vole prirodu, akciju i dobru fotografiju doneti mnogo uzbuđenja i lepih trenutaka.

© ALEKSANDAR MIŠKOV

Odlična fotografija ne nastaje slučajno, već je rezultat dobrog plana i mnogo sati vožnje bicikle. Fotografija bicikliste koji prolazi kroz vodu (na sledećoj strani) jedna je od četiri stotine i nastala je u toku trodnevnog snimanja fotografija za poster i reportažu za *XSport* časopis. Nju sam, naravno, snimio među poslednjima, trećeg dana predveče! Za njen dobar kvalitet zaslužna je kvalitetna optika i odličan blic. Komplet foto-opreme koju koristim zavisi od dve stvari: da li idem na zadatak biciklom ili kolima. Ako sve moram da nosim na leđima i da vozim u proseku pedesetak kilometara, onda se u rancu nalazi jedan fotoaparata, objektiv 12-24 mm, 1,4/50 mm i dva blica, a u drugom slučaju dva fotoaparata, objektiv 12-24 mm, 1,4/50 mm, 2,0/135 mm; 4/17-40 mm i dva blica.

© ALEKSANDAR MIŠKOV

Najvažnije je biti na pravom mestu u pravom trenutku, dovoljno dugo da snimate odličnu fotografiju i dovoljno kratko da sačuvate sebe i opremu od velike količine vode i blata

© ALEKSANDAR MIŠKOV

Danas mu je veliko zadovoljstvo kada mu vozači kažu da otkrivaju greške na takozvanom "trapu" zahvaljujući fotografijama koje snima u kritičnoj fazi prolaska kroz krivinu.

© MILORAD DESPOTOVIĆ

© MILORAD DESPOTOVIĆ

Opasna brzina MILORAD DESPOTOVIĆ

Četrdeset godina dugo iskustvo u fotografiji i dvadeset godina u fotografisanju auto i moto trka dovoljni su preduslov za odlične fotografije. Ali, Milorad ističe da je neophodno poznavanje sporta, uslova i pravila takmičenja jer od toga često zavisi da li ćete imati uspešan snimak. Na primer, kada, kako i gde će vozač

proći, kroz koju krivinu, kako kada je sam, a kako kada je u grupi. U vreme kada nije bilo autofokusnih objektivna, to je odlučivalo da li ćete snimiti jednu ili više dobrih fotografija. Godišnje snimi oko 40 – 45 takmičenja, što zahteva njegovo prisustvo na svim trkama koje se voze u Srbiji, a često i u inostranstvu. To diktira i njegov način života – stalna putovanja i druženje s mladim i hrabrim ljudima koji žele da se njihov način i stil vožnje prenese na fotografiju i pokaže drugima. Da biste mogli da fotografirate ovaj sport, morate ga zaista voleti jer se radi i po suncu, na 46 stepeni, i po kiši, i snegu, na –20 stepeni.

Čitav fotografski vek radi "Nikon" fotoaparata uglavnom profesionalne klase, a danas koristi Nikon D1x i D2x. Veliki "arsenal" objektivna uključuje Nikkor AFS 300 mm/2,8; AFS 80–200 mm/2,8; 50 mm/1,4; 105 mm/2; 12–24 mm/4; 18–200 mm/3,5–5,6; 28–200 mm/3,5–5,6; 28–70 mm/2,8; 105 mm mikro i 55 mm mikro.

© MILORAD DESPOTOVIĆ

© MILORAD DESPOTOVIĆ

© MILAN ŽIVKOVIĆ

© MILAN ŽIVKOVIĆ

© MILORAD DESPOTOVIĆ

© MILAN ŽIVKOVIĆ

Avanturistički duh MILAN ŽIVKOVIĆ

Iz makrosveta "uskočiti" u džip-reli nije baš jednostavno. Poziv organizatora "Montenegro trophy" relija Milan je oheručke prihvatio jer, kao i obično, izazov da se oprobna u nečemu novom i drugačijem bio je velik. Iako su u početku učesnici s podozrenjem gledali na tu neka "smetala" (fotografije), posle druženja i pokazanih fotografija postalo im je važno da se i neka njihova vozačka bravura na nekoj od izloženih

fotografija. Ove moćne mašine i od fotografa zahtevaju brze reflekse, uz obavezno sagledavanje okolnog prostora, koji je najčešće izuzetno zanimljivo i atraktivno okruženje. U trenutku treba odlučiti da li će akcenat biti na pejzažu ili na akciji koja se možda tog trenutka dešava.

Sam džip-reli ima nekoliko faza, a one su, uz to, prilagođene i težnjama učesnika. Najveći deo učesnika željan je druženja i vožnje kroz lepe predele bez mnogo takmičarskih ambicija. Iako ih ovi drugi nazivaju "penzionerima", ipak je potrebno dosta odvažnosti da bi se provezli kroz bespuća. Takmičarski duh nalazi se u srcima onih kojima je dokazivanje vozačkog znanja primarno, ali i tada brzina nije uvek najvažnija. Deo takmičenja jeste i etapna vožnja u kojoj se boduje što je moguće vremenski preciznija vožnja – "na sekund", gde ne treba stići ni pre ali ni posle. Samo je poligon mesto na kome se relativno bezbedno oslobađa adrenalin i gde je potrebno biti najbrži. Ujedno, tu se snimaju i najatraktivnije fotografije.

Za ove fotografske "podvige" bio mu je dovoljan samo Nikon D200, objektivni Sigma 12–24 mm/4,5–5,6 i Nikkor 18–200 mm VR/3,5–4,5.

Postoje dva pristupa reliju: prvi koji skoro obavezno uključuje lepe pejzaže i kvazikomercijalni pristup, u kome sve izgleda kao na reklamama, i drugi koji zahteva spremnost da bez razmišljanja legnete u blato i prašinu, da svesno dozvolite da vas isprskaju vodom i blatom i budete skroz mokri vodeći samo računa da takav ne bude i fotoaparat jer njemu se to ne bi svidelo, pa bi mogao da zatvori kada je najpotrebnije.

© PREDRAG VUČKOVIĆ

© PREDRAG VUČKOVIĆ

Adrenalin u krvi

PREDRAG VUČKOVIĆ

Priča Peđe Vučkovića još jednom potvrđuje da iza dobrog i uspešnog sportskog fotografa stoji iskusen i uspešan sportista. Dugo godina učestvuje na takmičenjima ekstremnih sportova, pre svega snouborda, a od 1989. godine fotoaparati i fotografije sastavni su deo toga. Sve je počelo bez ikakvih pretenzija, fotografisao je iz čistog zadovoljstva i uglavnom za sebe, ali vrlo brzo sve se pretvorilo u profesionalizam i ozbiljan posao. Česta putovanja po celom svetu imala su najvećeg udela u svemu tome, ali i neverovatan broj sportskih događaja koje je ispratio širom sveta. Na tim putovanjima ostvario je kontakte s brojnim svetskim časopisima o ekstremnom sportu (koji danas objavljuju njegove fotografije), kao i s najboljim američkim fotografima iz te oblasti.

Uvek se trudi da fotografiše drugačije i na svoj način. Nikada nikoga ne kopira i trudi se da ima prepoznatljiv individualni pristup. Ono čemu uvek teži jeste da se kroz fotografije vidi kompletna priča događaja koji fotografiše, tj. da gledalac stekne predstavu o tome kakav

je to zaista sport, šta ga odlikuje, šta je najzanimljivije, najatraktivnije, najopasnije, najuzbudljivije, pa i najfotogeničnije. Fotografiše sa "Nikonovom" foto-opremom. Trenutno koristi tri fotoaparata: D3, D2xS, D200 i "Nikkor" objektivne profesionalne klase od 10,5 mm do 300 mm (s fiksnim otvorom blende od 2,8). Na snimanju koristi "Profoto" fleševе (Baterij pack koji mu omogućava da svuda sa sobom nosi mali pokretni studio nezavisan od bilo kakve struje). Predrag Vučković radi kao urednik fotografije u šest časopisa a i sam je vlasnik časopisa *X-FITNESS* i *X-SPORTS*. Zvanični je fotograf firme "Red Bull" (na svetskom nivou), zatim svetske karting asocijacije (RGMMC) i svetske asocijacije za bodibilding i fitnes (IFBB).

Ekstremni sport najčešće karakteriše brzina, bilo ona na dva ili četiri točka, bilo na skijama, biciklu, skejtu... Sledeća karakteristika svakako su vratolomije koje su uvek i najatraktivniji deo sporta. Iako su dvotočkaši i četvoročkaši namenjeni "prevozu po zemlji", na takmičenjima i revijama često ih možete videti u vazduhu. U takvim situacijama za fotografa je najvažnije da odabere pravi ugao koji će zaista naglasiti svu "ludost" tog sporta koji često ne priznaje zakon zemljine teže.

© PREDRAG VUČKOVIĆ

Pršti, pršti bela staza, ali nema Deda Mraza, već puno snoubordera koji jurcaju na sve strane, nadleću vam iznad glave, prave raznorazne figure u vazduhu i sve to na bleštavom snegu koji obasjava jako planinsko sunce. To znači da ćete snimiti dobru fotografiju ako brzo reagujete, znate o čemu se tu uopšte radi, apsolutno precizno odredite ekspoziciju, balans belog, polje dubinske oštine i, naravno, sve to sjajno ukadrirete u deliću sekunde.

© PREDRAG VUČKOVIĆ

© PREDRAG VUČKOVIĆ

Svaki sport nosi sa sobom dosta rizika jer želja sportista da dosegnu maksimum često balansira na granici mogućeg. Neretko dešavaju se i nezgode, čak i s ozbiljnim povredama. Na crno-beloj fotografiji prikazan je vozač kartinga koji je posle udesa ostao u nesvesti da sedi u svom bolidu sve dok mu nije ukazana pomoć. Srećom, veoma mali broj povreda ima tragičan kraj.

PRIPREMILA: IVANA BREZOVAC

36 | REFOTO FEBRUAR 2008

© PREDRAG VUČKOVIĆ

© HIISHI

KONKURS Za najbolju sportsku fotografiju

Ako volite sport, uzbuđenje, akciju... oprobajte se i vi u nekoj od sportskih disciplina i pošaljite nam fotografije za mesečni konkurs časopisa koji će uvek pratiti teme iz rubrike PRAKSA NA DELU. Sve informacije i propozicije za konkurs naćete na strani 90. Najbolje fotografije objavićemo u sledećem broju i dodelićemo tri nagrade najuspešnijim autorima.

© PREDRAG VUČKOVIĆ

At the heart of the image

Zavolećete brze stvari

12.1 MEGA PIKSELA
NAJMANJI APARAT NA SVETU! *
EKSTREMNO BRZI!

Nikon
COOLPIX S700

www.nikon-is-different.com

- Jednostavno snimanje portreta
- Bolje fotografije u lošem svetlu
- VR stabilizacija slike

EXPEED

EKSKLUZIVNI UVOZNIK I DISTRIBUTER

Pčinjska 15a, 11000 Beograd
011/24-56-151; 30-87-004, E-mail: info@refot.com

www.refot.com

Slojevi 4

Nastavljamo našu priču o slojevima, verovatno najkorisnije opcije koju ima Photoshop. U ovom nastavku pozabavićemo se brojnim i raznovrsnim manipulacijama koje su neophodne kada tokom rada na digitalnim fotografijama koristite slojeve

ORGANIZACIJA SLOJEVA

Već smo napomenuli načine za dobijanje novih slojeva. Broj slojeva koje program može da podrži (koji je nekada bio limitiran na 99) sada je ograničen samo količinom memorije koju imate u računaru. Zato je Adobe razvojni tim smislio različite načine organizacije rada, a prva koja pomaže snalaženju u takvoj masi jeste da pojedinačne slojeve možemo grupisati. Na taj način moguće je grupe slojeva učiniti vidljivim ili ih sakriti, ali i uraditi određene operacije koje će biti primenjene na svim pojedinačnim slojevima u grupi.

Rad na sloju ili slojevima moguć je samo uko-

liko su oni aktivni, a da bi to bili neophodno je da kliknete na sloj i tada ime aktivnog sloja postaje vidljivo pored imena fajla.

Pomenuto kloniranje sa uzorkom u jednom ili više slojeva možemo raditi tako da rezultat automatski ide u novi sloj ili čak u nov dokument – obeležimo mesto odakle kopiramo i jednostavno predemo s alatom u nov fajl.

Ukoliko je potrebno da neki potez primenite na sve slojeve, tada je neophodno aktivirati opciju **Select All Layers**. Pojedine alate kao što su bojenje četkicama ili podešavanja osvetljenosti i

kontrasta moguće je uraditi samo na aktivnom i pojedinačnom sloju. Na većem broju slojeva moguće je primeniti pomeranja, ravnjanja, transformacije ili primeniti stilove, a možemo raditi i alatima za retuš **Clone Stamp** i **Healing Brush**, uz aktivnu opciju **Sample All Layers**.

Da bismo napravili grupu, prvo ćemo obeležiti pojedinačne slojeve i grupisati ih komandom **Layer > New > New Group From Layers** (nalazi se na dva mesta: u padajućem meniju i na kartici Layers).

Grupu slojeva možete pretvoriti u nov dokument komandom

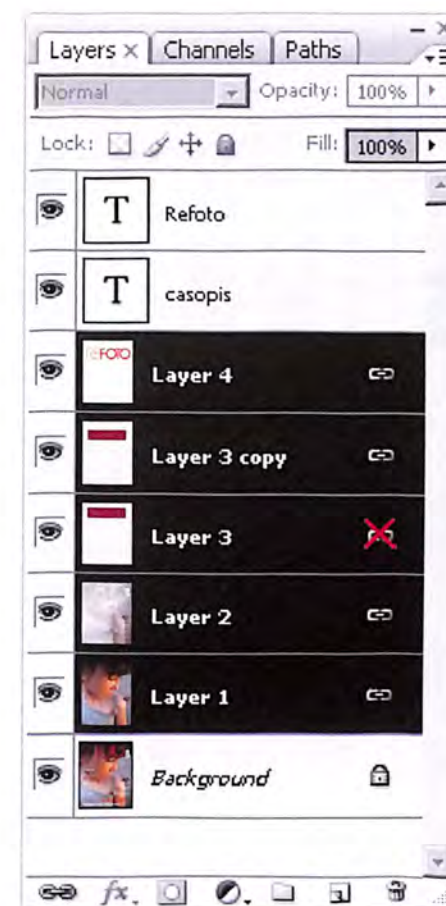
Mali trik koji može biti od velike pomoći prilikom tačnog pozicioniranja kopije jeste selektovanje određenog mesta i potom spuštanje isečka ili kopije koja će u tom slučaju biti pozicionirana tačno po sredini selekcije.

Duplicate Group > New (iz padajućeg menija Document) ili je prebaciti na drugu sliku jednostavnim biranjem njenog imena iz istog padajućeg menija. Ovo je korisno znati ukoliko, na primer, koristite iste parametre na slojevima za kontrolu (**Adjustment Layers**) koje na taj način jednostavno prebacujete iz jedne u drugu sliku.

Slojeve i grupe slojeva takođe je moguće povezati i komandom **Link**. Selektujemo željene slojeve i potom desnim klikom ili klikom na mali crni trougao aktiviramo padajući meni. Bilo koja od pomenutih manipulacija sa slojevima biće sada primenjena na sve vezane slojeve. Ukoliko želite da privremeno razbijete vezu s nekim od slojeva kliknite na njega s pritisnutim tasterom **Shift**. Pojaviće se crvena markica koja označava da sloj sada nije aktivni deo vezanih slojeva. Ukoliko želite da poništite vezu među slojevima, u istom padajućem meniju nalazi se i opcija **Unlink Layers**. Grupisanje određenih slojeva olakšano je i komandom **Select Similar Layers** što znači da jednim klikom možemo selektovati sve slojeve u kojima se nalazi tekst, vektor ili bitmapirani podaci.

POZICIONIRANJE OBJEKTA U SLOJU

Nov sloj možete napraviti i od selekcije komandom **Layer > New > Layer Via Copy** ili **Layer Via Cut** gde prva komanda daje nov sloj od kopije a druga od odsečenog dela originalne slike ili sloja. Ovakav način rada veoma je koristan ukoliko želimo da nam odsečak padne tačno na odgovarajuće mesto jer ukoliko selektujemo deo slike i odsećemo ga komandom **Ctrl+X** i potom spustimo na sliku dobićemo nov sloj koji pada tačno na sredinu radne površine.

Klikom na oznaku za link pojedini slojevi mogu se privremeno izuzeti iz grupe

Ukoliko poželite da osnovu ili tzv. pozadinu (Background) pretvorite u slobodni sloj bez podloge kliknete na njega uz pritisnut taster **Ctrl** i imenujte ga. Ukoliko želite da sloj postane Background selektujete ga a komanda su **Layer > New Background from Layer**.

Rad sa slojevima mogu ponekada olakšati primene dveju opcija: **Show Layer Edges**, koju aktiviramo iz padajućeg menija **View > Show Layer Edges** i koja jasno pokazuje granice aktivnog sloja, i **Show Transform Handles**, kojom aktiviramo ručice za manipulaciju kojima možemo u svakom trenutku menjati dimenzije i položaj sloja. Selektovanje slojeva možemo ubrzati aktiviranjem opcije **Auto Select**, koja se nalazi u meniju **Move** alatke i kada je aktivna, dovoljan je klik na željeni sloj da ga obeležimo i aktiviramo ili **Shift+klik** ukoliko želimo aktivirati više slojeva.

POMERANJE I RAVNANJE SLOJEVA

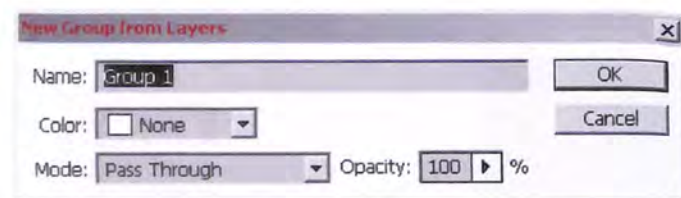
Objekte koji se nalaze u pojedinim slojevima možemo pomerati alatkom **Move**, ali aktivirajte je samo kada imate potrebu da pomerate više objekata jer je dovoljno pritisnuti taster **Ctrl** pa da aktivirate ovu alatku. Kontrolisano pomeranje po jednoj liniji dobijamo uz pritisnut taster **Shift** ili pomoću strelica sa tastature kojima se objekat svakim pritiskom tastera pomera za po jedan piksel.

Ravnjanje slojeva je jednostavno uz obeležavanje željenih slojeva i primenu neke od komandi iz padajućeg menija **Layer Align**. Ukoliko nam je potrebno da rasporedimo objekte u slojevima, iskoristićemo komandu **Distribute** iz menija **Layers**, kojom određujemo međusobni položaj objekata u pojedinačnim slojevima. Moguće je, takođe, i automatizovati ravnjanje korišćenjem **Auto-Align** opcije.

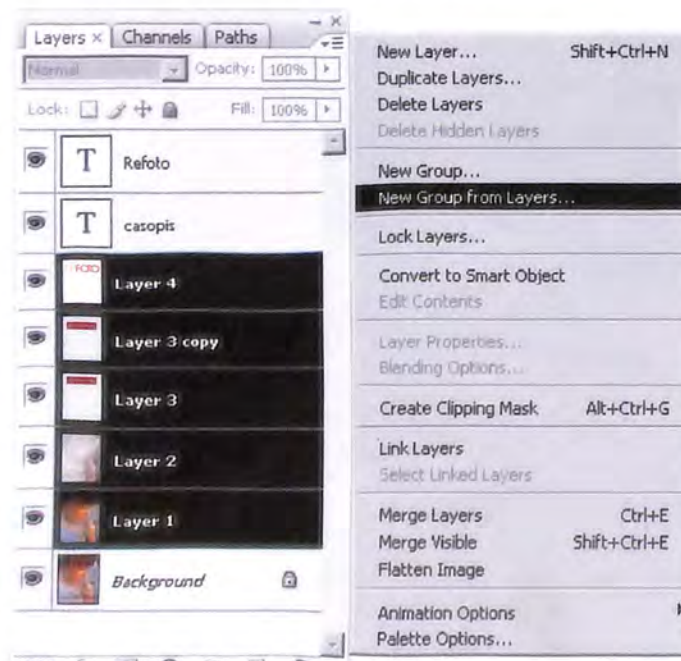
MILAN ŽIVKOVIĆ

rečnik

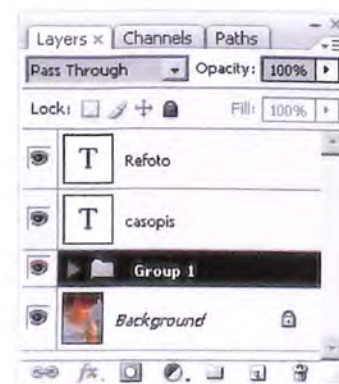
Select All Layers – selektovanje svih slojeva
Clone Stamp – alatka za retuš kloniranjem
Healing Brush – "pametna" alatka za retuš
Sample All Layers – uzorkovanje svih slojeva
New Group From Layers – izrada grupe slojeva
Duplicate Group – dupliranje grupe slojeva
Adjustment Layer – sloj za podešavanje
Link – veza
Unlink – prekid veze
Show Layer Edges – ivice sloja dodatno istaknute
Show Transform Handles – vidljive kontrolne ručke
Auto Select – automatsko selektovanje
Move Tool – alatka za pomeranje objekata
Open First Image To Apply Settings – podešavanja prema prvoj fotografiji
Actions Palette – kartica u kojoj se nalaze akcije
Automatically Create First Snapshot – automatizovano snimanje radnog stanja
History – istorija
Scratch Disk – privremeni radni prostor na hard disku

Imenovanje, obeležavanje i dodela određenih atributa grupi slojeva

Obeležavanje slojeva koje ćemo grupisati

Preglednost u radu postignuta grupisanjem slojeva

ADVANCED ALKALINE

25%
više!

Ekskluzivni uvoznik i distributer:

RefotB, Pčinjska 15a, 11000 Beograd, t. 011 245 6151, 308 7004, f. 011 446 0234

Akcija 2

Snaga procesora slike

U prošlom broju napomenuli smo da postoji veoma lak, jednostavan i uz to automatizovan način obrade digitalnih fotografskih fajlova. Kako ste postavili nekoliko pitanja i u vezi s ovom temom rešili smo da se njome podrobnije pozabavimo

PROCESIRANJE FAJLOVA U BATCHU

Alat koji se krije iza naziva **Image Processor** služi za konverziju i obradu više fajlova odjednom. Ono po čemu se razlikuje od standardnog **Batch** procesa (gde je neophodno prvo snimiti akciju koja će potom biti primenjena na fajlove unutar jednog ili više foldera) jeste da **Image Processor** ne zahteva nikakve predradnje jer ima unapred definisane akcije koje se mogu iskoristiti.

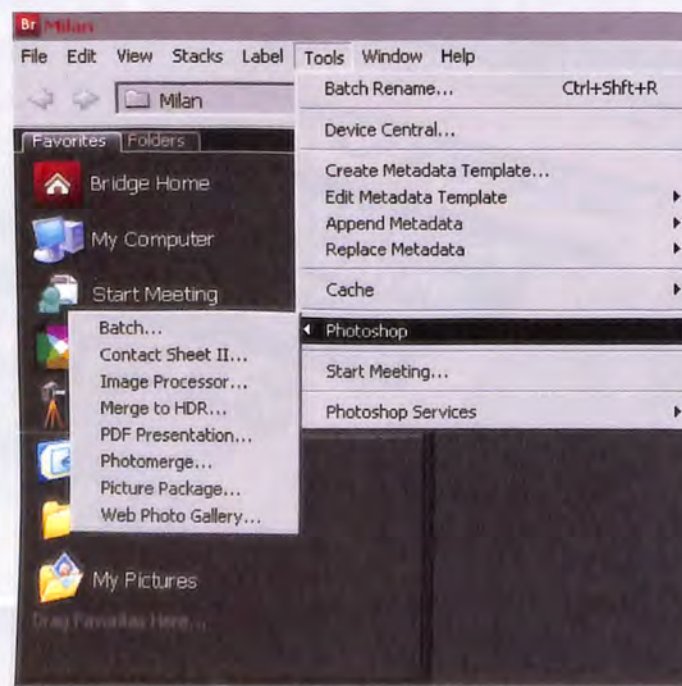
KONVERZIJA FORMATA

Kao prvo tu su: konverzija fajlova u **.jpg**, **.psd** ili **.tif** format ili konverzija fajlova u sva tri formata. Ono što je veoma dobro je mogućnost da svaka grupa konvertovanih fotografija bude u veličini koja nam je potrebna što u praksi znači da možemo napraviti jpg fajlove namenjene webu i u maloj rezoluciji, psd fajlove u drugoj veličini i tif fajlove u trećoj – sve samo jednim klikom miša. Potom je tu i obrada fajlova raw formata ukoliko na njih primenjujete ista podešavanja. Ujedno možete fotografijama odrediti i nove dimenzije kako bi odgovarale vašim potrebama, ali dimenzije mogu biti predefinisane samo u pikselima. Možete prikačiti (embed) ili potpuno ukloniti kolorni profil (opcija nedopodna ukoliko pripremate fotografije za štampu) ili konvertovate fajlove u, na primer, **sRGB** i sačuvati ih kao fotografije u **JPEG** formatu namenjene webu.

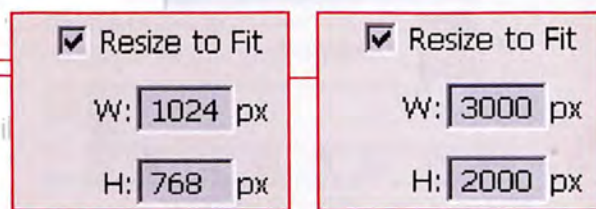
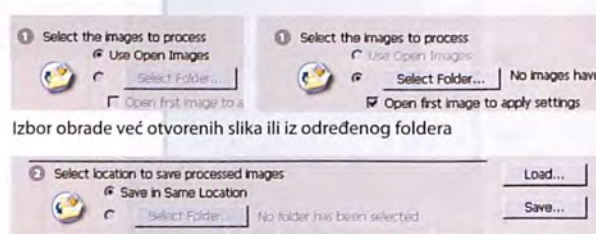
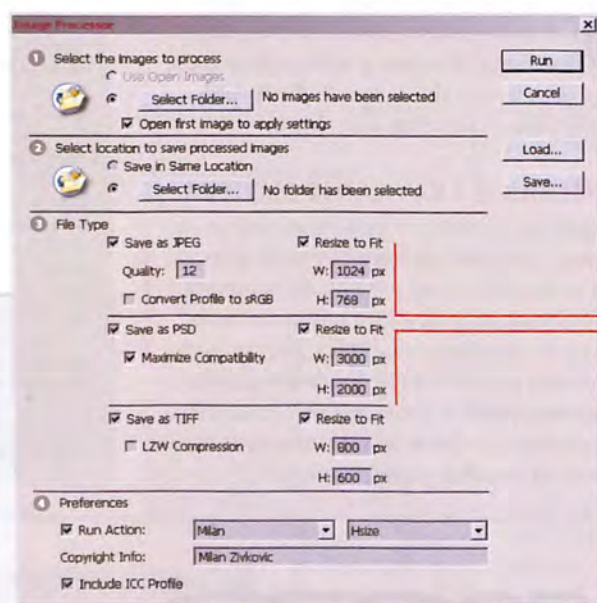
POKRETANJE PROCESORA

Procesor fotografija može da radi sa **.psd**, **.jpg** i **.raw**

fajlovima. Postupak u Photoshopu je sledeći: **File > Scripts > Image Processor**. Postoji mogućnost da sve ove akcije uradite i u **Bridgu** ako izaberete **Tools > Photoshop > Image Processor**.

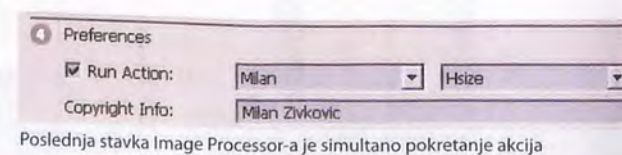
Mesto u Bridgu odakle se mogu automatizovati određene radnje

Izgled osnovnog prozora Image Processor-a na kome je vidljiv izbor svih opcija u koracima: izbor slika namenjenih obradi, 2) mesto na kome će biti sačuvane obradene fotografije, 3) Vrste fajlova i mogućnost određivanja veličine za svaku grupu posebno i 4) mesto sa koga je moguće pokrenuti akciju i upisati osnovne podatke o autoru i fotografiji a koje će se pojaviti u prozoru Copyright

Odredite koje fotografije ćemo obraditi – to mogu biti bilo koji otvoreni fajlovi ili folder s potrebnim fotografijama. Ukoliko su nam potrebna neka specifična podešavanja iskoristićemo opciju **Open First Image To Apply Settings** kako bi neophodna podešavanja bila primenjena na sve fotografije u folderu. Takođe, ovim alatom lako se manipuliše kolornim profilima koje je moguće ukloniti ili prebaciti u neki od poznatih kolornih prostora.

Izbor mesta tj. novog foldera gde ćemo sačuvati obradene fotografije prva je radnja koju je neophodno definisati. Kao što sam već napomenuo procesor slika čuva sredene fajlove u novim folderima koje automatski kreira i (fajlovi zadržavaju svoja imena uz odgovarajuće ekstenzije). Svaka vrsta fajlova imaće one karakteristike koje smo pre obrađivanja zadali: kvalitet kompresije kod .jpg formata, vrstu kompresije kod .tif formata ili maksimalizovanu kompatibilnost ukoliko radimo sa .psd formatom.

Poslednja stavka Image Processor-a je simultano pokretanje akcija

POKRETANJE AKCIJA

Image Processor može simultano da pokrene i akcije koje pre toga moraju biti učitane u prostor **Actions Palette**, što ustvari znači da možemo pokrenuti snimljenu akciju ili akciju koju nam je poslao neko drugi. Akcije koje ste snimili možete da sklonite iz osnovnog prozora i sačuvate za kasnije ili pošaljete nekom drugom. Da vas ne zbuni to što kada selektujete jednu akciju u padajućem meniju nema aktivne opcije **Save Action**, akcije se mogu sačuvati samo u setu – kliknite prvo na ime seta akcije a potom otvorite padajući meni.

UPISIVANJE PRATEĆIH PODATAKA

Copyright info podaci mogu sadržati bilo koji tekst koji ubacite u **IPTC copyright metadata**. Tekst koji ubacimo na ovaj način briše podatke koji su bili upisani u originalnom fajlu pa je neophodno povesti računa gde i šta upisujete jer možete upisivanjem novih ostati bez starih podataka.

Kako obezbediti podatke o autoru fotografije i spasiti urednike muka

Upisivanje IPTC i copyright podataka

Ono što muči vas (a posebno nas) jeste neupisivanje podataka u **File Info** što nam pravi velike probleme prilikom manipulacija fotografijama (kopiranja, prebacivanja iz foldera u folder...) kada se dešava da moramo tragati za vašim podacima. Neophodnost upisivanja ovih podataka vezana je za svako slanje fotografija jer se na taj način donekle obezbeđuje autorstvo. Podaci ostaju sastavni deo digitalne slike čak i kada menjamo formate ili veličinu fotografija. Gube se jedino u slučaju da kopiramo sliku i prebacimo je u nov dokument. Na isti način nehotice je moguće napraviti grešku i prebaciti iskopirani fajl na fotografiju koja ima neke od podataka koji će potom postati deo potpuno drugačije, nove slike. Zato je neophodno povesti računa kada zabune s datumom, vrstom fotoaparata ili podacima o snimanju. Za ovakve operacije do sada smo morali da koristimo ili neki od odgovarajućih programa (**FotoStation** na primer) ili da ručno upisujemo neophodne podatke. Razvoj Photoshopa obezbedio je i alate kojima je obavljanje ovakvih zametnih i dosadnih poslova potpuno automatizovano. Jedan od načina je korišćenje **Image Processor** kojim je veoma jednostavno i brzo moguće upisati potrebne podatke ali će sve što upišemo biti ubačeno u deo **Copyright Notice**.

Drugu mogućnost pruža nam **Bridge** pomoću kojeg je takođe veoma jednostavno upisati iste podatke u fotografiju ili fotografije. Za

Pre početka obrade dobro je kliknuti na opciju **Save** u dijalog boks posebno ukoliko namera-vate da tokom rada ponovo iskoristite akciju s ovim setom podešavanja. Ukoliko vam budu potrebna sačuvana podešavanja kliknite na **Load**, pronađite i učitajte neophodni set.

AUTOMATIZACIJA RADA

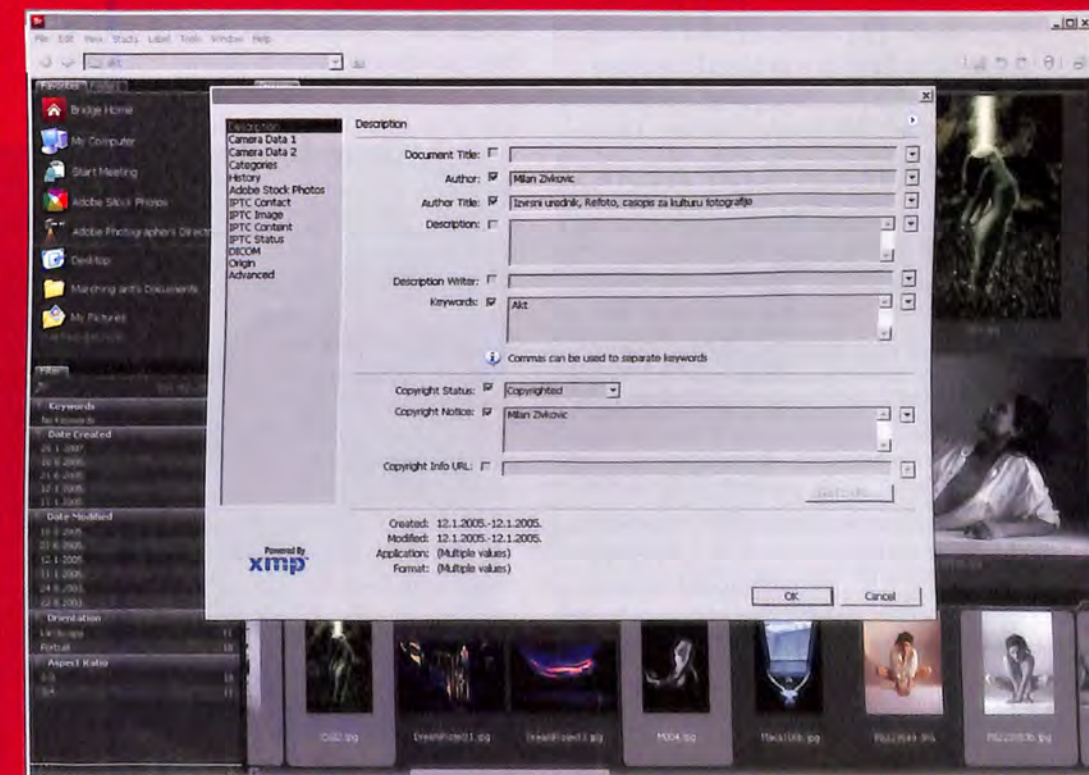
Komanda **Batch** pokreće akciju koja se primenjuje na folder ili foldere ukoliko ih ima više i naravno fajlove, tj. digitalne fotografije. Ako koristite digitalan fotoaparata ili skener s automatskom promenom strana ili uvlačenjem filma možete uneti i obraditi više fajlova jednom komandom. Neophodno je samo pronaći odgovarajući **Plug-in** modul koji proizvođači isporučuju uz uređaj. Možemo obradivati i fotografije iz .pdf dokumenata uz pomoć **Acrobat Capture** programa ali i koristiti **Batch** procese s nekoliko akcija, kreirati novu akciju koja će po određenom redosledu pokretati više akcija.

PODEŠAVANJE RAČUNARA ZA LAKŠI RAD SA VELIKIM BROJEM SLIKA

Neophodno je napomenuti da prilikom ovakvog automatizovanog rada moramo voditi računa o mogućnostima računara i pod obavezno isključiti opcije kao što su **Automatically Create First Snapshot** i redukovati količinu podataka u **History** opciji. Ukoliko o tome do sada niste razmišljali **Photoshop** privremene podatke smešta u privremeno odvojeni prostor, tzv. **Scratch Disk** koji ima prostora proporcionalno veličini diskova u računaru. Ako pustite računara da se dugo bavi velikom količinom podataka može se dogoditi da se postepeno uspori i čak i da prestane da radi.

Ukoliko ste do sada mislili da je **Image Processor** alat s malim brojem mogućnosti nadamo se da smo vas ovim tekstom razuverili.

MILAN ŽIVKOVIĆ

TELE FLEŠER

Blic je naše džepno sunce i dobro je uvek imati ga sa sobom. Podesan je za sva osvetljavanja, dosvetljavanja i nadosvetljavanja u jednom relativno bliskom području. Ipak kada se sve sabere upotreba blica ograničena daljinom objekata koje fotografiramo

Fresnelovo sočivo (1) nosi ime svog pronalazača, francuskog fizičara Augustin-Jean Fresnel-a. Prema Smitsonijanu prvo sočivo ovoga tipa upotrebjeno je na svetioniku kraj reke Gironde u Francuskoj davne 1822. godine. U poređenju sa klasičnim sočivom (2) ono je mnogo tanje, lakše i propušta mnogo više svetla ali je kvalitet projektovane slike mnogo manji pa zato svoju upotrebnu vrednost ima tamo gde to nije od velike važnosti.

DOBACI daleko

Što su objekti dalji efikasnost blica je sve manja, a neumoljiva formula o padanju intenziteta svetlosti s kvadratom rastojanja između izvora i krajnje tačke dokazuje svoju tačnost. Ukoliko želimo da blicem osvetlimo nešto što je nekoliko metara dalje od nas imamo priličan problem.

Slična stvar je i s dodatnom opremom za bliceve jer su svi dodaci uglavnom namenjeni raspršivanju i omekšavanju svetla koje daju. Na mojim mehaničkim Minoltama koristio sam bliceve relativno velikih vodećih brojeva vrednosti 36 ali mi je po prvi put faktor gubitka energije u rasutom svetlu zasmetao kada sam s rancem na leđima razmišljao o svakom deliću opreme i s užasom shvatio da nosim pedesetak punjivih baterija. Njihov kapacitet u to vreme iznosio je samo 500 mA i relativno brzo su se trošile u potpunom mraku pećina koje smo obilazili. Pored toga glavna potrošnja baterija bila je prilikom makro fotografisanja. Sasvim slučajno došla mi je do ruku dodatna oprema za blic, tj. nosač i par fresnelovih sočiva

namenjenih boljem prilagođavanju snopa svetlosti pojedinim žižnim daljinama koje opet nisu prelazile vrednosti od 85 mm ali su bile više nego dobre u makro području gde sam većinu fotografisanja obavljao objektivom žižne daljine od 105 mm. Ali glavno pitanje ostajalo je i dalje: kako usmeriti i usnopiti svetlo tako da se dobije maksimalna snaga uz žižne daljine 200 mm i više.

ČUDNA SPRAVA

Tada sam slučajno video jednu "monstruoznu" konstrukciju na kojoj je bilo veliko fresnelovo sočivo. Pored toga što je bilo veliko bilo je i veoma nezgodno za manipulaciju - staklo je veoma teško i zahteva jaku i dodatno tešku konstrukciju. U potrazi za raznovrsnim materijalom sasvim slučajno video sam natpis - ravna lupa za čitanje. Verovali ili ne bilo je to ono fresnelovo sočivo, ali ne od stakla već od lagane plastike. Moja tadašnja skalamerija bila je izrađena od klirita, akrilnog stakla i bila je mnogo lakša od konstrukcije tzv. Tele

Flashera kako se taj prvobitni uzor zvao a koji je bio skoro u potpunosti sastavljen od metala. Danas je moj omiljeni materijal kašir pena ili kapafiks i videćete da je veoma lako napraviti ovu spravu a da ona uz sve to bude i lagana.

M. ŽIVKOVIĆ

Za snimanje sam koristio blic Nikon SB 600 (manualni mod, puna snaga) i objektiv 70-300 mm f/4,5. Prva ilustracija snimljena je s žižnom daljinom od 70 mm a udaljenost od objekta bila je 5 metara. Osetljivost je podešena na ISO 100 a blenda je bila 25. Možete zamisliti koliko je mala projekcija svetla kada istu scenu snimate s objektivom 18-200 mm

Ova fotografija snimljena je s iste pozicije ali žižna daljina objektivna bila je 300 mm. Ovde se vidi sva snaga usnopljene svetlosti blica

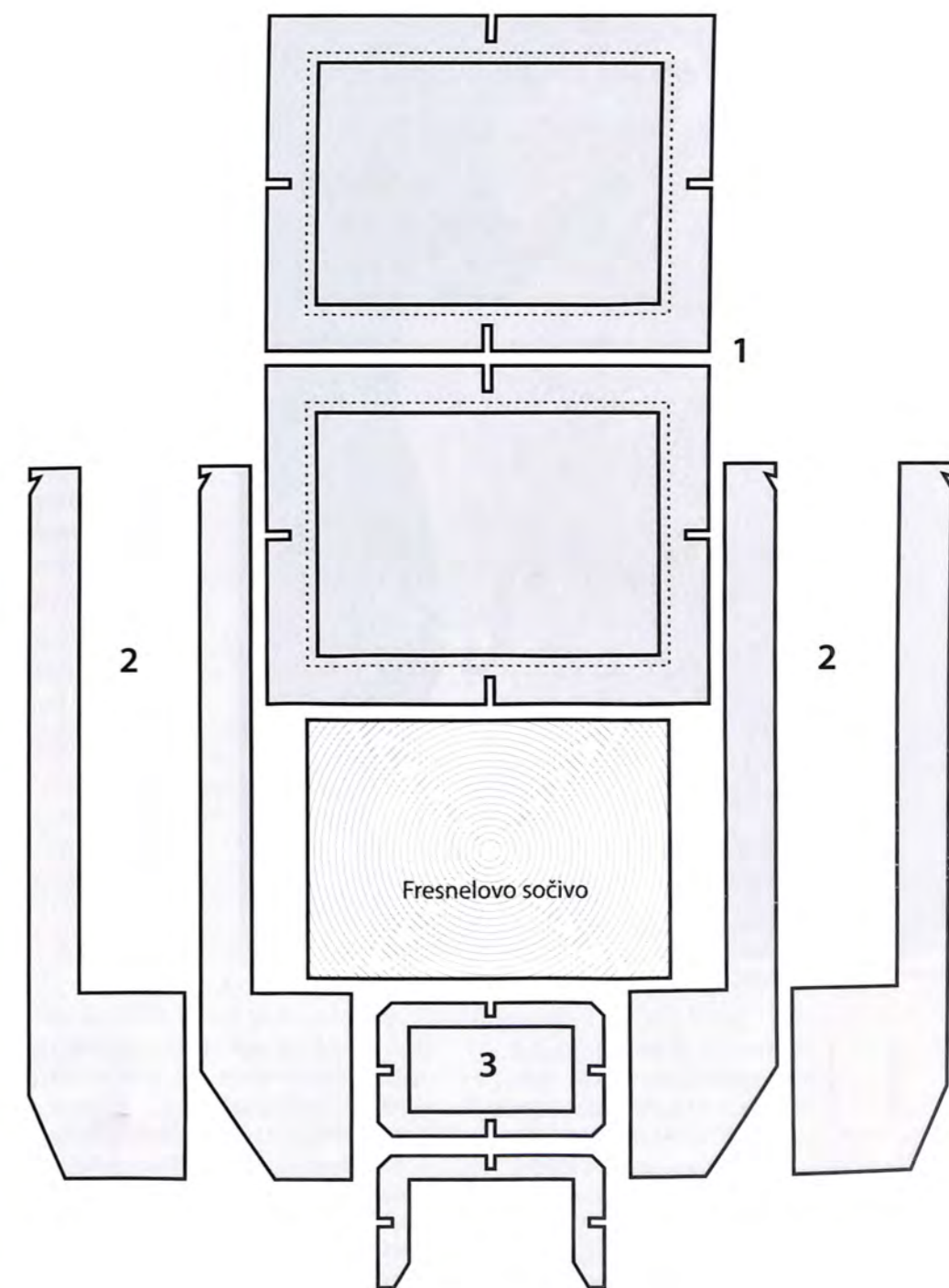

Snimak s iste pozicije i s istim otvorom blende ali bez tele flešera. Vidljiv je drastičan nedostatak svetla

Poslednja ilustracija snimljena je bez tele flešera s blendom otvorenom do kraja kako bi bilo dovoljno svetla. Može se primetiti veliki pad dubinske oštine koja je ionako mala kada koristimo teleobjektive

Zanimalo me je kolika je dubinska oština pa sam snimio još dva primera uz identične parametre; daljina pet metara, blenda 25 uz korišćenje tele flešera za prvu fotografiju, blenda 4,5 i klasičan blic za drugu fotografiju. Crvenom tačkom obeležena je ravna izostravanja a na dve fotografije vide se povećani detalji. Mislim da je komentar nepotreban ali možda treba napomenuti da izbegavate fotoafsanje osoba koje gledaju pravo u objektiv - probao sam da snimim Ivanu a nakon toga je jedno vreme videla puno belih pravougaonika

IZRADA TELE FLEŠERA

Delove vidite na skici (dimenzije prilagodite svom blicu i sočivu), a najvažnije je dobro i precizno iseći zlebove na pomičnom elementu (onaj koji nosi sočivo) jer sve zavisi od konačnog "upucavanja", tj. pravilnog podešavanja udaljenosti sočiva koje će snop usmeriti na mesto koje nam je potrebno i u odgovarajućoj srazmeri sa žižnom daljinom objektiv. Kako se kapafiks s vremenom savija prema strani s lepkom pri izradi nosača sočiva (1) slepicemo u kontri dva istovetna parčeta čime dodatno dobijamo na snazi konstrukcije a i površina koja naleže na nosače je veća i mogućnost iskrivljenog položaja mnogo je manja. Po iscrtkanim linijama napravljen je mali žleb u koji će upasti sočivo. Dva horizontalna i dva vertikalna nosača (2) spajamo sa osnovnim nosačem koji naleže na glavu blica (3). Delove nakon sklapanja možemo ulepiti cianoakrilatnim lepkom (popularni super lepak) i ostaviti da se dobro prosuši. Na fotografiji s prednje strane vidite crnu gumenu traku (prodaje se u radnjama pozamanterije) kojom su dodatno učvršćeni nosači s prednje strane. Istom gumenom trakom obezbeđujemo stabilnost naše sprave na blicu tj. njome sa zadnje strane pričvršćujemo konstrukciju. Vidljiv je i par dodatnih ojačanja.

FOTOGRAFIJA I AVANGARDA – II DEO

Bauhaus i NADREALIZAM

Godine 1919. arhitekta Valter Gropijus (Walter Gropius) osnovao je u Vajmaru školu pod nazivom "Bauhaus". Pet godina kasnije francuski pesnik Andre Breton (André Breton) objavio je u časopisu *Litterature* prvi od tri manifesta nadrealizma. Dok su pripadnici bauhauza fotografske tehnike razvijane u dadi koristili uglavnom u dizajnerske svrhe, nadrealisti su istraživali snove, fantazije i nesvesno

MAN RAY, "Kiki, Ingreova violina", 1924

U društvenom i političkom pogledu period između dva svetska rata u Nemačkoj obeležen je siromaštvom i jačanjem Hitlerove moći. Kada su kultura i umetnost u pitanju, međutim, bio je to jedan od najplodnijih perioda i to zahvaljujući "Bauhausu". Sve do 1933. godine kada su je nacisti zatvorili, ova škola predstavljala je središte ne samo nemačke već i evropske umetnosti. Njeni profesori i protagonisti, među kojima su bili i slikari Pol Kle (Paul Klee) i Vasilij Kandinski (Wassily Kandinsky) zalagali su se za čistotu forme, lepotu koja se krila u jednostavnosti, ali i funkcionalnosti. Iako su centralno mesto zauzimali arhitektura i dizajn nameštaja, fotografija s tipografijom, slikarstvom i grafikom odigrala je značajnu ulogu. Jedna od ključnih ličnosti bio je Laslo Moholj Nad (Laszlo Moholy Nagy). U traganju za modernim grafičkim rešenjima u dizajnu plakata ili naslovnih strana časopisa i knjiga Nad je uglavnom eksperimentisao s fotografijama i fotomontažama. Po njemu, u fotografiji, najvažniji bili su percepcija, svetlost, forma, kompozicija. Sa suprugom Lucijom (Lucia) uradio je niz fotografskih ostvarenja od kojih su najznačajnije serije fotograma "Bez naziva" i "Kompozicija" nastale od 1922. do 1928. godine, zatim, fotomontaže: Militarizam, Leda i Labud, Masovna psihoza, naslovna strana časopisa *Die Neue Linie*, kao i serija fotografija "Bauhaus"

škole – Bauhaus balkoni. Za razliku od većine dadaističkih fotomontaža koje su prenatrpane motivima i detaljima, Nadove su jednostavne i skladne kompozicije. Pored njega fotografiju u "Bauhausu" uglavnom u formi fotomontaže praktikovali su austrijski dizajner Herbert Bajer (Herbert Bayer), Oto Umber (Otto Umbehers) Marian Brant (Marianne Brandts) i Valter Peterhans (Walter Peterhans).

FOTOGRAFIJA U NADREALIZMU

Po Bretonu, "nadrealizam je čisti psihički automatizam kojim se želi izraziti, bilo usmeno, bilo pismeno, bilo na ma koji drugi način stvarno funkcionisanje misli". Potisnute želje, fantazije, snovi, strahovi i more postaju glavna tema nadrealističke književnosti, poezije i umetnosti. Treba imati u vidu da je nadrealizam potekao iz dade. Dadaisti poput Tristana Care (Tristan Tzara), Marsela Dišana (Marcel Duchamp), Mana Reja (Man Ray) priključili su se nadrealističkom pokretu u Parizu. Za razliku od dadaista, nadrealisti se vraćaju u prošlost, dive se slikarima kao što su Hijeronimus Boš (Hieronymus Bosch) i Vilijam Blejk (William Blake). Ipak, najveći uticaj na njih izvršili su Frojd (Freud) i psihoanaliza, Đorđo de Kiriko (Giorgio De Chirico) svojim metafizičkim slikama, kao i Ežen Atže (Eugene Atget, *Refoto* br. 44) u čijim su fotografijama ispražnjenih pariskih ulica i kafića videli prisu-

LÁSZLÓ MOHOLY-NAGY, "Masovna psihoza", fotomontaža, 1927

stvo nadrealnog. Man Rej, glavni fotograf pokreta, koristio je fotomontažu, duplu ekspoziciju, krupan kadar, fotograme zarad eksperimentisanja i istraživanja potisnutih želja i fantazija. Jedan od glavnih motiva njegovih radova među kojima su: "Suze", "Poljubac" ili fotomontaža "Engrova violina" jeste žena i telo. Kada su u pitanju fotogrami ili rejogrami, od onih objavljenih u knjizi Tristana Cara pod nazivom "Ukusna polja" dve godine pre Bretonovog manifesta, do onih iz tridesetih godina, za razliku od fotograma Lasla Moholj Nada nastali su na principu "zakon slučaja", koji je nadrealizam preuzeo od dade. Naime,

MAN REJ (1890, FILADELFIJA – 1976, PARIZ)

Rođen kao Emanuel Radnjicki (Emmanuel Rudnitzky), pseudonim počinje da koristi 1912. godine tokom studija na "Ferer Centry" u Njujorku. Pre studija pohađao je časove crtanja u Nacionalnoj akademiji za dizajn. U Njujorku upoznaje Marsela Dišana, Frensisu Pikabiju (Francis Pikabia) i Alfreda Štiglicu (Alfred Stieglitz). S Dišanom i Pikabijom osniva Galeriju moderne umetnosti (Societe of independent Artist), pokreće časopise *Rongwrong*, *Blind Man* i *New York Dada*. Od fotografskih ostvarenja iz ovog perioda najznačajniji su mu portreti umetnika, među kojima je serija fotografija Dišana obučenog kao žena pod nazivom "Croze Selavy". Godine 1921. s Dišanom odlazi u Pariz, gde se priključuje nadrealistima. U ovom periodu pored eksperimenata s fotogra-

fskim tehnikama radi kao portretni i modni fotograf za američko i francusko izdanje časopisa "Vog" (*Vogue*). U drugoj polovini XX veka slika, crta, fotografiše i izlaže u Los Anđelesu, Parizu, Njujorku i Londonu. Godine 1961. nagrađen je zlatnom medaljom za fotografiju na Venecijanskom fotografskom bijenalu, a dve godine kasnije objavljuje autobiografiju "Autoportret".

MAN RAY, solarizacija, 1929

ANDRÉ KERTÉSZ, "Distorzija", 1933

dok je Nad analizirao svaki predmet i pažljivo ga komponovao na papir pre nego što će ga osvetliti, Rej je predmete stavljao potpuno spontano, ponekad je čak puštao da oni slobodno padaju na papir, tako da se do momenta razvijanja nije moglo znati šta će od toga ispasti. Godine 1929–30. s asistentkinjom Li Miler (Lee Miler) Man Rej otkrio je solarizaciju koja ne predstavlja ništa drugo do kratko izlaganje

LASLO MOHOLJ NAĐ (1895, BÁCŠBORSOD, MAĐARSKA – 1946, ČIKAGO)

Slikar, dizajner teoretičar i fotograf, u ranoj mladosti studirao je pravo. Nakon izbijanja Prvog svetskog rata odlazi u vojsku, a po završetku napušta pravo i okreće se umetnosti. Godine 1919–20. odlazi za Beč, pa u Berlin, gde se priključuje grupi dadaista. Tri godine kasnije na poziv Valtera Gropijusa dolazi kao predavač na smeru za metal u "Bauhausu". U školi je 1925. godine objavio jedno od svojih najznačajnijih teorijskih dela pod nazivom "Slikarstvo, fotografija i pokretne slike". Godine 1926. Nađ odlazi za Berlin, gde uglavnom organizuje izložbe i piše tekstove o umetnosti. Tri

svetlosti, bilo pozitivna bilo negativna u procesu izrade u mračnoj komori. Solarizacija dematerijalizuje snimljeni objekat ili subjekat, dok crne linije koje ga oivičavaju daju mu siluetni izgled. Ovu tehniku Man Rej je primenio kod portreta, aktova, modne fotografije, mrtve prirode.

Početkom tridesetih godina na scenu je stupio i Žak Andre Bofar (Jaques Andre Boiffard), koji je prva iskustva u fotografiji sticao u ateljeu Mana Reja u kojem je radio kao asistent. S jedne strane, Bofar će prihvatiti neke od tehnika Mana Reja kao što je krupni kadar Mušice, Veliki palac, dok je, s druge, na njega veliki uticaj imao Ežen Atže naročito kod fotografija urađenih za Bretonovu knjigu "Nada", na kojima nailazimo na puste ulice, zgrade. Pored Reja i Bofara nadrealističkom krugu pripadali su fotografi Hans Belmer (Hans Bellmer), poznat po seriji grotesknh fotografija lutaka s iskidanim delovima tela koje i dan-danas predstavljaju predmet analize i kritike, zatim umetnice Klod

Kahun (Claude Cahun) i Eli Lotar (Eli Lotar). Fotografi poput Brasajja (Brassaï) i Andre Kerteza (André Kertész) kretali su se u krugu nadrealista, međutim, nikada nisu pristupili pokretu. Ipak, u Brasajjeve dokumentarne fotografije iz ciklusa "Pariz noću", kao i fotografije predmeta kao što su šibice, igle, karte, zbog neklasičnog načina snimanja koji je doprineo transformaciji običnih predmeta privukle su nadrealiste i objavili su ih časopisu *Minotaur*. Njegov kolega i prijatelj Kertez 1933. godine uradio je seriju fotografija "Distorzije", koja je u potpunosti odgovarala nadrealističkom duhu. U pitanju su fotografije ženskih aktova snimljenih ispred krivih ogledala.

JELENA MATIĆ

Literatura:

1. Michael Frizot, *A New History of Photography*, Konemann, 1998.
2. Mary Warner Marien, *Photography – A Cultural History*, Laurence King, 2002.
3. Graham Clark, *The Photograph, Oxford History of Art*, Oxford University Press, New York, 1997.

LÁSZLÓ MOHOLY-NAGY, "Dečaci iza čelične žice"

ISTRAŽIVANJE LEPOTE NAUKE

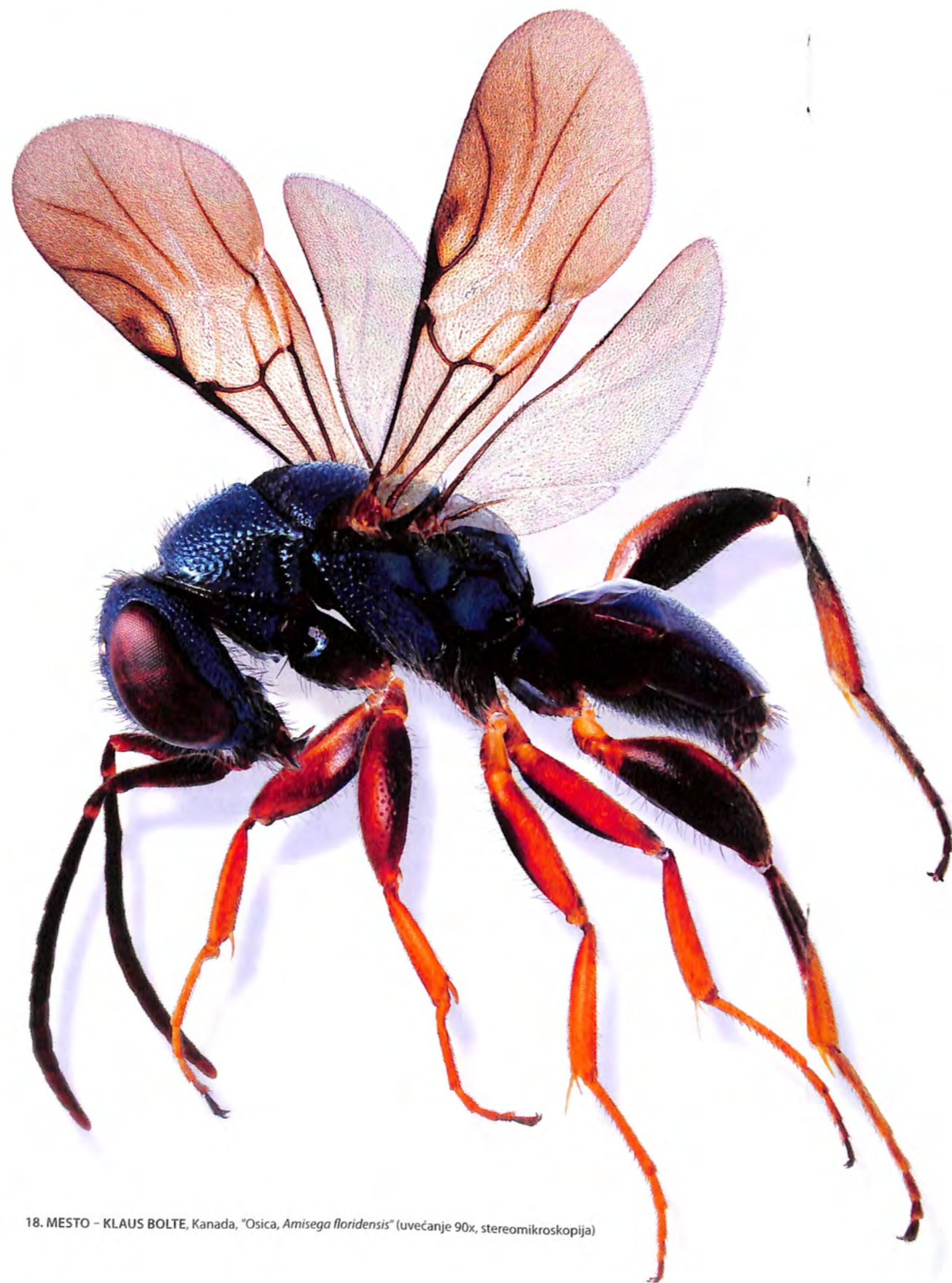
NIKONOV mali svet

"Nikon Small World" je manifestacija posvećena naučnom i umetničkom aspektu fotografija snimljenih prvenstveno pomoću mikroskopa. Nakon 33 godine, koliko se već održava ova manifestacija, na ovogodišnje takmičenje stiglo je 2.000 mikrofotografija iz celog sveta, koje je žiri ocenjavao po originalnosti, informativnosti, tehničkom kvalitetu i vizuelnom utisku. Pobjednici su proglašeni u Klubu istraživača u Njujorku, u oktobru, a tokom novembra počela je izložbena turneja

Osnovna ideja takmičenja "Nikon Small World" jeste da publika doživi lepotu koju je moguće videti tokom naučnih istraživanja, a kako mogućnosti digitalnih tehnologija napreduju, naša sposobnost da snimimo i pokažemo najmanje objekte raste – reči su Lija Šueta (Lee Shuett), izvršnog potpredsednika kompanije "Nikon Instruments", a od strane žirija izabrane fotografije ispunjavaju naučne i umetničke kvalitete, ujedno ilustrujući profesionalnost u oba područja.

Ono što se na fotografijama ne vidi jesu metode i oprema pomoću kojih su autori fotografisali, a po meni je najzanimljivija tema ove oblasti fotografije. Skoro svaka od ovih fotografija snimljena je nekom posebnom metodom rasvete, jer fotografija jeste svetlo, a u ovom mikroprostoru rasveta predstavlja najveći problem. Iako vam u ovom trenutku neće mnogo značiti termini kao što su: Rajnbergova rasveta, tamno polje, fazni kontrast, diferencijalni i interferentni kontrast, Nikolove prizme ili polarizacija svetla, stereomikroskopija, konfokal i fluorescencija, to vam sigurno neće smetati da uživete u ovim jedinstvenim snimcima. A u neko dugo vreme pozabavićemo se i metodama koje ćete moći i sami da probate, a biće dobar uvod u neistraženo područje mikrofotografije.

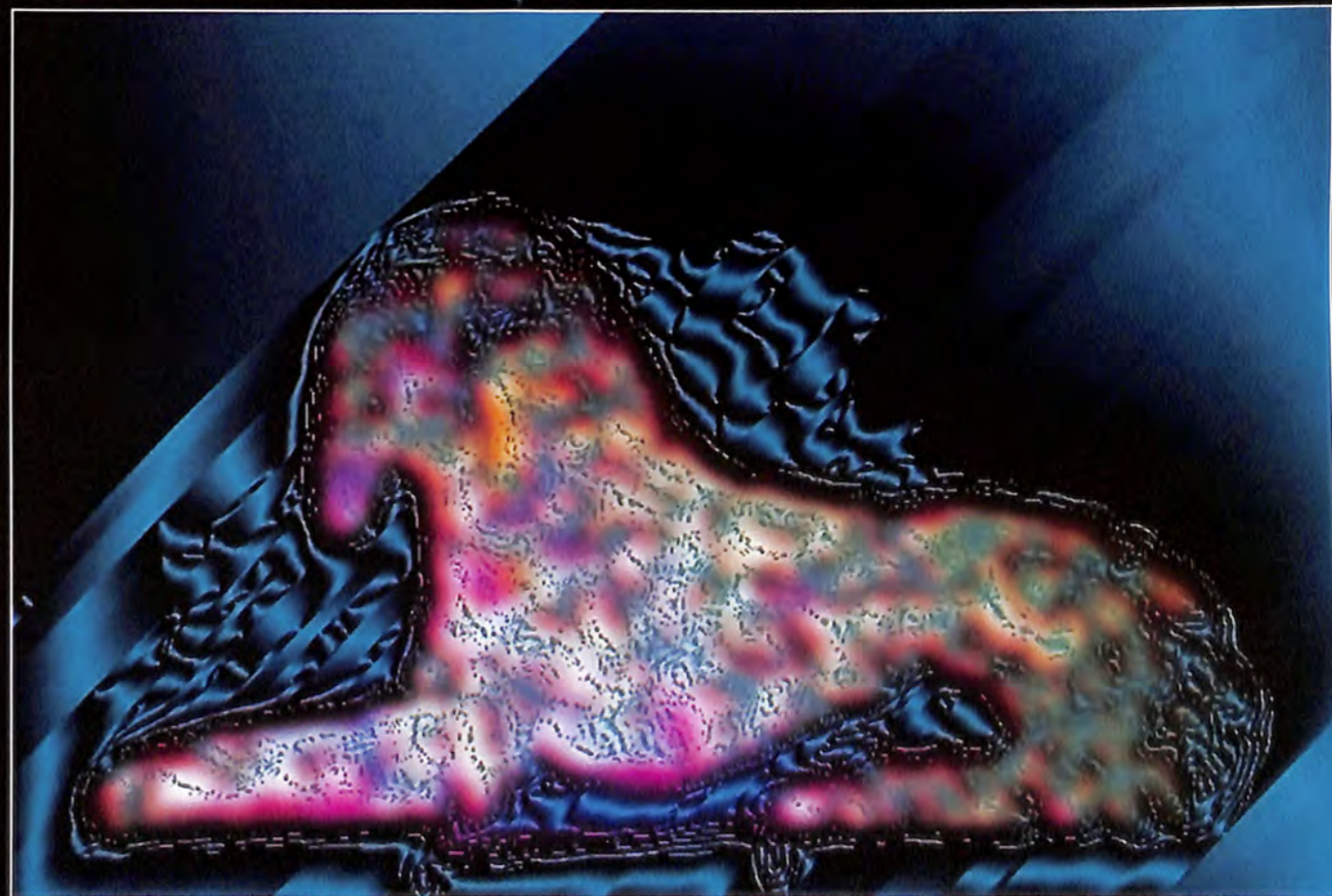
M. Živković

18. MESTO – KLAUS BOLTE, Kanada, "Osica, *Amisega floridensis*" (uvećanje 90x, stereomikroskopija)20. MESTO – DR. MATTHEW HOOGE, Amerika, "Planktonski mekušac *Clione sp.*" (40x, diferencijalni interferentni kontrast)

WIM VAN EGMOND, Holandija, "Testudinella patina, rotifera" (uvećanje 400x, diferencijalni interferentni kontrast)

2. MESTO – MICHAEL HENDRICKS, Singapur
"Srednji mozak i diencephalon zebra ribe" (20x, konfokal)

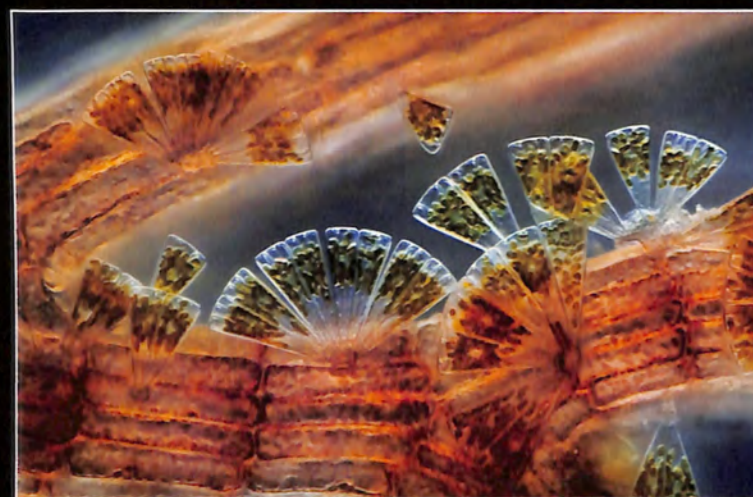
1. MESTO – GLORIA KWON, Amerika, "Embriion miša star 18,5 dana" (17x, kombinacija svetlog i tamnog polja, fluorescencija, GFP, RFP)

SPECIJALNA POHVALA – MILAN KOSANOVIĆ, Srbija, "Kristali bakar sulfata" (1x, polarizovano svetlo)

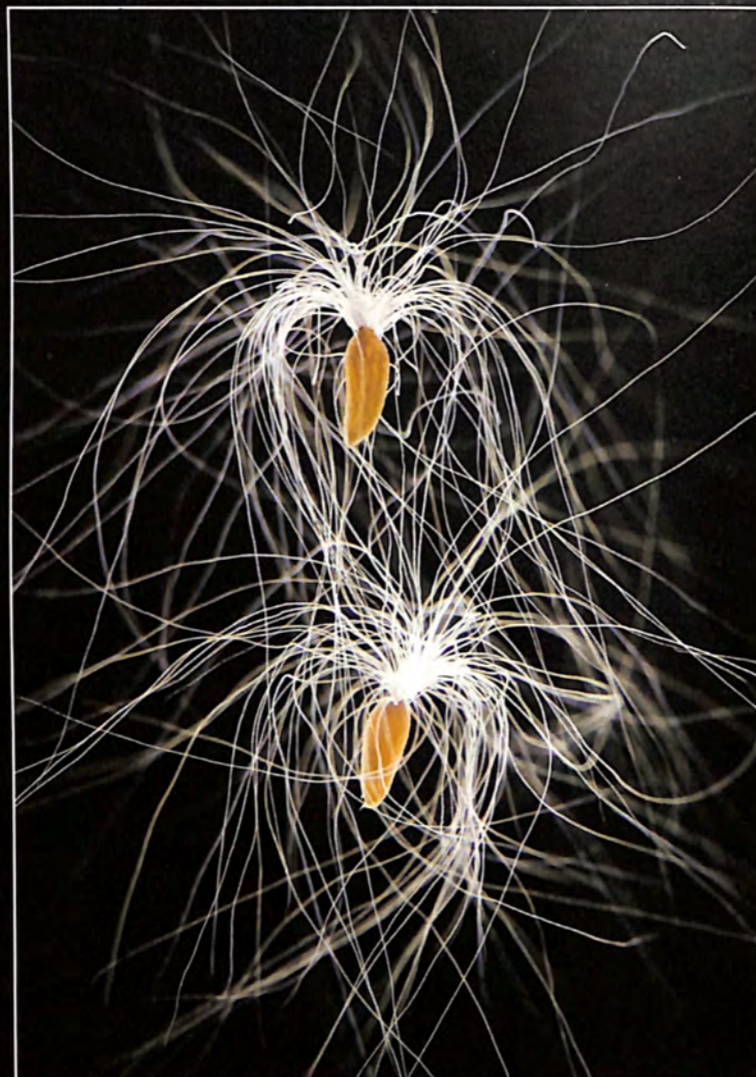
13. MESTO – DR STEPHEN LOWRY, Irska, "Radula mekušca, *Patella vulgaris*" (20x, polarizovano svetlo)

14. MESTO – CHRISTIAN GAUTIER, BIOS/PHONE Photo Agency, Francuska, "Presek lista kedra, *Cedrus atlantica*" (200x, polarizovano svetlo)

9. MESTO – SHAMUEL SILBERMAN, Izrael, "Pupoljak bulke, *Papaver subpiriforme*" (20x, Fiber optička rasveta)

19. MESTO – VIKTOR SYKORA, Češka, "Seme, *Epilobium parviflorum*" (10x, stereomikroskopija, tamno polje)

11. MESTO – DR. ROBERT MARKUS, Mađarska, "Deo cveta, *Mirabilis jalapa*" (125x, konfokal)

Microsoft
GOLD CERTIFIED
Partner

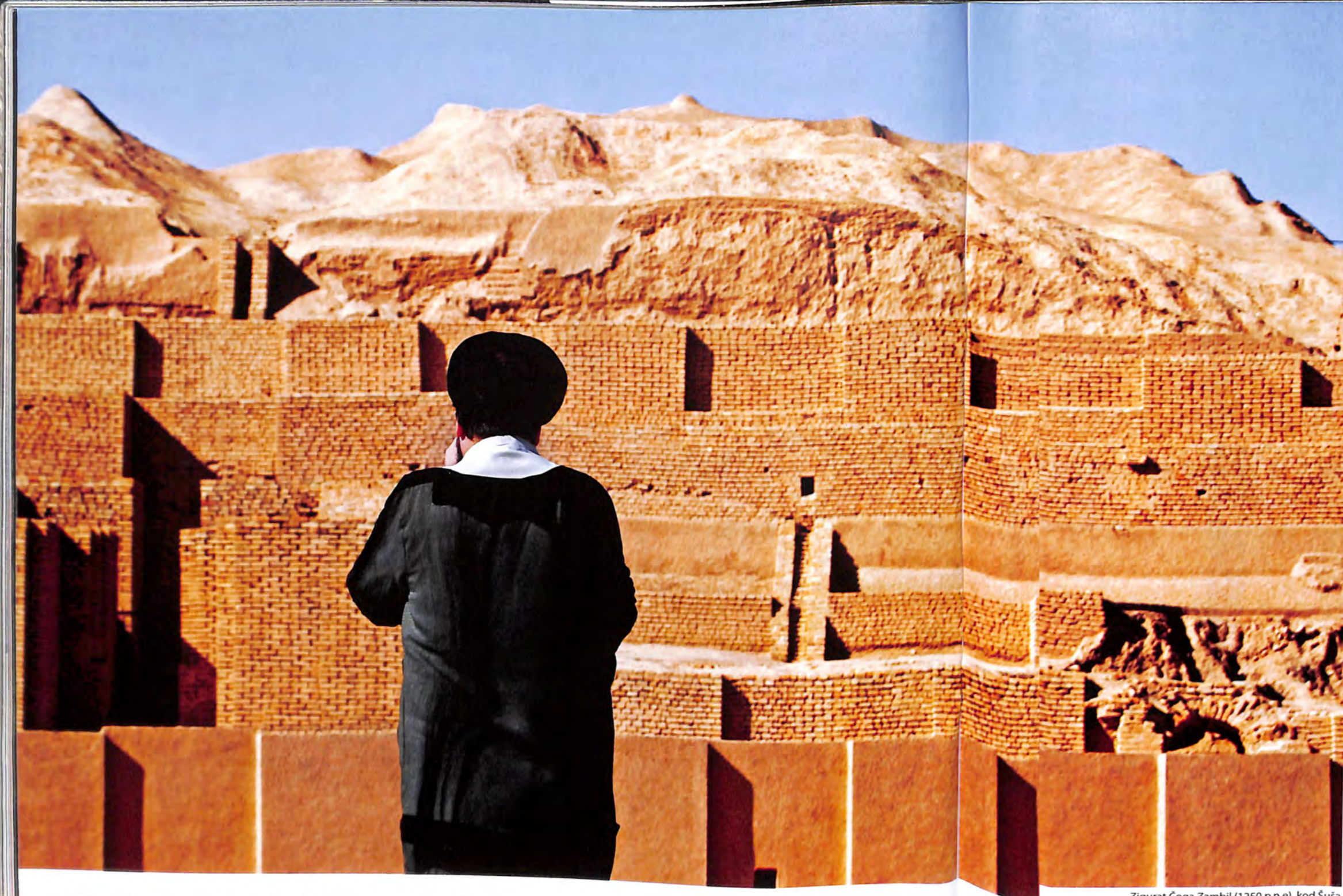

- Savremeni ERP informacioni sistem
- Upravljanje ljudskim resursima
- Proverena platforma – MS SQL Server
- .NET integracija (web, mobile, ...)

Rešenje za važne poslovne odluke
AB Soft poslovni informacioni sistem

ABSoft

Gospodara Vučića 21 • Beograd • tel: +381(11)38.11.500 • www.absoft.co.yu • office@absoft.co.yu

Zigurat Čoga Zambil (1250 p.n.e), kod Suša

Ciglar iz Mejboda kod Jazda

Džome bazar ptica, južni Teheran, Sarčešm

DIPLOMATA s fotoaparatom Miloš Vasiljević

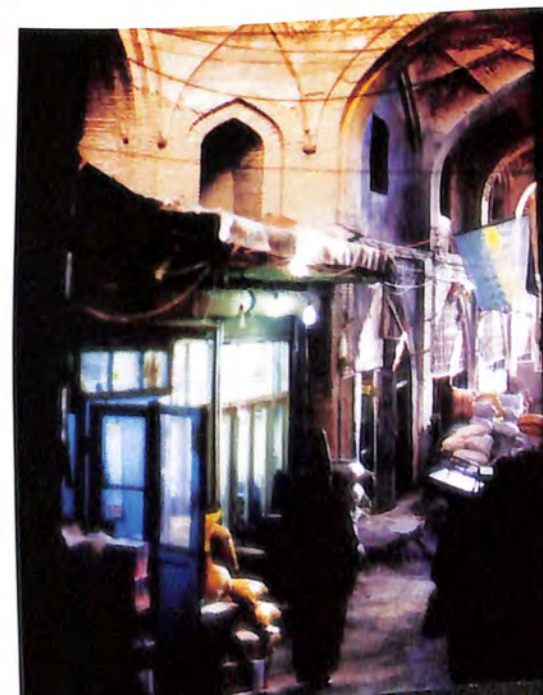
Miloš Vasiljević ostvario je jedan san i uspeo da ga zabeleži. Išao je tamo gde retko ko odlazi, hodao mračnim i tesnim ulicama i uživao u jednom posebnom svetu, čudnih boja, nepoznatih običaja i na prvi pogled drugačijih ljudi

Za nas, obične smrtnike, diplomatija je prilično zamršen, tajnovit i često nelogičan posao. Ali kada se diplomata dohvati fotoaparata, mnoge stvari postaju nam jasnije jer počinje da govori "našim" jezikom. Miloš Vasiljević bio je u prilici da obide mnoge zemlje, ali je, po njegovim rečima, Iran najživopisnije mesto gde je boravio i, na naše veliko zadovoljstvo – fotografisao. Kada nam neko pomene te krajeve, uvek

su prve asocijacije, nažalost, u vezi s ratom, čudnim običajima i velikom dozom mističnosti koja je, najčešće, samo posledica neznanja. Slušajući Miloša kako s puno topline priča o kontaktima s običnim ljudima, obilascima velikih pijaca – čuvenih bazara, posebno u vreme kada se bude, pred nama je počela da se ukazuje sasvim drugačija, lepša slika, upotpunjena Miloševim fotografijama na kojima vidite ljude koje kao da smo već negde sreli i koji se,

Kaplija, Kazvin

Budenje bazara u Kazvinu

Džome bazar, Teheran

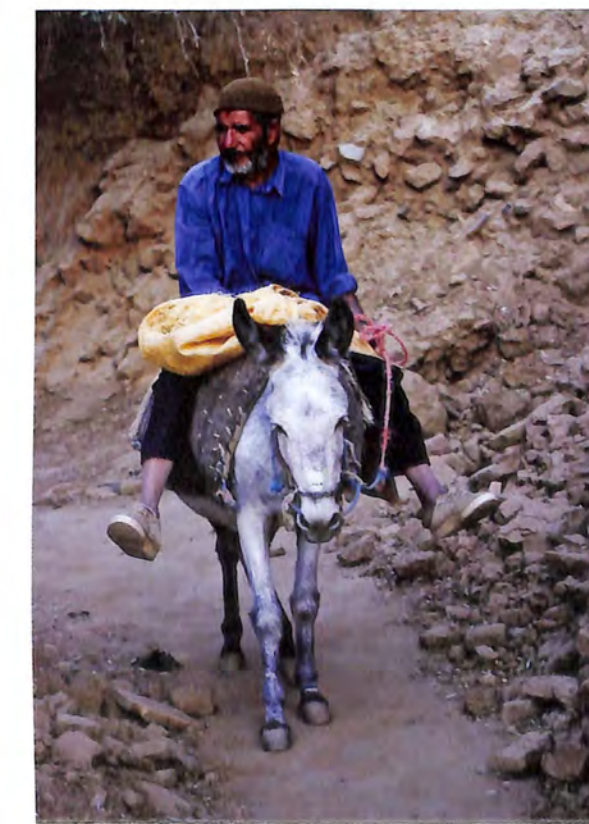
Na putu za Kašan

Teheranski kolačar, Iran

Kvalifikacije za Svetsko prvenstvo u fudbalu, Teheran, Iran

Putnik iz Haranoga (Kharanogh) na putu za Jazd (Yazd)

osim drugačije nošnje i okruženja, ne razlikuju od većine onih koje možete svakoga dana sresti tu, pokraj vas. Beležeći fotoaparatom prizore na koje je u slobodno vreme nailazio, Miloš počinje da skida jedan po jedan veo s tajni i, kao u čuvenoj Salominoj igri, svi ti neobični likovi namah postaju prisni – tačno onoliko koliko je i on uspeo da bude blizak sa svakim od njih, od piljara do TV zvezda.

Zanimljiv je način komunikacije na farsiju – jeziku koji se koristi u toj dalekoj zemlji. Verovali ili ne, veliki broj reči ima zajedničku melodiju i korene sa srpskim jezikom i one se lako prepoznaju, pa je naš autor uspevao da se sa svojim skromnim znanjem farsija, uz malo balkanske gestikulacije, sporazume s ljudima koji su ga gostoljubivo pozivali na čaj. Tada bi se naizgled hladna lica otvarala, a Miloš bi dobijao jedinstvenu priliku da fotografiše ljude u onoj pravoj, opuštenoj atmosferi, kada prisustvo fotoaparata ne izaziva nelagodu, a okidanje zatvarača ne prekida ranjivu tišinu zbog koje se većina fotografa često uzdržava da uopšte i napravi snimak. Mnoge od ovih fotografija dodatno oplemenjuje to što su snimljene na filmu, dokumentujući na taj način svu ozbiljnost i često majstorsku veštinu čoveka koji je pored diplomatskog posla našao dovoljno vremena i za beleženje svega što sada deli s nama.

M. ŽIVKOVIĆ

BALKAN photocontest br. 2

I preko svojih granica... Članovi i gosti iz celog sveta!

BALKAN photo contest započeo je pre samo nekoliko meseci kao deo međunarodnog takmičenja u fotografiji koje se odvija na internetu (na adresi: www.balkanphotocontest.com). Za razliku od drugih foto-takmičenja u okviru ovog sistema, koja se vezuju za određenu državu – BPC je obuhvatio tri države: Srbiju, Crnu Goru i Makedoniju. Ovih dana svedoci smo da su i te granice bile preuske za BPC. Osim članova iz BiH, kojih ima puno i na koje smo već navikli, na ovo takmičenje uključilo se i nekoliko članova iz USA, Italije, Poljske, Kanade i drugih zemalja, a njihovi radovi su po ocenama, gledanošću, ali i po kvalitetu, u samom vrhu. Još jedan interesantan podatak: iz statistika posećenosti ovog portala videli smo da je znan broj gostiju iz zemalja koje su geografski veoma udaljene od brdovitog Balkana, a najviše ih dolazi iz Australije i Malezije. Na ovom fotografskom takmičenju već sada se sve aktivnosti obavljaju u pravilnim ciklusima, ali to ne znači da je situacija manje dinamična. Naprotiv! Sada se teme menjaju svaka četiri dana, a broj autora i fotografija raste neočekivanom brzinom, tako da svakog dana stiže oko 120 novih fotografija i 5 novih

autora. Sve je sve veća konkurencija kvalitetnih fotografija, a svakog dana napiše se preko hiljadu komentara. Uvedeni su novi sadržaji – čet (chat) i forum, tako da je sve veći broj članova koji na BPC provode svoje slobodno vreme... Ono malo slobodnog vremena što im je preostalo neki članovi troše na fotografskim druženjima ovog takmičenja, koja se sada organizuju skoro svakog vikenda.

A ukoliko nekom našem čitaocu sve navedeno i dalje ne predstavlja dovoljan podsticaj za učlanjenje – evo još jednog: krenule su i nagradne teme! Sponzor ovog balkanskog fotografskog takmičenja – beogradska firma

"BMfoto", jedan od najvećih distributera foto-opreme na ovim prostorima, pobjednika svake nagradne teme nagraduje foto-opremom po izboru u vrednosti od 200 evra.

TAKMIČENJE U FOTOGRAFIJI:

Na BPC-u završene su nove teme: "Jesenje boje", "Suprotnosti", "Autoportret", "Parada neukusa", "Prodajte razglednicu", "istraživanje" i "Zaboravljeni". Predstavljamo vam pobjedničke fotografije iz svake od navedenih tema.

Tema – Jesenje boje, 1. mesto: Kuzma, "Čarobna šuma"

Tema – Suprotnosti, 1. mesto: korni, "Ruka koja diže u život"

Tema – Autoportret, 1. mesto: lord ivanhoe, "Evil inside us"

Tema – Prodajte razglednicu, 1. mesto: filthy mcnasty, "Greetings from Banff"

Tema – Zaboravljeni, 1. mesto: Delta, "No comment"

Bjanchi "Mostarska petlja"

Tanjica, "Stroll"

Grofica, "Smile"

Krsmanovic "Pogled s Kablara"

Slavica_mk, "Back in time"

Antonina, "XXI vek"

Redzina, "M"

Nomad, "Winter's song"

REFOTO KOMENTAR

Strider, "Breakdown"

BPC se zahuktava, kao i naš časopis. Galerije su prepune dobrih fotografija pa nije bilo lako odlučiti se samo za jednu.

Ovaj crno-beli grafizam pleni dinamikom linija kojih je pregršt: horizontale, vertikalne, dijagonale. Dinamici doprinose i raznoliki uzorci na zidu i podu. Nije bilo lako uklopiti ljudsku figuru, pa još u pokretu, u ovu količinu informacija. Autor se mudro setio da je postavi u zonu najvećeg kontrasta i da je prikaže više kao siluetu koja će se lepo istaći naspram mnoštva detalja. Možda bi malo suženiji kadar bio bolji jer bi se prizor očistio od nepotrebnih detalja ali ova širina prostora omogućava nam da "dišemo" što je svakako dobro.

Sve je u svetlu

Iako je deo naziva naše rubrike "u studiju" ovoga puta pokazaćemo kako da fotografirate predmete koje ne možete doneti u studio osim ako imate na raspolaganju nekoliko stotina kvadrata. Bili smo u društvu s našim urednikom Ivanom Brezovac koja je dobila zadatak da snimi fotografije ekskluzivne italijanske opreme za kupatila

Ivanin osnovni cilj bilo je stvaranje atmosfere koja bi dala život hladnim i "bezličnim" kadama, lavaboima, tuševima... Italijanski dizajn generalno odlikuju jednostavne i čiste linije bez detalja i boje što u vrhunskoj keramici za kupatila firme Quantum to dostiže svoj maksimum. S obzirom na to da je prostor ograničavao broj svetala koja su se koristila na snimanju, ovaj efekat trebalo je postići na što jednostavniji način. Jedan od tih načina je i isticanje neke određene karakteristike materijala što je u ovom slučaju njegova providnost i boja, a verovali ili ne, ovaj lavabo je savitljiv! Transparentnost lavaboa dočarana je svetlom koje stiže odozdo a drugi fleš (podešeni su na istu jačinu) "filuje" senke svetlom. S desne strane srebrna strana zilvera dodatno je rasvetljavala jake senke koje su nastale zbog velike

blizine, pa samim tim i jačine, glavnog (donjeg) svetla. Oba fleša postavljena su na istu snagu ali zbog udaljenosti od predmeta snimanja i usmerenosti na plafon, drugi fleš davao je skoro upola slabije svetlo. Takođe, prostor salona osvetljen je velikim brojem rasvetnih tela različitih temperatura svetla: od klasičnih sijalica do neonskih cevi koje su dodatno rasvetljavale i bojile scenu ali ne u tolikoj meri da bi ugrozile pažljivo izbalansiran kontrast i balans belog.

BEZ ODRAZA MOLIM

Za ovu scenu korišćene su tri fleš glave. Dve levo bočno od toga jedna je bila na pola metra od zemlje da bi dočarala efekat sunčeve svetlosti koja se probija kroz prozor. Drugi levi fleš davao je glavnu osvetljenost sceni a desni fleš postavljen pod uglom od 45 stepeni na duplo većoj udaljenosti od levog, rasvetljavao je senke koje je pravio levi fleš postavljen nisko na zemlji. Jedna od najtežih stvari u ovoj sceni bili su refleksi na sjajnom hromiranom delu i reflek-

si u ogledalu. Da bi izbegla sopstveni odraz Ivana je fotografisala scenu pod uglom od 45 stepeni, čime postignuta dinamika koju kreiraju dijagonale. Ipak, odrazi u ogledalu su bili toliko ružni da su ogledala morala biti naknadno obrađena u Photoshopu tako što su čisti delovi zida kopirani i lepljeni na ogledala uz obaveznu transparentciju sloja u kojem kopirate (o tome možete više pročitati i naučiti u digitalnoj foto-školi).

Na sreću Ivana spada u fotografe manjih gabarita pa je u stanju da se provuče ili pronađe pozicije za snimanje koje bi mnoge (a i mene su) ozbiljno namučile

UH, TAJ HROM

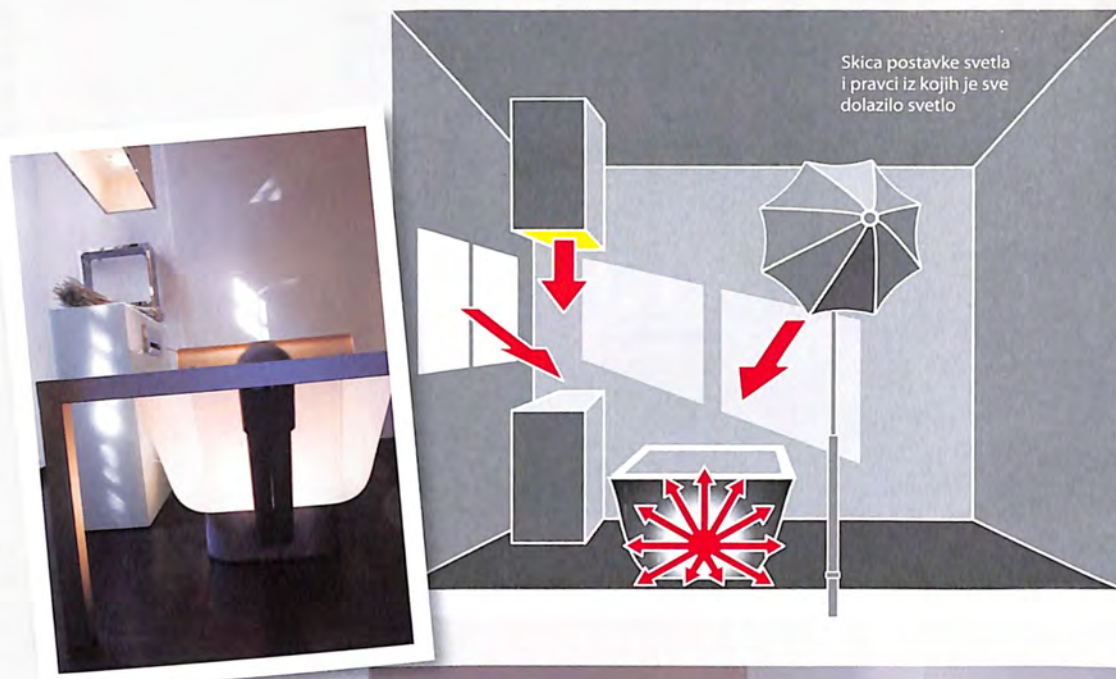
Problem hromiranih površina i tamnih keramičkih pločica rešen je izbegavanjem direktno usmerenog svetla. Jedan fleš ponovo rasvetljava senke a drugi daje neuobičajeno glavno svetlo raspršeno sa "zilberice". Najvažnije je bilo pronaći pravi odnos inteziteta oba svetla jer je hrom zahtevao malo svetla a tamne pločice (ali sjajne) više. Najzanimljiviji su bili detalji ove neobične tuš kabine koji u u krupnom izrezu deluju potpuno skulpturalno.

Kako bi postupak organizacije prevoza i montaže bio više nego komplikovan (čitaj veoma skup) snimanje je obavljeno u izložbenom i prodajnom salonu. A kao što možete da pretpostavite tu i nema previše prostora za šetanje a još manje za fleševe, stative, kišobrane, zilverice... Ono čega je sigurno bilo previše jesu refleksi, multiplicirani s brojnih sjajnih površina, pomešana različita svetla...

NEŽNO I SUPTILNO

Fotografisanje mlečno bele poluprovodne kade obavljeno je u trenutku kada je kroz prozore stizalo svetlo popodnevnog sunca. Iako je i ovde bilo pomešano nekoliko različitih izvora svetla ona su imala svoja kreativna "opravdanja" pa su svojom raznolikošću doprinela životnosti snimljene scene i razigranosti sjajnih površina koje su dobile na nežnosti. Glavna karakteristika je lepa atmosfera dobijena nežnim svetlom koje je kombinacija prirodno (prozor), studijskog (fleš) i ambijetalnog (svetlo s plafona). Razlika između velike i male fotografije je u još jednom dodatom flešu koji je mudro sakriven u unutrašnjosti kade (kablovi koji vire iz kade i nisu mogli biti izbegnuti naknadno su uklonjeni u Photoshopu). Glava fleša okrenuta je prema fotoaparatu a snaga je svedena skoro na minimum da ne bi "spalila" beline na kadi. Na ovaj način dobio je efekat da je kada ujedno i rasvetno telo. Podešavanjem balansa snage fleša koji uz pomoć kišobrana rasvetljava ovu scenu, jačine postojećeg svetla (ono koje stiže kroz prozor i iz rasvetnog tela na plafonu) i svetla fleša unutar kade dobijena je realistična ali i veoma nežna fotografija u pastelnim tonovima.

DA REZIMIRAMO

Na snimanju su korišćena dva profesionalna Profoto fleša snage 600 Ws i još jedan fleš snage 500 Ws. Jačinom svetla koje daju uspešni su da odnesu pobjedu nad većim delom slabijih refleksa a uz to su skoro eliminisali kompleksno, mešano postojeće svetlo. Najveći deo vremena odlazio je na pažljivo modelovanje svetla pozicioniranjem fleševa i zilverice (uz mnogo nerviranja kada se ispostavi da je kabl kratak, da se baš tu gde najviše smeta nalazi montirano veliko ogledalo ili da nema dovoljno mesta da se postave stativi i zilverica). Nakon toga, sledilo je dodatno kontrolisanje jačine svetla pomoću regulatora na flešu.

Nikon D200 i objektiv 17-55 mm /2,8 u potpunosti su pokrili sve uglove i zahteve ovog fotografisanja. Možda će neko reći da je lako snimiti dobre fotografije s profesionalnim fotoaparatom ali bitno je napomenuti da takav fotoaparat daje dovoljno veliku i kvalitetnu sliku za štampu (što je ovde bio uslov), ali da je glavni "krivac" za izgled fotografija svetlo, njegov kvalitet, kvantitet, kontrola i način upotrebe a to dolazi iz glave, tj. iz znanja i iskustva kojeg nijedan fotograf nikada nema na pretek. Bez preterane količine opreme, u više nego skućenom prostoru, ali uz kreativnu upotrebu rasvete i nekoliko postojećih rekvizita mogu se snimiti više nego dobre fotografije.

Na kraju ćemo zahvaliti osoblju salona "Quantum" na predusretljivosti tokom ovog udvojenog snimanja: Ivaninog posla i mog rada na temu "U studiju s profesionalcem".

M. ŽIVKOVIĆ

Napravljen da koristi, ne da se pokazuje.

Manfrotto
dokazano profesionalan

Kompletan profesionalni stativ
inspirisan italijanskom kreativnošću

REFOTO

Elektronika i distributer

manfrotto.com

Konji, Radivoje Blagojević

Sova kukuvija, Aleksandar Radlovački

Workshop PETERNEK Bolje i više

Jedna od nekoliko zajedničkih vežbi

Još jedna generacija polaznika prošla je kroz Workshop Peternek. Šest polaznika imali su priliku da tokom tri meseca uđu u tajne analogne i digitalne fotografije koristeći veliki broj tipova fotoaparata, rasvete i tehnike s kojom će se susretati u nastavku svog rada. Od prvih koraka na Sinar 9x12 cm fotoaparatu, preko Hasselblada i maloformatnih SLR "Nikonovih" fotoaparata, polaznici su stigli do najnovijih digitalnih tehnologija. Uz obezbeđene akreditacije za pojedina dešavanja, atraktivne ženske i muške modele (koje su koristili prilikom obrada tema "Moda i akt") i opremljen studio, šest budućih fotografa, od kojih su neki već počeli da rade, dobilo je priliku da se oprobaju u nekoliko ključnih oblasti: reportaži, fotografisanju industrijskih objekata, modi i umetničkim disciplinama. Iako je grupa bila prilično raznorodna jer je najmlađi polaznik imao 17 godina, a najstariji nekoliko decenija više, uspešno su funkcionisali i pomagali jedni drugima u realizaciji postavljenih zadataka, a pored retkih pohvala delili su i česte kritike, koje su predstavljale osnov učenja. Predavači su

Zenski akt, Vesna Stanković

bili Tomislav Peternek i Milan Živković, koji su tokom rada koristili i pogodnosti novih tehnologija: LCD projektore, Mac i PC računare, film i flat skener, laserske i inkdžet štampače, fotoprintere... Rad Radionice pomogli su "RefotB" i "Lexmark". Informacije: 064/11-10-920, 011/32-40-364.

Portret, Marko Tošić

Muški akt, Nemanja Kostić

Nikon SHOP

NEVEROVATNA D-SLR ponuda!

Velika preciznost,
visoke performanse
i rukovanje bez premca

D200 set

D200 telo, AF-S DX VR 18-200mm
i SanDisk Ultra II CF 1GB

2 GODINE GARANCIJE

1.699 €

Izrazite performanse za
svakog vrhunskog fotografa

D80 set

D80 telo, AF-S DX 18-135 mm
f/3,5-5,6G IF-ED i blic SB-600

2 GODINE GARANCIJE

1.089 €

Izvanredan kvalitet fotografije
i dizajn koji odgovara svakom

D40 set

D40 telo, AF-S DX 18-55 mm f/3,5-5,6 G ED II
i SanDisk Ultra II SD 1GB

2 GODINE GARANCIJE

469 €

Vuka Karadžića 7a, 011 30 34 373

Noviteti

PRIREDIO: IMRE SZABÓ

1 Nikon VR OBJEKTIV

Najnoviji objektiv koji je predviđen za isporuku u paketu s D-SLR digitalnim fotoaparatom jeste AF-S DX Nikkor f3,5-5,6/18-55 mm VR. Već iz samog naziva može se videti da ima dodat stabilizator slike. Ovaj objektiv sačinjen je od 11 elemenata u 8 grupa i u sebi ima, kao i većina novih "Nikon" objektiv, Silent Wave motor za autofokusno uoštravanje. Mase je svega 265 grama i dugačak je nešto manje od 8 cm. Ako ga budete kupovali posebno, cena će mu biti oko 270 evra. Detaljnije na: www.refot.com.

3 Tokina OBJEKTIVI

Dva nova "Tokina" objektiv za "Nikon" i "Canon" obradovače sve one koji su imali dobre rezultate s drugim objektivima ovog proizvođača. Prvi, AT-X M35 Pro DX, je makroobjektiv namenjen fotoaparatom sa senzorom APS veličine, te je verzija za Nikon onda ekv. 53,5 mm, a na "Canonovim" APS-C fotoaparatom 56 mm. Za sada je poznato samo koliko će koštati u Japanu i to 68.000 jena, što je oko 600 američkih dolara. Drugi nov zoom objektiv ovog proizvođača jeste AT-X 116 Pro DX 11-16 mm sa konstantnim najvećim otvorom blende 2,8, a na Nikonu mu je ekvivalent 17-25 mm, dok bi na Canon fotoaparatom to bilo 18-26 mm. Mase 560 grama, dok je prečnik prstena za filtre 77 mm. Za njega je, takođe poznata samo japanska cena, 90.000 jena, tj. oko 800 dolara. Detaljnije: www.tokina.co.jp.

2 Sigma POBOLJŠANI OBJEKTIVI

Sigma ima dva nova objektiv APO 50-150 mm f2,8 II EX DC HSM i APO 70-200 mm f2,8 II EX DG MACRO HSM koji su samo poboljšane verzije svojih prethodnika. Prvi je dizajniran isključivo za D-SLR fotoaparate sa APS-C veličinom senzora dajući ekvivalentnu žižnu daljinu za 35 mm format od 75 do 225 mm, a drugi pokriva pun format od 35 mm. Glavna novina je u optičkoj konstrukciji jer imaju nove SLD elemente koji treba da smanje aberacije, a ugrađeni HSM motor sada je tiši u radu. Oba objektiv imaju dobre makro performanse tako da je minimalna daljina izoštravanja 100 cm. Prvi koristi filtere prečnika 67 mm, a drugi 77 mm. Cene objektiv još nisu poznate ali sigurno se neće razlikovati puno od svojih prethodnika. Više informacija potražite na sajtu: www.sigma.foto-oprema.com.

4 Nec VEĆI, BOLJI I JEFTINJI MONITOR

U borbi za osvajanje tržišta iz dana u dan postaju sve pristupačniji i uređaji koji su doskoro sebi mogli da priušte samo profesionalci kojima su veoma dobro išli poslovi. Tako je i s monitorima. Ovih dana "Nec" je predstavio nov AccuSync LCD24 WMCX monitor, koji ima sve što je karakteristično za savremene monitore: HDMI-, HDCP- i komponentni video-priključak, kao i zvučnike za multimediju koja se može prikazati sa 1.920 x 1.200 piksela, ali je svakako jako dobar i za obradu fotografija. Cena na evropskom tržištu mu je oko 560 evra. Detaljnije na: www.nec-display-solutions.com.

5 Kodak T-MAX 400

Ako neko od naših čitalaca još uvek koristi crno-beli film, onda će mu informacija da je ovih dana "Kodak" izbacio na tržište nov T-Max crno-beli film osetljivosti ISO 400 biti veoma važna. Zahvaljujući T-Grain tehnologiji, pruža rezultate koje biste dobili i sa standardnim filmom od ISO 100. Proizvođač kaže da se osetljivost ovom filmu može podići do 1.600 ASA, a da pri tom kvalitet ostane još uvek na zavidnom nivou. Detaljnije na: www.kodak.com/go/bwfilms.

6 Plustek FILM SKENERI

Plustek Optic Film 7300, 7500iSE i 7500iAI jesu najnoviji modeli skenera za negativne i dijapozitive lajka formata u rezoluciji 7.200 x 7.200 dpi u 48 bita. Poslednja dva modela imaju iSRD infracrveno prepoznavanje i automatsko uklanjanje prašine i ogrebotina, a sva tri modela imaju mogućnost višestruke ekspozicije, čime se znatno povećava kvalitet skena, kao i dinamički opseg. Uz sve ove modele skenera isporučuje se i poznati softver Silverfast. Cene skenera su od 250, 300 i 450 evra. Detaljnije na: www.plustek.de.

7 Gitzo VIŠE OSMEHA

Jedan od najboljih proizvođača stativa "Gitzo" odlučio je da povodom devedesetogodišnjice postojanja proizvede ekskluzivni Gitzo Titanium Traveler GT90TT stativ od čistog titanijuma. Reč je o ograničenoj seriji od 390 komada, a svaki kupac koji je spreman da za stativ izdvoji 2.099 evra, imaće na njemu ugravirano i svoje ime. Detaljnije na: www.gitzo.com.

8 Manfrotto TRI STATIVA U JEDNOM

Najnoviji "Manfrotto" stativ nazvan je "Modosteady" i obradovače mnoge koji se paralelno bave videom i fotografijom jer može da posluži ili kao običan mali stoni stativ ili kao stativ koji se naslanja na rame i ujedno služi kao stabilizator, s dodatnim tegovima koji su skoro uvek neophodni za "mirnu sliku" kada se snima malim kamkorderima. Kada je spakovan, dugačak je svega 21 cm, a masa mu je 600 grama. Koštaće oko 150 evra. Detaljnije na: www.manfrotto.com ili www.refot.com.

9 Eye BEŽIČNA KARTICA

Ukoliko ste se umorili od prebacivanja fotografija s memorijskih kartica preko kablova i čitača, obradovače vas ova nova Eye-Fi SD memorijska kartica od 2 gigabajta koja u sebi ima Wi-Fi/WLAN bežični modul sa sopstvenim napajanjem. Automatski prebacuje snimljene fotografije čim pronađe odgovarajuću mrežu u računar ili direktno na neku od internet galerija kao što je, na primer, "Flickr". Za sada je poznata samo cena na američkom tržištu i ona je za cent manja od 100 dolara. Detaljnije na: www.eye.fi/a-wireless-memory-card/.

BLIC VEST

JPEG XR UMEMO JPEG
Iz "Microsofta" su najavili da će uvesti nov standard za kompresiju digitalnih fotografija koji će u komprimiranju slike imati manje gubitke, a više boja i to umesto u dosadašnjih 8 bita u 32 bita. Ovaj format bi trebalo da se uvede s, takođe novim, sRGB kolornim profilom. Iako "Microsoft" još uvek nema neki bitan softver za obradu fotografija, u kompaniji su sigurni da će ovaj standard da prihvate odmah po uvođenju i proizvođači ovih softvera.

ČIP KOJI SAM KORIGUJE GREŠKE
U "Micron Technologies" kompaniji koja proizvodi čipove za digitalne fotoaparate saopštili su da su na putu da proizvedu čip koji će s uspehom sam ispraviti kružne fleke nastale prilikom snimanja u kontrastu (Lens Flare), koje nastaju zbog refleksije svetla unutar objektiv. Smanjivanjem svetla, kojim se ovo postiže, ne uništavaju se detalji u tamnim delovima slike.

CAMERA RAW 4.3
"Adobe" je osvežio svoj Camera Raw Plugin novom verzijom koja se može besplatno skinuti na veb-adresi: www.adobe.com/downloads/updates/ i koji sada podržava zapise Canon EOS-1Ds Mark III i PowerShot G9, Nikon D3 i D300, Olympus E-3 i SP-S60 UZ i Panasonic DMC-L10 digitalnih fotoaparata. U njemu su ispravljene dosadašnje "bagovi" koji su se javljali najčešće prilikom obrade RAW zapisa iz Canona EOS 40D. Ova osveženja nalaze se i u novoj verziji Adobe Lightroom programa namenjenog digitalnim fotografima.

NOV CANON RAW SOFTVER
Nov besplatan "Canon" softver za obradu RAW zapisa ovog proizvođača, koji se može skinuti sa sajta: <http://de.software.canon-europe.com/software>, u verziji 3.2.0 i sada ima mogućnost korekcije grešaka objektiv kao što su: vinjetiranje, knjvljenje, hromatska aberacija i neoštrina boja.

PRVA FOTO-TELEVIZIJA
Za one koji govore nemački jezik evo novine - prva televizijska stanica posvećena isključivo fotografiji, koja se može gledati preko Interneta na adresi: www.fototv.de. Na ovoj stanici emituju se filmovi o fotografima i fotografiji (do sada ih ima preko 150), a možete videti i mnoge korisne savete u vezi s fotografisanjem.

PROGRAM ZA FOTOGRAFIJE ZA PASOŠ
Program koji će pomoći fotografskim radnjama da s lakoćom naprave izrez za fotografije za dokumenta na kojima je važno tačno mesto na kojem treba da budu delovi lica zbog biometrijskog očitavanja podataka, može se skinuti s Interneta u test verziji za Windows operativni sistem, besplatno sa adrese: www.foto-software.com/download/Pass-bildShare i test verzija ovog softvera.

CANON EOS 400D VERSUS NIKON D40X

Spremni za duel?

Suočili smo dva najbolje rangirana D-SLR fotoaparata u kompletu s objektivom – Nikon D40x i Canon EOS 400D. Oni predstavljaju najbolji izbor za početnike, ali koji od njih izabrati? Napravili smo uporedni test kako bismo zaključili koji od njih daje najbolje rezultate

Oba fotoaparata zastupljena su na našem tržištu. Imaju rezoluciju preko deset miliona piksela i možete s punim pravom od njih očekivati izvanredne rezultate. Canon EOS 400D čak ima i sistem za otklanjanje prašine sa senzora koji pomera filter ispred senzora tako da se prašina ne zadržava na njemu. Dok Nikon koristi SD memorijsku karticu, Canon koristi CF, što ne donosi nikakvu razliku u korišćenju ova dva tipa memorijskih kartica kada se gledaju tehničke karakteristike i cena. Jedini efekat koji tip memorijske kartice može imati na vas kao korisnika jeste kompatibilnost jer većina korisnika koji su prešli s kompaktnih digitalnih fotoaparata na napredniji D-SLR fotoaparat verovatno već ima SD memorijske kartice. S druge strane, većina drugih ND-SLR fotoaparata koristi CompactFlash memorijske kartice (s izuzetkom Nikon D80), tako da ćete morati dodatno

da investirate u memorijske kartice ukoliko se odlučite da sa jednog od ova dva amaterska modela pređete na napredniji. Jedna od oblasti u kojoj je "Canon" nadmašio svog rivala na ovom testu jeste autofokus. Zaista je začuđujuće da Nikon D40x nudi samo tri autofokusna polja, posebno kada se ima na umu da "Canon" ima autofokusni sistem sa devet polja. To je posebno čudno kada se uzme u obzir činjenica da većina kompaktnih digitalnih fotoaparata danas ima bar pet autofokusnih polja.

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE: Oba fotoaparata imaju tela napravljena od plastike s ujednačenim kvalitetom. Rukovanje je jedna od nekoliko karakteristika po kojoj se ova dva D-SLR fotoaparata mnogo razlikuju. Ovo je možda jedini način da se nepristrasni korisnici (oni bez bilo kakvog stava o obliku i vernosti prema određenom

proizvođaču) odluče za jedan ili drugi fotoaparat. Pre svega, oba fotoaparata imaju dovoljan broj kontrolnih dugmadi i točkića tako da ostanete u uverenju da imaju sve što i drugi. Nije iznenađenje da su u osnovi slični, s točkićem za izbor režima rada na desnoj strani gornjeg dela i da se glavni displej koristi za prikaz informacija o snimanju. Razlike su samo u načinu menjanja opcija ili u opštem doživljaju fotoaparata, tako da će izbor fotoaparata biti uslovljen samo vašim ličnim afinitetom. Kad ih prvi put uzmete u ruke, videćete da je Nikon nešto ergonomičniji, tj. da bolje leži u ruci, a to omogućavaju dobro izvajane linije tela i komforni rukohvat. Canon 400D ima iste osnovne konture, ali nema iste žlebove i ispupčenja kao D40x. Takođe, kod EOS 400D džojstik je postavljen nešto niže na fotoaparatu tako da morate lagano promeniti obuhvat kako bi korišćenje bilo komfornije, dok je

Canon EOS 400D (isečci su 200%)

ISO 100

ISO 400

ISO 800

ISO 1.600

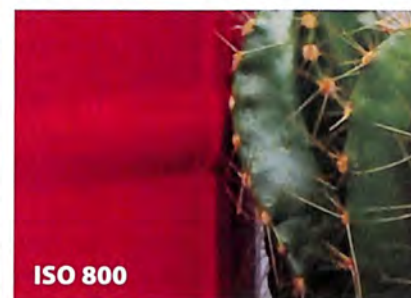
Nikon D40x (isečci su 200%)

ISO 100

ISO 400

ISO 800

ISO 1.600

kod D40x korišćenje džojstika mnogo lakše i obavlja se iz položaja u kom trenutno držite fotoaparat dok fotografirate. Oba fotoaparata su mala i lagana, što im daje prednost u korišćenju tokom putovanja, ali razlike su tako zanemarljive da je teško zamisliti da ih neko može uočiti. Kad se posmatraju dva sistema menija, jedan pored drugog, D40x izgleda modernije. "Nikon" je poznat po najjednostavnijem sistemu za upotrebu, s jasnim i logičnim rasporedom koji je zaista veoma prilagođen početnicima. U prilog tome svakako ide i dugme za pomoć (označeno sa "?"). Bez obzira na to gde se nalazite u meniju, pritiskom na dugme za pomoć otvoriće se fajl koji će vam pomoći tako što će prikazati koji se i kako parametar koristi za ono što fotografirate.

MOGUĆNOSTI: Vreme zapisa kod oba fotoaparata skoro je identično. Oba snimaju tri snimka u sekundi, što se može smatrati standardom za ovu klasu fotoaparata tako da ovdje ne postoji ništa što bi vam jasno pomoglo da donesete odluku koji od ova dva fotoaparata je bolji.

Canon EOS 400D – džojstik je postavljen nešto niže na fotoaparatu što utiče na držanje fotoaparata

Nikon D40x – dobro izvajane linije tela i odličan rukohvat omogućavaju udobno i čvrsto držanje

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	CANON EOS 400D	NIKON D40X
Cena (sa PDV)		
Priključak za objektiv-bajonet	Canon EF	Nikon F
Faktor uvećanja žižne daljine	1,6 x	1,5 x
Tip senzora / veličina	CMOS/ 22,2 x 14,8 mm	CCD/ 23,7 x 15,6 mm
Odnos strana senzora	1,5 (3:2)	
Efektivna rezolucija	10,1 milion piksela	10,2 miliona piksela
Maksimalna veličina slike bez interpolacije	3.888 x 2.592 piksela	3.872 x 2.592 piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW(CRW), RAW + JPEG	JPEG, RAW(NEF), RAW + JPEG(Basic)
Tražilo	pokriva 95% vidnog polja s uvećanjem 0,8x, korekcija dioptrije -3 do +1 m ⁻¹	pokriva 95% vidnog polja a uvećanjem 0,8 x, korekcija dioptrije -1,7 do +0,5 m ⁻¹
Monitor	2,5 inča (6,4 cm) TFT LCD sa 230.000 piksela	
Autofokus / krstastih senzora / osetljivost za ISO 100	Sistem sa 9 AF polja / jedan krstasti / 0,5 do +18 EV-2 do 19 EV	Sistem sa 3 AF polja / jedan krstasti / -1 do 19EV
AF osvetljivač	koristi svetlo ugrađenog blica	da
Brzina zatvarača	30 s do 1/4.000 s i B	
Sinhronizacija blica	1/200 s	
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, Av, Tv, M, A-DEP i šest programa sa scenama	Auto, P, A, S, M i osam programa sa scenama
Merni sistem	procenjeno u 35 zona, parcijalno (9% na centralnom delu) i merenje s naglaskom na centar	3D Color Matrix II u 420 segmenta, centralno s promenljivom veličinom i fleksibilno spot (2,5%)
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto (100 - 400), ručno (100 / 200 / 400 / 800 / 1.600)	Auto i ručno (od 100 do 1.600 / 3.200-Hi-1 s korakom 1 EV)
Korekcija ekspozicije	+/-2 (korak 0,3 EV ili 0,5 EV)	+/-5EV (korak 0,3EV)
Korekcija snage blica	+/-2 (korak 0,3 EV ili 0,5 EV)	3 do +1EV
AutoBracketing	tri snimka s korakom +/- od 0,3 do 2 EV	ne
Balans belog	Auto, 6 definisanih opcija i prethodno izmereni	
Bracketing balansa belog	da / da	ne / ne
Ugrađeni blic	GN 13 (ISO 100) i pokriva polje objekta do 17 mm (ekv. 27 mm)	GN 13 (ISO 100) i pokriva polje objekta do 18 mm (ekv. 27 mm)
Blic TTL sistem	E-TTL II	i-TTL
Tip memorijske kartice	CompactFlash tip I i II i MicroDrive	Secure Digital (SD) kompatibilan HD SD
Daljinski okidač	bežični RC-1 ili RC-5 elektronski žičani RS-80 E3	bežični ML-L3
Nosač baterija s vertikalnim rukohvatom	BG-E3	ne
Kontrola dubinske oštine	da	ne
PictBridge standard	da	
Priključci	USB 2.0, daljinski okidač i video-izlaz	USB 2.0 i video izlaz
Napajanje	Li-jon baterija NB-2LH (720mAh) ili 6 AA (s BG-E3)	Li-jon baterija EN-EL9 (1000mAh)
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiv)	127 x 94 x 65 mm / 514 g	126 x 94 x 64 mm
Sadržaj kutije	Li-jon baterija NB-2LH i punjač CB-2LW, kabl, USB i video kabl, gumeni poklopac za okular, CD-ROM:(Canon EOS Solution Disk)	Li-jon baterija EN-EL9, punjač MH-23, kabl, USB i video kabl, poklopac za okular, CD-ROM: PictureProject
Informacije	www.axelfoto.com	www.refoto.com

KARAKTERISTIKE

Vreme spremnosti za rad	0,2 s	0,18 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina ²	JPEG (fine) 1,5 s / 3,2 MB / 1,5 s / 3,2 MB RAW 2,6 s / 9,3 MB / 3,2 s / 15,3 MB	2s / 4,8 MB / 3s / 10,1 MB 2,5s / 9 MB / 3s / 10,1 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	3 snimka u sekundi do 100 fotografija u JPEG formatu ili 8 u RAW formatu	3 snimka u sekundi do 27 fotografija u JPEG formatu ili 10 u RAW formatu

¹ Korišćena memorijska kartica SanDisk Extreme III od 1 Gb
² Približne vrednosti

OCENA

MODEL	Canon EOS 400D	Nikon D40X
KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★	★★★★★

Auto fokus kod D40x je znatno unapređen u odnosu na Nikon D50 (kad se posmatra u kombinaciji s novim objektivom u kompletu AF-S DX 18–55mm f/3,5/5,6G s oznakom II). Izoštavanje je brže i tiše nego kod Nikon D40 i bez sumnje bolje funkcioniše nego Canon s objektivom EF-S 18–55mm f/3,5–5,6. Ipak, D40x je razočarao sa brojem AF polja koja imate na raspolaganju – samo tri linearno raspoređena polja kroz sredinu kadra, što je veliki kontrast u odnosu na devet polja koja su na raspolaganju kod Canona 400D. Sa D40x možete dobiti više korišćenjem funkcije memorisanja fokusa prilikom izoštravanja objekta koji nije u centru kadra. Ovo ćete najčešće primenjivati kad snimate portrete

i želite da izoštrite, npr., oči, pre nego nos.

KVALITET FOTOGRAFIJE: Ako ste pomislili da će Nikon D40x dati bolje rezultate zato što ima rezoluciju od 10,2 miliona piksela, a Canon EOS 400D 10 miliona piksela, prevarili ste se. Ovo je zaista minorna razlika i za pronalaženje razlika bila bi vam potrebna detaljna analiza. Postoje osnovne razlike u tonovima boja, automatskom balansu belog i merenju, ali sve ovo može se lako korigovati u nekom od softvera koji podržava RAW format, tako da će rezultati izgledati identično. Realno, najveći problemi u kvalitetu fotografija javljaju se zbog lošeg kvaliteta optike.

"Nikonovi" objektiv koji se dobijaju u kompletu s ovim fotoaparatom daju natprosečne rezultate, dok će "Canonov" objektiv 18–55mm, koji se takođe dobija u kompletu, davati fotografije s hromatskom aberacijom (obojene ivice) i neće biti dovoljno oštre za date parametre otvora blende. Ako upotrebite kvalitetniju optiku, brzo ćete uvideti stvarne mogućnosti Canona 400D, ali to podrazumeva i ekstra troškove. Oba fotoaparata daju dobre rezultate za preporučene ISO osetljivosti, koje su postale standard za D-SLR fotoaparate. Sa senzorom od 10 miliona piksela oboj fotoaparata omogućavaju izvanrednu štampu do formata veličine A3. Ako vam nije potrebna ovako velika rezolucija za štampu,

možete izabrati Nikon D40, koji je isti fotoaparat samo što ima senzor od 6 miliona piksela, pa samim tim i nižu cenu, ili Canon EOS 350D s rezolucijom od 8 miliona piksela, koji se još uvek može naći u prodaji, ali nema sve novije tehnologije kao 400D.

SOFTVER I OPREMLJENOST: Canon EOS 400D je kompatibilan svim "Canonovim" objektivima, uključujući i sve objektivne EF serije kompatibilne objektivima drugih proizvođača, tako da imate zaista velik izbor na raspolaganju. "Nikonov" D40x koristi samo Nikon AF-S ili AF-I objektiv, što u osnovi znači da sa AF-D ili AF-G objektivima autofokus neće funkcionisati. Objašnjenje za ovo vrlo je jednostavno:

AF-S i AF-I jesu objektiv s ugrađenim motorom za automatsko izoštravanje, a D40x nema motor za rad autofokusa ugrađen u fotoaparat, što ovaj model čini malim i laganim. To znači da ne možete koristiti neki od starijih i sporijsih "Nikonovih" objektiv, što i nije neki veliki problem, ali vam ograničava, tj. sužava izbor objektivna drugih proizvođača samo na one koji imaju oznaku HSM ("Sigma"). Uz Nikon D40x isporučuje se najnovija verzija PictureProject programa koji je "Nikon" razvio za svoje digitalne fotoaparate. Ovaj softver služi za pretraživanje fotografija, narezivanje CD-a ili DVD-a, štampanje i konvertovanje RAW (NEF) formata. Konverter RAW formata radi i kao dopuna

za programe kao što su Photoshop i Photoshop Elements, s ograničenim podešavanjima, i omogućava vam da vidite minijaturni prikaz snimljene fotografije kada koristite Windows pretraživač. Za ozbiljniji rad s RAW (NEF) formatima potreban vam je Nikon Capture NX ili Photoshop CS 2 ili 3. Uz Canon EOS 400D dobićete softverske pakete: Digital Photo Professional 2.2, ZoomBrowser EX 5.7, Photostitch 3.1 i EOS Utility 1.1. Digital Photo Professional. Prvi nudi solidnu obradu fotografija u sirovom RAW formatu, a ostali programi namenjeni su organizaciji, pregledanju i kontroli rada fotoaparata preko računara kao i sastavljanju panoramskih snimaka.

Nikon D40x koristi litijum-jon EN-EL9 bateriju od 1.000 mAh, koja se dobija uz fotoaparat. Ima manje dimenzije i kapacitet u odnosu na onu koju je koristio D50, a omogućava nam da snimimo oko 470 fotografija, od kojih je polovina snimljena s internim blicem. Za njega nije predviđen nosač baterija s vertikalnim rukohvatom, kompatibilan je i C bežičnom daljinskom okidaču. Uz EOS 400D dobićete punjivu litijum-jon bateriju i punjač. Usprkos tome što je kapacitet baterije samo 720 mAh, izdržala je oko 450 snimaka. To je nešto manji kapacitet od onog koji ima EOS 350D, ali to je razumljivo jer ima veći displej, jači procesor i sistem za čišćenje senzora, pa samim tim i troši više struje. Na raspolaganju je, kao oprema koja se dodatno kupuje, i nosač baterija s vertikalnim rukohvatom BG-E3 za šest baterija formata AA ili jednu ili dve Li-jon baterije. Na taj način držanje ovog malog D-SLR fotoaparata udobnije je za korisnike s većim šakama.

BORIS BJELICA

! UTISAK

Kada posmatrate specifikaciju oboj modela veoma su slična, karakteristike, pa čak i kvalitet fotografije skoro su identični uz malu prednost Canona. Ipak, Canon EOS 400D u kompletu s objektivom 18 – 55 mm košta oko 600 evra, a Nikon D40x u kompletu s izuzetno dobrim objektivom košta 580 evra. Izbor je svakako težak. Ako ste "Kanonadžija" ili "Nikonadžija" pretpostavljam da ćete ostati verni vašem brendu. Za one koji prvi put kupuju D-SLR fotoaparat, odluka će biti mnogo teža, jer i na papiru i u praksi razlika između ova dva fotoaparata je vrlo mala.

CANON EOS 400D

Za prikaz postavljenih elemenata za fotografisanje koristi se glavni displej jer fotoaparat nema poseban kontrolni displej

Džojstik ima nešto niži položaj nego D40x, ali omogućava direktan pristup i izbor parametara (AF, balans belog, ISO osetljivost i način merenja)

- ✓ kvalitet snimljene fotografije i mali šum za veće osetljivosti, cena, jednostavno rukovanje, više mogućnosti za podešavanje
- ✓ rukohvat bi mogao da bude komforniji, ima samo jedan točkić za izbor komandi, merenje daje malo podeksponirane fotografije
- ✓ sistema naknadnu obradu

CANON EOS 400D

NIKON D40X

NIKON D40X

Pritiskom na dugme označeno sa „i“ možete se kretati po podacima prikazanim na displeju i bez ulaska u meni postavljati željene parametre

Džojstik ima nešto viši položaj i omogućava jednostavno korišćenje

Prikaz podataka o postavljenim elementima za fotografisanje izgleda mnogo modernije nego kod EOS 400D, a pregled informacija na njemu možete videti u tri grafička oblika

- ✓ kvalitet snimljene fotografije i mali šum za veće osetljivosti, nije potrebna nikakva naknadna obrada, jednostavno rukovanje
- ✓ ima samo jedan točkić za izbor komandi, AF ne funkcionisuje s objektivima koji nisu AF-S/AF-I (HSM), ima samo tri AF polja

OLYMPUS E-3

Veliki iskorak

BORIS BJELICA

Da li je ovo veliki iskorak za Olympusov top model na tržištu D-SLR fotoaparata? Da li ovaj fotoaparat može zadovoljiti i potrebe profesionalnih korisnika? Većinu ovih odgovora možete naći u testu najnovijeg Olympusa E-3 koji se konačno pojavio u prodaji

Olympus je dugo najavljivao svoj nov D-SLR fotoaparat i sada kada se konačno pojavio, već na prvi pogled može se uočiti da je napredak, u odnosu na prvenac E-1 kojim je po prvi put zakoračio u svet D-SLR fotoaparata, više nego očigledan. Napredak je u sistemu za izoštravanje, ima duplo više piksela, živi prikaz slike, bolje tražilo, pokretni monitor i mnogo drugih opcija koje ga čine boljim od svih dosadašnjih D-SLR fotoaparata koje je Olympus imao.

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE: Olympus nije eksperimentisao u izgledu novog E-3 fotoaparata, kao što je imao običaj u bliskoj prošlosti. "Upakovan" je u telo od legure magnezijuma, otporno na uticaj prašine i prskanje vodom. Dimenzije mu i nisu tako male s obzrom da ima dva puta manji format senzora od 35 mm formata. Izgled mu je tradicionalan s udobnim i ergonomski oblikovanim rukohvatom, koji je presvučen mekanom gumom i udobno leži u ruci. Veliki broj dugmadi dozvoljava direktan izbor funkcijsko podešavanja, postavljen meni, bilo bi pomeren bio bliže

i koristimo, pa ne bi morali da spuštamo palac da bi ga dohvatili. Za izbor pojedinačnih autofokusnih polja potrebno je prvo pritisnutu dugme za njihov izbor, pa tek onda džojstikom izabrati željeno polje što je malo komplikovano. Očekivao sam da će u korisničkim podešavanjima dati i mogućnost direktnog izbora AF polja džojstikom, što se ipak nije desilo. Upravljački meni ima tradicionalan Olympusov izgled s nešto proširenim mogućnostima i preglednijim korisničkim podešavanjima.

Na zadnjoj strani primetićete jednu neobičnost za D-SLR fotoaparat, a to je da ima pokretan monitor dijagonale 2,5 inča (6,4 cm). Tokom testiranja ovog fotoaparata, pokretni monitor pokazao se zaista korisnim kada se koristi živi prikaz slike jer nam dozvoljava da napravimo fotografije iz najneobičnijih perspektiva. Rešen je i problem male i tamne slike u tražilu što se skoro uvek zameralo Olympusovim D-SLR fotoaparatima. Slika u tražilu je sada svetlija i zahvaljujući uvećanju od 1,15 puta gledanje kroz tražilo je olakšano.

MOGUĆNOSTI: Olympus je napravio veliki iskorak u odnosu na E-1 kada su u pitanju mogućnosti koje pruža. Najveći napredak primetan je kod sistema za automatsko izoštravanje koji

je bolji od svih dosadašnjih modela iz ovog četvorotračinskog sistema. Sada umesto tri autofokusna polja ima jedanaest polja s rasporedom do kojeg je Olympus došao na osnovu istraživanja o najčešćim lokacijama objekta u kadru. Svih jedanaest AF polja ima krstasto orijentisane senzore (osetljive na horizontalne i vertikalne detalje) i povećanu osetljivost u uslovima slabog osvetljenja. Konačno se može pohvaliti i brzinom izoštravanja, koja može da se nosi s konkurencijom naročito kada se koristi u kombinaciji s novom generacijom SWD objektivu kao što je ZUIKO DIGITAL ED 12-60 mm 1/2,8-4,0 SWD koji se dobija u kompletu i s kojim smo ovaj fotoaparat testirali.

Ne može se pohvaliti kada je u pitanju spremnost, ali može da snimi pet snimaka u sekundi, u punoj rezoluciji do 19 fotografija u RAW formatu. Ako imate ili nameravate da kupite CF memorijske kartice s brzinom čitanja i pisanja od 45 MB/s, ovim fotoaparatom moći ćete da iskoristite njihov maksimalni potencijal jer podržava nov UDMA standard.

Ima ugrađen sistem za stabilizaciju slike što sprečava neoštine na fotografijama do kojih dolazi usled podrhtavanja fotoaparata i naročito je koristan kod dugih ekspozicija ili velikih žižnih daljina objektivu. Senzori u fotoaparatu registruju pomeranje fotoaparata u obe ose, a informaciju o pravcu i uglu

Ako ste već zaboravili kako je bilo raditi s pokretnim monitorima koji je nekada imala većina kompaktnih digitalnih fotoaparata, sa E-3 vreme je da se podsetite. Pokretni monitor u kombinaciji sa živim prikazom slike ima izuzetnu primenu u situacijama kada treba nešto snimati iznad glave ili sasvim nisko

pomeranja mikroprocesor prenosi na pokretni deo na kojem se nalazi Live MOS senzor i na taj način kompenzuje pomeranje, a samim tim i neoštrinu. Efekat stabilizacije pre fotografisanja može se videti samo u režimu živog prikaza slike. Ima dva režima rada stabilizacije slike: IS. 1 koji balansira između vertikalnog i horizontalnog pomeranja senzora tokom stabilizacije slike i pogodan je za većinu uslova, dok je IS. 2 režim rada pogodan za praćenje predmeta koji se horizontalno kreću. Ovakav način stabilizacije slike omogućava nam da fotografišemo sa 5 EV dužim ekspozicijama, a takođe automatski detektuje stav kada se fotoaparat postavi na njega. Ovakav način stabilizacije slike ne zavisi od objektivu, a koji je sistem bolji teško je oceniti.

ŽIVI PRIKAZ SLIKE: Kao alternativu kadriranju kroz tražilo D-SLR fotoaparata ima živi prikaz slike na monitoru. Dok ovu mogućnost sada nude svi novi D-SLR fotoaparati, ovo za Olympus nije nikakva novost jer je fotoaparat E-330 bio prvi D-SLR fotoaparat s izmenljivim objektivom na tržištu s ovom funkcijom. Slika koja se kroz objektiv šalje senzoru prikazuje se direktno na monitoru. Zahvaljujući tome fotografi mogu da naprave fotografije iz najneobičnijih perspektiva. Pre snimanja mogu se videti rezultati promene balansa belog, korekcija ekspozicije, kontrolisati dubinska oština, videti histogram, rezultat u realnom vremenu, optimizacija reprodukcije tonova u senkama, a uvećanjem slike od 5, 7 i 10 puta, pojednostavljeno je i precizno fokusiranje tokom rada u makro režimu. Automatski se izoštrava tako što se ogledalo spušta dole i za trenutak se prekida živi prikaz slike.

E-3 može daljnjski da kontroliše rad bliceva, što je novina za D-SLR fotoaparate ovog proizvođača. Po načinu rada i podešavanju veoma podseća na Nikonov sistem za bežičnu kontrolu rada. Na taj način eliminiše se potreba za dodatnim kablovima, a ugrađeni blic može se koristiti kao komandna jedinica. Može nezavisno da kontroliše režim rada blica i korekciju snage blica za tri odvojene grupe bliceva. Na raspolaganju su četiri kanala kako bi se izbegla moguća smetnja kada ovaj sistem koristi više fotografa. Ovo je moguće samo s novim blicevima FL-50R i FL-36R.

KVALITET FOTOGRAFIJA: Ima efektivnu rezoluciju od 10,1 milion piksela što je duplo više nego što je imao E-1 i s tom rezolucijom dobijaju se fotografije veličine od 30,89x23,16 cm u 300 dpi bez

intropolacije. TruePic III procesor najnovije generacije automatski poboljšava važne aspekte koji utiču na kvalitet slike, uključujući: reprodukciju boja (opseg boja, zasićenje i osvetljenost), oštrinu slike (smanjenje šuma, poboljšana reprodukcija po ivicama), kao i bržu opštu obradu slike. Šum je manji nego kog svih dosadašnjih Olympus D-SLR fotoaparata, iako senzor ima iste dimenzije i rezoluciju kao i ostali trenutno aktuelni fotoaparati u četvorotračinskom sistemu. Bez obzira na šum, upotrebljive su čak i fotografije snimljene s osetljivošću od ISO 1.600, što ranije nije bio slučaj, a ni one snimljene s osetljivostima ISO 3.200 nisu baš za bacanje i mogu biti upotrebljive za manje formate. Iz sveg navedenog proizlazi da je u ovom segmentu i pored manjeg senzora poboljšani algoritam za redukciju šuma. Fotografije u osnovnoj postavci deluju sirovije i malo su podekspozirane, pogotovo u tamnim delovima. Izgleda

UTISAK: Olympus je sa svojim novim dugo očekivanim D-SLR fotoaparatom napravio veliki iskorak u odnosu na ranije modele i tek sada je predstavio ozbiljan fotoaparat koji može istinski da zadovolji potrebe korisnika u njegovom sistemu. Mislim da je cena od 1.698 evra koliko je potrebno izdvojiti za telo ovog fotoaparata ili od 2.595 evra ako se kupuje s novim objektivom ZUIKO DIGITAL ED 12-60 mm f/2,8-4,0 SWD prevelika u odnosu na konkurentne modele u ovoj klasi. Canon EOS 40D koji ima najpribližniju rezoluciju, jeftiniji je za skoro 400 evra, Sony alfa 700 takođe ima stabilizaciju slike zasnovanu na pomeranju senzora, dva miliona piksela više, veći monitor, ali ne toliko otporno telo. Nikon D300 je najpribližniji po ceni, ali ima dva miliona piksela više, veći broj autofokusnih polja, veći monitor i brži je. Konkurencija je jaka, ali Olympus će sigurno pokušati da s ovim fotoaparatom uzme "deo kolača" na tržištu.

da je Olympus kod menjanja svetlosti dao prioritet svetlim tonovima kako bi sačuvalao detalje u njima, ali su zbog toga rezultati u tamnim delovima podbacili. Ovo se može poboljšati kada se koriguje ekspozicija ili kada se aktivira SAT (Shadow Adjustment tehnologija), funkcija koja trenutno poboljšava osvetljenost tamnih delova i detalja u senkama. Snimljene fotografije imaju odličnu oštrinu s testiranim objektivom ZUIKO DIGITAL ED 12-60 mm f/2,8-4,0 SWD.

SOFTVER I OPREMLJENOST: Uz fotoaparat se dobija Olympus Master softver koji nam omogućava prenos snimljenih fotografija, pregledanje, štampanje, organizaciju, spajanje panoramskih snimaka i konverziju RAW formata s mogućnošću korekcije ekspozicije, balansa

belog, kontrasta, oštine i zasićenosti boja, a nudi ekskluzivne kreativne funkcije kao što su: pravljenje trodimenzionalnih fotografija, efekat ulja na platnu, crtanog filma i vodenih boja. Ove funkcije moguće su samo ako koristite xD-memorijske kartice tipa H. Ono što je pohvalno istaći je da Olympus Master softver možete instalirati i na spskom jeziku. Ako želite da imate veću kontrolu nad softverom i veći uticaj na konačan izgled snimljene fotografije pogotovo u sirovom RAW formatu, onda je potrebno izdvojiti dodatni novac za Olympus Studio, jer se ovaj softver dobija samo kao probna verzija u trajanju od trideset dana.

Može da koristi dva tipa memorijskih kartica xD i CF, a kompatibilan je UDMA High-Speed CompactFlash (CF) karticama. Ove izuzetno brze memorijske kartice unapređuju brzinu prenosa podataka između fotoaparata i same kartice.

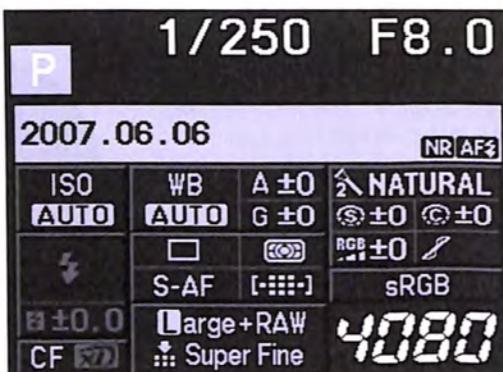
Za napajanje koristi istu Li-jon bateriju BLM-1 kao i modeli E-1 i E-510 s kojom možemo snimiti oko 610 fotografija bez korišćenja živog prikaza slike. Ovu bateriju mogu da zamene i tri nepunjive litijumske baterije CR-123A, kada se koristi nosač LBH-1. Ima i nov dodatni nosač baterija s vertikalnim rukohvatom HLD-4, koji kada se stavi na fotoaparat produžava autonomiju baterija jer tada koristi dve BLM-1 baterije. Vertikalni rukohvat olakšava fotografisanje kada fotoaparat držimo vertikalno, a na njemu se nalazi i vertikalni okidač s glavnim i pomoćnim točkicama za izbor komandi.

Ima i dva nova okulara (DE-P3 i DE-N3) koji proširuju opseg korekcije dioptrije za po 3 m⁻¹ nagore ili

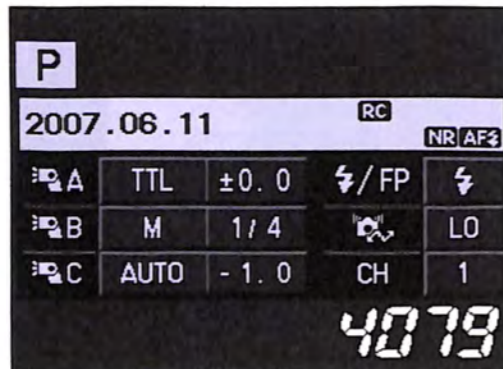

Pokretni monitor značajno olakšava fotografisanje iz neobičnih uglova ili situacija

nadole, pa je tako moguće pokriti opseg od - 6 m¹ do + 4 m¹. Mat staklo je izmenljivo, ali se kupovina i ugradnja obavlja isključivo u Olympus servisnim centrima. Na raspolaganju je opciono mat staklo FS-3 s vertikalnom i horizontalnom podelom od 4 x 6 koje nam olakšavaju kadriranje. Do ovog trenutka dostupna su 32 različita ZUIKO DIGITAL objektivna i tri konvertera koji su posebno izrađeni za specifične zahteve D-SLR fotografije. Kompatibilan je i s ranijim blicevima, a u ponudi su i dva nova FL-50R i FL-36R blica, koja imaju i dodatnu mogućnost bežične kontrole rada s ugrađenim blicem.

Na zadnjem displeju mogu se videti sve informacije o postavljenim parametrima. Pritiskom na centralno dugme džojstika aktivira se mogućnost izbora svih potrebnih parametara na monitoru jednostavnim pomeranjem rad je znatno olakšan

Deo menija za podešavanje ugrađenog blica za bežičnu kontrolu rada

Kada se koristi živi prikaz slike na monitoru može se kontrolisati balans belog, dubinska oštrina, histogram i uvećati željeni detalj radi provere izoštrnosti

► TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	E-3
Cena (sa PDV)	135.920 din. (1.699 evra)
Priključak za objektiv-bajonet	Olympus 4/3
Faktor uvećanja žižne daljine	2 x
Tip senzora / veličina	Live MOS/ 17,3 x 13 mm
Odnos strana senzora	1,33 (4:3)
Efektivna rezolucija	10,1 milion piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG
Tražilo	pokriva 100 % vidnog polja, uvećanje 1,15 x, korekcija dioptrije -3 do +1 m ⁻¹
Monitor	2,5 inča (6,4 cm) TFT LCD s 230.000 piksela
Autofokus / krstastih senzora / osetljivost za ISO 100	sistem sa 11 AF polja / 11 krstastih / -2 do 19 EV
AF osvetljivač	koristi svetlo ugrađenog blica
Brzina zatvarača	60 s do 1/8.000 s i B
Sinhronizacija blica	1/250 s
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, A, S i M
Merni sistem	procenjeno Digital ESP u 49 zona, centralno i spot (2 %)
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto i ručno (od 100 do 3.200 s korakom 1/3)
Korekcija ekspozicije	+/- 5 EV (korak 0,3 EV)
Korekcija snage blica	+/- 3 EV (korak 0,3 EV)
AutoBracketing	3 snimka s korakom +/- od 0,3 do 1 EV
Balans belog	Auto, 7 definisanih opcija, prethodno izmereni i u Kelvinima
Bracketing / fino podešavanje balansa belog	da / da
Ugrađeni blic	da
Blic TTL sistem	TTL
Tip memorijske kartice	xD i CompactFlash tip I i II i MicroDrive
Daljinski okidač	elektronski žičani RM-CB1 ili bežični RM-1
Nosač baterija s vertikalnim rukohvatom	da (HD-L4)
Kontrola dubinske oštrine	da
PictBridge standard	da
Priključci	USB 2.0, daljinski okidač, video izlaz, AC adapter i X sinhro priključak
Napajanje	Li-jon baterija BLM-1 (1.500 mAh), CR123 x 3 s LBH-1, HD-L4 može da koristi jednu ili osam AA baterija
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiv)	142 x 116 x 75 mm / 810 g
Sadržaj kutije	Li-jon baterija BLM-1, punjač BCM-2, kaiš, USB i video kabl i CD-ROM S Olympus softverom
Informacije	www.olympus.co.yu

KARAKTERISTIKE	
Vreme spremnosti za rad	1,2 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina ¹	JPEG (fine) 0,5 / 0,55 s / 5,4 MB RAW (14 bit) 0,55 / 0,65 s / 17,1 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	5 snimaka u sekundi

- Pokretni displej, stabilizacija slike, mnogo bolji AF sistem, kvalitet izrade tela, manji šum u odnosu na svoje prethodnike
 - Cena bi mogla da bude niža u poređenju s konkurencijom, snimljene fotografije u tamnim delovima u osnovnoj postavci malo su zamušene
- ¹Korišćena memorijska kartica SanDisk Extreme III od 1 Gb. Približne vrednosti.

► OCENA	Olympus E3
MODEL	Olympus E3
KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

Fotografija: Jelena Milanović

IVO ETEROVIĆ - Hon EFIAP, Top Fotograf, dobitnik preko petsto nagrada za domete u fotografiji, u zemlji i inostranstvu, globtroter koji je fotografisao po svim kontinentima širom naše planete. Lajkamen, a sada u digitalnoj fotografiji, koristi isključivo objektivne **SIGMA**.

Fotografije sa obala Dunava i Save **IVO ETEROVIĆ** je snimio sa **SIGMA SD14**, 30. septembra 2007.

Sve fotografije - design © Copyright IVO ETEROVIĆ

SIGMA
OBJEKTIVI • FOTOAPARATI

EKSKLUZIVNI UVOZNIK
JOSIPOVIĆ TRADE
011/2176-139

AXELFOTO.COM
011/361-75-52

BM FOTO
011/311-99-88

FOTOPREMA
011/3391-551

OBJEKTIVI "RIBLJE OKO"

Očima ribe

Da bi tekst o upotrebi ovih objektivâ koji možete pročitati na početku časopisa bio kompletan nudimo vam i pregled objektivâ koji spadaju u ovu kategoriju

Pod imenom „riblje oko“ kriju se specijalni objektivâ koji se ne koriste često, ali u nekim situacijama su nezamenljivi. Pokrivaju vidni ugao od oko 180 stepeni i imaju karakteristično iskrivljenje. Najmanje iskrivljenje dešava se u središtu formata, tako da je najbolje da glavni objekat postavite baš tamo. Ekstremna dubinska oština kod „ribljeg oka“ dovodi do toga da je izoštavanje skoro nepotrebno jer se oština proteže od prvog plana do beskonačnosti. Postoje dva tipa ovih objektivâ: cirkularni – koji ne ispunjava ceo format – nego se u njemu pravi slika kružnog oblika – dijagonalni – koji celokupni vidni ugao od 180 stepeni, uz karakteristično izobličenje slike smešta u pravougaoni format

CANON EF 15 MM F/2.8 FISHEYE

Predstavnik Canona u ovoj klasi objektivâ dugo je prisutan na tržištu i od 1997. godine se nije menjao. Svoju pravu ulogu ima jedino na D-SLR fotoaparata koji imaju pun format senzora (EOS 5D i EOS 1Ds-serija) kao i na analognim, jer jedino u tom slučaju pokriva vidni ugao od 180 stepeni. Za ostale Canonove D-SLR fotoaparate koji imaju manji senzor vidni ugao je manji i odgovara ekvivalentnoj žižnoj daljini od 24 mm za krop faktor od 1,6x ili 19,5mm za krop faktor od 1,3 koju ima EOS 1D-serija. Konstrukcija objektivâ je kompaktna i kvalitetna, kao i optičke performanse za ovu klasu objektivâ. Senilo je njegov sastavni deo, a želatinski filter se postavlja na zadnji deo objektivâ.

NIKKOR AF FISHEYE 16 MM F/2.8D

U ovoj verziji je u Nikonovoj ponudi od 1993. godine. Radi se o objektivu izuzetnih optičkih performansi. Njegovo prisustvo je malo palo u zaborav kod korisnika Nikon D-SLR fotoaparata, jer imaju manji senzor od 35 mm formata pa je njegova ekvivalentna žižna daljina 24 mm i pokriva vidni ugao od 107 stepeni kod DX formata, a ne očekivanih 180 stepeni. Pojavom Nikonâ D3, ponovo će dobiti svoju pravu vrednost, a nova verzija Nikonovog programa Capture NX 1.3 omogućava i automatsko ispravljanje geometrijskog izobličenja.

Konstrukcija objektivâ je robusna i kvalitetna i kao kod svih objektivâ ovog tipa prednje sočivo je ispučeno, a senilo je sastavni deo objektivâ. Filter s bajonetom stavlja se na zadnji deo objektivâ, a uz objektiv se dobija torbica sa četiri vrste filtera (L37c je UV filter, A2 je B1C, B2 je plavi i 056 je narandžasti). Ako kupujete polovan objektiv proverite da li je neki od filtera na njemu (najbolje je da bude L37c). U protivnom ćete imati problem s izoštravnjem i s oštrinom na ivicama kadra, pošto ovaj objektiv zahteva da neki od filtera uvek bude na njemu.

NIKKOR AF DX FISHEYE 10,5 MM F/2.8G ED

Namenjen je isključivo za D-SLR fotoaparate sa DX formatom senzora, tj sa senzorom veličine 24 x 16 mm. Pokriva vidni ugao od 180 stepeni i njegova ekvivalentna žižna daljina je 15,8 mm. Obavlja istu ulogu kao i Nikonova šesnaestica kod punog formata. Konstrukcija objektivâ je kompaktna i kvalitetna, a senilo je sastavni deo objektivâ. Na zadnjem delu objektivâ nalazi se nosač za želatinski filter. Optičke performanse su dobre, a sa Nikon Capture programom verzija 4 i NX možete ispravljati geometrijsko izobličenje.

OLYMPUS ZUIKO DIGITAL ED 8 MM F/2.8 FISHEYE

Olympusov četverotrećinski sistem ima u svojoj ponudi objektiv koji pokriva vidni ugao od 180 stepeni i ima ekvivalentnu žižnu daljinu od 16 mm (ekv. formatu od 35 mm). Konstrukcija objektivâ i optičke performanse su na visokom nivou s karakterističnim ispučenim prednjim sočivom, a senilo je sastavni deo objektivâ. Nije predviđena upotreba filtera, a može da se korsiti na svim D-SLR fotoaparata koji podržavaju ovaj standard (Panasonic i Leica).

PENTAX SMC DA 10-17 MM F/3,5 - 4,5 ED (IF) FISHEYE ZOOM

Dizajniran je isključivo za D-SLR fotoaparate s manjim senzorom od 35 mm formata koje Pentax isključivo ima, a može da se koristi i kod Samsung D-SLR fotoaparata koji ima isti bajonet. Specifičan je i po tome što je zum objektiv, a vidni ugao od 180 stepeni ima jedino na žižnoj daljini od 10 mm, dok na žižnoj daljini od 17 mm pokriva vidni ugao od 100 stepeni. Konstrukcija objektivâ je kompaktna, prsten za zumiranje dovoljno je veliki za komforan rad, a senilo je sastavni deo objektivâ. Objektiv istih performansi i skoro identičnog izgleda ima i Tokina.

SONY 16 MM F/2.8 FISHEYE

Ovaj objektiv Sony je nasledio od KonicaMinolte, a ona od Minolte i kada se stavi na neki od Sony D-SLR tela koji sada imaju za 1,5 puta manji senzor od 35 mm formata ne dobijamo vidni ugao od 180 stepeni, već od 110 što je ekvivalentno žižnoj daljini od 24 mm. Svoju pravu upotrebnu vrednost dobiće tek kada Sony realizuje svoje najavljeno D-SLR telo sa senzorom

punog 35 mm formata. Konstrukcija objektivâ je dobra, senilo je sastavni deo objektivâ, a unutar objektivâ ima urađena četiri filtera koji su više ostaci od analogne fotografije kada su oni bili potrebni (056 koji povećava kontrast kod crno-bele fotografije, B12 koji eliminiše crvene tonove, A12 koji eliminiše plave tonove i UV filter). Ovaj objektiv možete slobodno koristiti i na analognim Minolta SLR fotoaparata.

SIGMA 15MM F2.8 EX DG DIAGONAL FISHEYE

Svoju pravu ulogu ima jedino na analognim SLR fotoaparata i na D-SLR fotoaparata koji imaju pun format senzora kao i 35 mm film, jer jedino u tom slučaju pokriva vidni ugao od 180 stepeni. Za ostale D-SLR fotoaparate koji imaju manji senzor vidni ugao je manji i odgovara ekvivalentnoj žižnoj daljini od oko 24 mm. Konstrukcija objektivâ je solidna i kvalitetna, kao i optičke performanse za ovu klasu objektivâ. Senilo je njegov sastavni deo, a želatinski filter se postavlja na zadnji deo objektivâ. Proizvodi se s bajonetima za sledeće fotoaparate: Sigma, Sony, Nikon, Canon, Pentax.

SIGMA 8 MM F3.5 EX DG CIRCULAR FISHEYE

Jedini cirkularni objektiv riblje oko u ovom pregledu koji daje kružnu sliku sa SLR fotoaparata bilo analognim ili digitalnim. Kod D-SLR fotoaparata sa APS-C formatom senzora vidni ugao koji pokriva je manji, pa je kružna slika malo isečena naročito na gornjem delu. Zbog velikog vidnog ugla ovaj objektiv nema senilo, a na zadnjem delu nalazi se nosač za želatinski filter. Proizvodi se s bajonetima za sledeće fotoaparate: Sigma, Sony, Nikon, Canon, Pentax. Ako imate digitalac s manjim senzorom bolje je da sačekate da se pojavi novi objektiv Sigma 4.5 mm EX DC Circular Fisheye HSM koji je namenjen isključivo za D-SLR fotoaparate s manjim APS-C formatom senzora.

DVA NOVA SIGMA OBJEKTIVA "RIBLJE OKO"

Sigma je predstavila dva objektiv riblje oko za D-SLR fotoaparate sa APS-C veličinom senzora. Prvi model je Sigma 4.5 mm F2.8 EX DC Circular Fisheye HSM. To je prvi objektiv koji na D-SLR fotoaparatu sa APS-C veličinom senzora daje ugao vidljivosti od 180 stepeni u svim smerovima. Circular u imenu ovog objektiva znači da će objektiv praviti kružnu sliku u sredini kadra. Novi objektiv ima žižnu daljinu od prilično širokih 4.5 mm i maksimalni otvor blende f2.8. Tako veliki otvor blende omogućava snimanje u uslovima slabog svetla, a HSM motor služi za brzo, tiho i direktno ručno izoštravanje. Minimalna daljina izoštravanja je 13,5 cm, a na zadnjem delu se nalazi nosač za želatinski filter.

Drugi nov objektiv Sigma 10 mm F2.8 EX DC Fisheye HSM će na D-SLR fotoaparatu sa APS-C veličinom senzora davati dijagonalni vidni ugao od 180 stepeni, kada se koristi na Nikonovim telima dok će kod Canona davati 167 stepeni, a kod Sige 154 stepena. Za razliku od prethodno predstavljenog objektiva, koji pravi kružnu sliku, 10 mm će projektuje sliku po celom formatu senzora. Ima ugrađeno senilo koje sprečava upliv neželjenog svetla sa strane i HSM motor u sebi za brzo i tiho izoštravanje. Minimalna daljina na kojoj može da fokusira je samo 1.8 cm. Za sada nema informacija o cenama i o tome kada će se pojaviti u prodaji. Više informacija potražite na sajtu: www.sigma.foto-oprema.com

TOKINA AF 10-17 MM F/3.5-4.5 AT-X DX FISHEYE

Pentax i Tokina su definitivno zajedno radili na ovom objektivu jer je optička konstrukcija oba objektiv identična, a razlikuju se samo malo u mehaničkoj izradi. Namenjen je samo za APS-C format senzora koji je 1,5 puta ili 1,6 manji od 35 mm formata, a na raspolaganju je u verziji za Canon i Nikon D-SLR fotoaparate. Na žižnoj daljini od 10 mm pokriva vidni ugao od 180 stepeni, a za žižnu daljinu od 17 mm ugao pokrivanja je 100 stepeni. Konstrukcija objektiva je solidna, senilo je sastavni deo objektiva. Kao i kod svih objektiv u ovoj kategoriji na prednji deo nije moguće staviti filter, ali kod njega je ostavljena mogućnost da se na zadnjem delu stavljaju želatinski filteri kao što je uobičajeno. Canon u svojoj ponudi nema objektiv koji bi pokriva 180 stepeni kod APS-C formata senzora, pa je odličan izbor za korisnike Canonovih D-SLR fotoaparata, a niže cena od Nikonovog objektiva od 10,5 mm može privući i njih i pored nešto malo lošijih optičkih performansi.

NIKON COOLPIX P50 Kvalitetno i povoljno

"Nikon" je P-seriju Coolpix digitalnih fotoaparata namenio prema zahtevnijim korisnicima jer omogućava veći uticaj na konačan kvalitet snimljene fotografije

RUKOVANJE: Teško je ne primetiti da ovaj fotoaparat veoma podseća na bolje modele iz "Canonove" A-serije. Ima izražen rukohvat u kome se nalaze baterije, a gumena obloga povećava udobnost kada držite ovako mali fotoaparat. Na gornjem delu pored okidača dominira točkić za izbor režima rada. Osim automatskih režima rada i programa sa scenama ima i mogućnost ručnog izbora brzine zatvarača i otvora blende. Za razliku od top modela iz serije Coolpix – P5100, telo mu je napravljeno od kvalitetne plastike, a ne od legure magnezijuma. Izostavljeni su i režimi rada s prioritom otvora blende i brzine zatvarača. Upravljački meni je odlično grafički oblikovan, pa su podešavanje, kao i dostupnost svim parametarima, jednostavni i logični.

MOGUĆNOSTI: Ono što ovaj fotoaparat krase jeste zum objektiv koji nema ekstreman raspon, ali ima veći vidni ugao pokrivanja od 28 mm (ekv. formatu od 35 mm). Svi "ganjaju" digitalce s velikim rasponom zum objektiva čija ekvivalentna žižna daljina počinje uglavnom od 35 ili 38 mm, a u većem broju situacija korisniji je širi vidni ugao nego veliki raspon zuma. Setite se samo koliko vam je puta zatrebao "samo malo širi ugao". Ima solidan broj parametara koje je moguće ručno podesiti, a tu su i standardne opcije za sve "Nikonove" kompaktne fotoaparate kao što su: BSS (Best Shot Selector – izbor najboljeg snimka), izoštravanje s prioritom na lice i D-Lighting, koji izvlači više detalja iz tamnih delova fotografije. Nema optičku stabilizaciju slike, ali za utehu tu je elektronska stabilizacija slike (e-VR). Ona funkcioniše tako što se podaci o ugaonoj brzini pomeranja senzora koriste za obradu slike kako bi se dobile oštre fotografije i s nešto dužim ekspozicijama ili kada ne držimo fotoaparat stabilno.

KARAKTERISTIKE: Rezolucija od osam miliona piksela više je nego dovoljna za ovakav tip fotoaparata. Veliki fajl omogućuje vam, i ako nemate potrebu za štampu fotografija velikog formata, da pravite velike isečke iz snimljenih fotografija. Spreman je za rad za oko jednu sekundu kada nije aktivirana uvodna animacija, kašnjenje nakon

okidanja praktično je neprimetno, a može da snimi u kontinuitetu osam fotografija s brzinom od 1 snimka u sekundi. Za napajanje koristi klasične baterije formata AA. Moja preporuka je da odmah kupite dva para kvalitetnih punjivih NiMH baterija jer u setu s njim dobijaju se samo nepunjive alkalne baterije. Takođe ima i veliki raspon mogućnosti podešavanja ISO osetljivosti od ISO 64 do ISO 2.000.

KVALITET FOTOGRAFIJE: Fotografije snimljene s ovim fotoaparatom dobro su eksponirane, imaju dobru oštrinu, reprodukcija boja je tačna i s ambijentalnim svetlom i kada se fotografiše s blicem. Kao i kod svih novijih kompaktnih digitalaca koji imaju veću ISO osetljivost najbolje rezultate i fotografije bez značajnijeg primetnog šuma dobićete s osetljivostima od ISO 64 do ISO 200, dok iznad toga, na osetljivostima od ISO 400 do ISO 800, fotografije upotrebljive su za manja povećanja, ali za još veće osetljivosti kao što su ISO 1.600 i ISO 2.000 šum postaje toliko izražen da fotografija vredi samo za gledanje na monitoru računara.

B. BJELICA

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	Nikon Coolpix P50
Cena (sa PDV)	17.990 dinara
Efektivna rezolucija	8,1 milion piksela
Odnos strana senzora	CCD, 1/2,5 inča
Objektiv	3,6 x, 4,7 – 17 mm (ekv. 28-102 mm)
Maks. otvor blende	f/2,8 – f/5,6
Min. daljina izoštravanja	5 cm
Format u kojem snima	JPEG
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, M i 15 programa sa scenama
Displej	2,4 inča (6,1 cm) s 115.000 piksela
Merni sistem	Matrix u 256 segmenata, centralno i spot
Ekv. osetljivost (ISO)	Auto ISO 64 – 1.000, i ISO 64/100/200/400/800/1.600/2.000
Video-zapis: dužina / format / maks. rezolucija	neograničen AVI/ 640 x 480 piksela, 30 / 15 snimaka u sekundi
Stabilizator slike	da (elektronski)
Tip memorijske kartice	interna 52 MB, SD
Tip baterije	2 x formata AA
Dimenzije / masa	95 x 66 x 44 mm / 160 g
Garancija	2 godine
Sadržaj kutije	kaiš, 2 x AA alkalna, USB i video kabl i CD-ROM: PictureProject i uputstvo
Informacije	www.refot.com

KARAKTERISTIKE	
Vreme spremnosti za rad	1 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu	2 s
Brzina kontinualnog fotografisanja	1 snimak u sekundi
	Veći broj ručnih opcija za podešavanje, ekv. žižna daljina od 28 mm, jednostavnost, cena
	Baterije je potrebno dodatno kupiti, veći šum iznad osetljivosti ISO 400

OCENA

MODEL	Nikon Coolpix P50
RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★
KARAKTERISTIKE	★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJA	★★★★
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	CANON EF 15 f/2,8 Fisheye	NIKON AF DX Fisheye-Nikkor 10,5 mm f/2,8G ED	NIKON AF Fisheye-Nikkor 16 mm f/2,8D	OLYMPUS ZUIKO DIGITAL ED 8 mm f/2,8 Fisheye	PENTAX smc DA 10-17 mm f/3,5-4,5 ED (IF) Fisheye zoom	SIGMA 8 mm F3,5 EX DG CIRCULAR FISHEYE	SIGMA 15 mm F2,8 EX DG DIAGONAL FISHEYE	SONY 16 mm f/2,8 Fisheye	TOKINA AF 10-17 mm f/3,5-4,5 AT-X DX Fisheye
Cena (sa PDV)	47.200 dinara, 590 (evra)	63.920 dinara 799 (evra)	88.000 dinara 1.100 (evra)	57.520 dinara 719 (evra)	47.950 dinara 599 (evra)	33.600 dinara 1.100 (evra)	29.600 dinara 370 (evra)	48.800 dinara 610 (evra)	46.400 dinara 580 (evra)
Bajonet	Canon EF	Nikon F	Nikon F	4/3 sistem	Pentax KAF	Sigma, Sony, Nikon, Canon, Pentax	Sony	Sony	Nikon
Žižna daljina	15 mm	10,5 mm	16 mm	8 mm	10-17 mm	8 mm	15 mm	16 mm	10-17 mm
Ekvivalentna žižna daljina za 35 mm formata	24 mm (1,6 x)	15,75 mm (1,5 x)	24 mm (1,5 x)	16 mm (2 x)	15-25,5 mm (1,5 x)	12,8 mm (1,5 x)	22,5 mm (1,5 x)	24 mm (1,5 x)	15-25,5 mm (1,5 x)
Maksimalni otvor blende	f/2,8	f/2,8	f/2,8	f/3,5	f/3,5 (10 mm) i f/4,5 (17 mm)	f/3,5	f/2,8	f/2,8	f/3,5 (10 mm) i f/4,5 (17 mm)
Minimalni otvor blende	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22	f/22
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	8 / 7	10 / 7	8 / 5	10 / 6	10 / 8	11 / 6	7 / 6	11 / 8	10 / 8
Broj lamelica blende	5	7	7	7	6	6	7	7	6
Stabilizator slike	ne								
Minimalna daljina izoštravanja	0,2 m	0,14 m	0,25 m	0,135 m	0,14 m	0,135 m	0,15 m	0,2 m	0,14 m
Prečnik filtera: Nosač za zadnji želatinski filter	nosač za zadnji želatinski filter	nosač za zadnji želatinski filter	bajonet filter na zadnjoj grupi sočiva	ne	ne	nosač za zadnji želatinski filter	nosač za zadnji želatinski filter	ima četiri ugrađena filtera	ne
Senilo	ugrađeno	ugrađeno	ugrađeno	ugrađeno	ugrađeno	nema	ugrađeno	ugrađeno	ugrađeno
Dimenzije / masa	73 x 62,2 mm / 330 g	63 x 62,5 mm / 305 g	63 x 57 mm / 290 g	79 x 77 mm / 485 g	70 x 72 mm / 320 g	73,5 x 68,6 mm / 400 g	73,5 x 65 mm / 370 g	75 x 66,5 mm / 400 g	70 x 72 mm / 350 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac	prednji i zadnji poklopac, mekana torbica	prednji, zadnji poklopac, četiri filtera (L37c, A2, B2 i 056)	prednji i zadnji poklopac	prednji i zadnji poklopac	prednji i zadnji poklopac i torbica	prednji i zadnji poklopac i torbica	prednji i zadnji poklopac	prednji i zadnji poklopac
Informacije	www.canon-adria.com	www.refot.com	www.refot.com	www.olympus.co.yu	www.btigrup.org	www.sigma.foto-oprema.com	www.sigma.foto-oprema.com	www.sony.co.yu	www.tokinalens.com

Ima displej od 3 inča, šteta samo što nije pokretan

CANON POWERSHOT G9

Uvek u džepu

Da li "Canon" s novom devetkom iz napredne G-serije može ubediti korisnike skupih D-SLR fotoaparata da ih nekada ostave i kod kuće?

Ne znam nijednog ozbiljnog fotografa, bilo da je profesionalac ili iskusniji amater, koji ne bi pozeleo poželji kompaktan digitalni fotoaparat koji bi uvek mogao da nosi sa sobom u džepu, a da pri tom kvalitet dobijenih fotografija i mogućnosti budu barem približne onima koje imaju D-SLR fotoaparati. Upravo je "Canonova" G-serija digitalnih fotoaparata namenjena takvim korisnicima. Za razliku od modela PowerShot G7 na koji smo dugo čekali, već sada, nakon samo godinu dana, stigao je naslednik. Promene nisu revolucionarne jer je samo poboljšan raniji model.

RUKOVANJE: PowerShot G9 veoma podseća na klasične fotoaparate s optičkim tražilom, a fizička sličnost s prethodnim modelom je očigledna. Ima crno metalno kućište, na čijem kvalitetu mogu da mu pozavide čak i neki D-SLR fotoaparati, a kada mu je objektiv uvučen, može lepo da stane u džep. Najveća razlika jeste u veličini displeja dijagonale od

3 inča. Tu je standardni toččić za izbor ekspozicijskih režima rada na desnoj strani, a levo se nalazi još jedan veoma praktičan toččić za direktan izbor ISO osetljivosti. Ostale komande dobro su raspoređene, a podešavanje ostalih parametara obavlja se pritiskom na dugme "Func".

MOGUĆNOSTI: Kod nove devetke najviše me je obradovalo što fotografije može da snima i u sirovom RAW formatu. Nelogično je da G7 nije imao ovu opciju ali, srećom, to je sada ispravljeno. Šestostruki zum objektiv koji pokriva vidni ugao od 35 do 210 mm (ekv. formatu od 35 mm) s optičkom stabilizacijom slike ostao je isti. Uz odgovarajući adapter može da koristi širokougaoni i telekonverter. Ima priključak za eksterni blic, što mu povećava fleksibilnost i mogućnost primene u različitim situacijama. Bilo bi dobro da ima nešto veći ugao pokrivanja objektiv, na primer, od 28 mm, ali zato su mu makromogućnosti odlične.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	Canon PowerShot G9
Cena (sa PDV)	27.000 din. (340 evra)
Efektivna rezolucija	12,1 milion piksela
Odnos strana senzora	CCD, 1/1,72
Objektiv	6X, 7,4-44,4 mm (ekv. 35-210 mm)
Maks. otvor blende	f/2,8 - f/4,8
Min. daljina izostravanja	1 cm
Format u kojem snima	JPEG, RAW
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, Tv, Av, M i 18 programa sa scenama
Displej	3 inča (7,6 cm) sa 230.000 piksela
Merni sistem	na čitavoj površini, centralno i spot
Ekv. osetljivost (ISO)	Auto i ISO 100/200/400/800/1.600 (3.200 u pojedinim režimima rada)
Video-zapis: dužina / format / maks. rezolucija	neograničen / AVI / 1.024 x 768 piksela, 30/15 snimaka u sekundi
Stabilizator slike	da (optički)
Tip memorijske kartice	Secure Digital (SD)
Tip baterije	Li-jon NB-2LH
Dimenzije / masa	106,4 x 71,9 x 42,5 cm / 320 g
Garancija	1 godina
Sadržaj kutije	kaiš, 32 MB SD, punjiva baterija NB-2LH, punjač, USB i video kabl, CD-ROM s programima
Informacije	www.canonadria.com

KARAKTERISTIKE	
Vreme spremnosti za rad	1,2 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu	RAW 2,5 s, JPEG 1,2 s
Brzina kontinualnog fotografisanja	1,5 snimaka u sekundi

Dobar kvalitet snimljenih fotografija za osetljivosti do ISO400, RAW format, stabilizator slike, veliki broj opcija za podešavanje, makro režim rad

Sum u senkama je vidljiv i sa nižim osetljivostima, nema pokretne displej, baterija bi mogla imati veći kapacitet

OCENA

MODEL	Canon PowerShot G9
RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

Sada već standardni toččić za izbor ekspozicijskih režima rada. Sina za priključak eksternog blica proširuje njegove performanse

UTISAK

PowerShot G9 predstavlja vrhunac Canonove ponude kad se posmatraju kompaktni digitalni fotoaparati i po ceni je približan D-SLR fotoaparatu niže kase. Po kompaktnosti, broju opcija za podešavanje i mogućnosti snimanja u sirovom RAW formatu zadovoljiće i najzahtevnije korisnike, ali po kvalitetu snimljenih fotografija s većim osetljivostima još uvek se ne može meriti sa D-SLR fotoaparatom.

KARAKTERISTIKE: Canon PowerShot G9 je jako brz fotoaparat i pored rezolucije od 12,1 miliona piksela brzo procesira snimljene fotografije tako da se može fotografisati brzinom od 1,5 snimaka u sekundi, uz neograničen broj snimaka do osetljivosti ISO 200. Za veće osetljivosti, zbog zahtevnije i duže redukcije šuma, neznatno se smanjuju karakteristike kod kontinualnog fotografisanja. Poboļšana je brzina izostravanja, pogotovo kada je objektiv u maksimalnom telepoložaju, a može se pohvaliti i veoma malim kašnjenjem nakon što se pritisne okidač. Sistem za automatsko izostravanje ima dodatnu opciju "Face Detection" koja izostrava

na lica ljudi u kadru, a prema njima se određuje i ekspozicija.

KVALITET FOTOGRAFIJE: Sistem merenja svetla daje odlično ekspozicionane fotografije, a reprodukcija boja i oština su na visokom nivou. Za razliku od D-SLR fotoaparata i na najnižoj osetljivosti od ISO 80 blago je vidljiv šum na jednoličnim površinama i senkama. Za osetljivosti iznad ISO 400 šum postaje znatno uočljiv, pa snimljene fotografije nisu upotrebljive za dalja povećanja i pored dosta velike rezolucije CCD senzora. Fotografije snimljene maksimalnom osetljivošću od ISO 1.600 znatno

gube na kvalitetu reprodukcije boja i kontrasta. Iako kod svih današnjih kompaktnih digitalnih fotoaparata razvoj ide u pravcu povećanja ekvivalentne ISO osetljivosti, izgleda da "Canon", kao i svi ostali proizvođači, nema još uvek pravo rešenje kako zaista smanjiti šum. Trenutno ugrađuju moćne procesore i na taj način softverski "peglažu" problem šuma s višim ISO osetljivostima, a moje mišljenje jeste da rešenje leži u veličini i kvalitetu senzora visoke rezolucije. Veći senzor omogućava manji šum i kvalitetnije fotografije, ali i skuplji digitalni fotoaparat.

B. BJELICA

Poklon svim čitaocima mega test
Nikon D300
samo na
www.bmfoto.com.yu
online webshop
B M F O T O d.o.o.

Vaš Nikon klub akcijski popusti

- Nikon D200 sa 18-200mm - **1.699,00 eur**
- Nikon D200 sa 18-135mm - **1.349,00 eur**
- Nikon D80 sa 18-200mm i SB600 - **1.539,00 eur**
- Nikon D80 sa 18-135mm i SB600 - **1.089,00 eur**
- Nikon D40x sa 18-55mm, SD Ultra II 1 GB i Lowepro Nova Mini - **589 eur**
- Nikon D40 sa 18-55mm i SD Ultra II 1 GB - **469,00 eur**
- Nikon D40 sa 18-55mm, 55-200mm i SD Ultra II 1 GB - **629,00 eur**
- Nikon D40 sa 18-55mm, SD Ultra II 1 GB i SB400 - **549,00 eur**

Maloprodaja Beograd
Bul. Zorana Đinđića 12ž/5
+381 11 311 99 88
+381 64 183 77 59

Maloprodaja Novi Sad
Dunavska 12
+381 21 522 778
+381 63 260 828

VIVERA VS. ULTRACHROME K3 VS. LUCIA

Nadmetanje najvećih

Ove godine "Canon" i "HP" su odlučili da krenu u napad na dominantnu poziciju koju "Epson" ima već poprilično dugo. "Canon" se fokusirao na štampače veoma visokih performansi u koje spada i model Canon Pixma Pro9500, dok je HP odlučio da kompletira ponudu i da se sa konkurencijom nadmeće na nekoliko nivoa. Meni je najpristupačniji HP Photosmart B9180 (dobio sam ga kao nagradu na "HP-ovom" konkursu) koji predstavlja alternativu "Epson" Stylus Photo R2400 štampaču, proizvodu kompanije koja u ovoj oblasti postavlja standarde

Revolucija u štampanju fotografija dogodila se ne tako davne 2000 kada je "Epson" ozbacio na tržište model Stylus 2000P. Bio je to prvi štampač koji koristi pigmentna mastila, a koji je bio pristupačan po ceni. Ovaj štampač je otvorio put generacijama novih uređaja koji su korisnicima ponudili kvalitet koji nije bilo moguće dostići klasičnim mastilima. Nekoliko generacija štampača koji su sledili nosilo je samo jednu oznaku – "Epson" jer je ova kompanija doslovno napravila tržišnu kategoriju za svoje jedinstvene proizvode pod nazivom Fine Art Photo Printer. "Epson" je razvio i jedinstvenu Piezo tehnologiju kontrole mastila. Dok ostali proizvođači koriste ThermalJet tehnologiju zasnovanu na trenutnom zagrevanju mastila koje potom biva "ispaljeno" kroz mikrodiznu ("Canon" je nezavisno patentirao svoju varijantu zvanu BubbleJet), piezo tehnologija omogućava i nešto što drugi nemaju – veličina kapljice (MSDT – Multi-sized Dot Technology).

Ali 2006 godine situacija se drastično promenila kada su "Canon" i "HP" napali "Epsonovu" hegemoniju. Jedna od stvari koju su naučili da ne treba raditi je menjanje kertridža prilikom zamene sjajnih i mat

papira, postupak koji je uveo "Epson" i koji nije toliko komplikovan koliko je skup zbog gubitka mastila koje je neminovno. A kada smo kod mastila da napomenemo da je "Epsonovo" ime za pigmentnu tehnologiju UltraChrome K3, gde broj označava, u stvari, treću generaciju u razvoju, "HP" svoja pigmentna mastila naziva Vivera, a "Canon" Lucia. Svaki od štampača ima ponešto što drugi nemaju: "HP" ima štampajuće glave koje se lako menjaju (ako vam to ikada zatreba) i mrežni priključak, "Epson" i "Canon" mogu da štampaju iz rolne, dok "Canon" može, pored svega ostalog da štampa i lice kompakt-diska. Ovaj test štampača iz takozvane Prosumer kategorije može, u stvari, da se svede na priču o efikasnosti i ceni štampe jer sva tri modela karakterišu izuzetno kvalitetni, trajni otisci. Epson Stylus Photo R2400, Canon Pro9500 ili HP ProB9180 Vivera, Lucia ili Ultrachrome? Kako se odlučiti i kome se proizvođaču prikloniti? "Epson" se dokazao kao najbolji alat za štampu crno-belih fotografija jer za tu namenu ima jedan kertridž više, ali ih pri promeni materijala fizički morate menjati. Kod "Canonovog" i "HP-ovog" štampača, ova zamena je automatska. "Canon" ima najveće zacrnjenje i najbolje radi s tekстом i uz to može da štampa na tzv. "printable" CD medijima,

pa je kao stvoren za dizajnere. "HP" nema opciju štampanja iz rolne, ali je zato mnogo jeftiniji, a može se priključiti i na mrežu. Ukoliko uporedimo cene kertridža, vidimo da je "HP" duplo skuplji od ostalih – ali ima i duplo više mastila, tako da je cena štampe skoro identična. Izbor je više nego težak i ostavljam ga vama.

Kada nekome ko nije upućen u problematiku pokažete tri fotografije odštampane na ova tri štampača, teško će primetiti neku bitniju razliku. Brzina štampe takođe je veoma slična i uz sve pripreme A3+ kopiju dobijate na stolu za oko šest do sedam minuta, jedino je "Epson" malo sporiji, ali kako ovo i nisu uređaji namenjeni masovnoj produkciji ni to se ne može uzeti kao neka ozbiljna mana.

Iako su ovi štampači produkt tehnologija u kojima "Epson" ima najviše iskustva, postoji i mnogo razloga za kupovinu "Canon" dok, s treće strane, "HP" stvarno nudi mnogo a najmanje košta. Meni se sviđaju sva tri štampača i veoma je teško odlučiti se za kriterijum po kome bi izabrali najboljeg. Potrudicu se da pokažem šta sve ovi štampači mogu da urade, a na vama je da odlučite kome carstvu ćete se prikloniti.

HP Photosmart Pro B9180

Retko kada se na tržištu pojavi veoma ozbiljno osmišljen proizvod koji se toliko dobro uklapa bilo u PC, bilo u Mac okruženje, da vas, kada ga imate, tera da se zapitate kako ste do sada mogli bez njega

Korporacija "Hewlett-Packard je to uspeła s Photosmart Pro B9180, fotoštampačem koji ima mogućnosti višestruko skupljih modela, a koje su danas standard svakog ozbiljnijeg profesionalca-fotografa ili grafičkog dizajnera. HP ima jednu od vodećih uloga u potrošačkom i profesionalnom tržištu štampača ali dosada nije imao proizvod kojim bi konkurisao u području ozbiljnih inkdžet uređaja namenjenih veoma zahtevnim korisnicima. Pod tim podrazumevamo zahteve za konstantnim kvalitetom, efikasnošću u korišćenju tonera, trajanju odštampanog materijala, mogućnostima rada na velikom broju raznovrsnih materijala...

MONTAŽA

Ovo je poprilično veliki uređaj i zahteva dosta prostora, kao i stabilnu podlogu. Kad raspakujemo ogromnu kutiju i oslobodimo ga okova narandaste trake koja osigurava sve pokretne delove priključivanje i instalacija veoma su brzi (još je brže ukoliko imate pomoćnika da vam raspakuje 8+8 delova glava i kertridža). Jedino što morate sačekati je inicijalizacija i kalibracija koja traje više od pola sata vremena, tokom koje se štampač sprema za "doživotni rad".

Ovaj model nikada ne bi pobedio na nekom konkursu lepote, ali njegov strog i tradicionalan dizajn je daleko od ružnog. Uostalom, on je

Mesto ulaganja kertridža s mastilom

predviđen za ozbiljne stvari, a tako je i izrađen, jer je nosač papira na izlazu, na primer, napravljen od metala, što je danas, u vreme isključivo plastičnih materijala – skoro neverovatno.

PRATEĆI SOFTVER

Isporučuje sa "plug-in" dodatkom Photoshop (ne postoji, ali nije ni neophodan za verziju CS3), uz čiju pomoć veoma jednostavno i brzo podešavate sve parametre neophodne za štampu: veličinu i vrstu papira, kolorni profil i kvalitet štampe bez potrebe da radite kroz menije za štampanje. Ovo je veoma dobra opcija jer štampanje i treba da bude takvo-zadovoljstvo u radu.

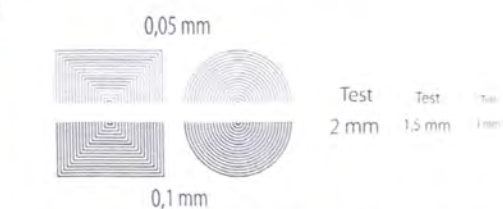
Ovaj štampač poseduje i mehanizam za veoma lako ubacivanje nestandardnih veličina i debljina (do 1,5 mm) papira i njihovih ICC kolornih profila. Photosmart Edit aplikacija veoma dobro kovertuje fotografije u crno-belo, podražavajući tradicionalne filtre. U paketu dobijate i "HP" Printer Utility – aplikaciju koja pokazuje nivo mastila u tankovima.

ŠTAMPA

Model B9180 ima dve novine koje će znati da iskoriste iskusniji korisnici: kolornu kalibraciju (koju su do sada imali samo veoma skupi štampači) i pigmentna mastila, koja daju verovatno najbolji kvalitet otiska među "HP" štampačima do sada. Ovakav kvalitet odštampanog materijala dobija se upotrebom osam boja (od kojih u štampi koristi sedam, jer se za sjajne i polumat papire koristi foto crna, a za ostale materijale mat crna): cyan, light cyan, magenta, light magenta, yellow, light gray, i mat i photo black. Odlična opcija jeste to što ne morate menjati kertridže pre štampanja, već je kompletan proces automatizovan. Iako je teško napraviti razliku u kvalitetu otiska, reprodukcija boja je više nego dobra, a crno-beli otisci imaju za nijansu bolju reprodukciju detalja u najtamnijim partijama u odnosu na konkurente.

Izgled ulaznog ekrana HP-ovog softvera za štampanje

Reprodukcija test uzorka slova i linija pokazuje zadovoljavajući kvalitet štampe vektorskih objekata

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	400
Cena (sa PDV)	48.240 dinara (603 evra)
Brzina štampe	za A3+ oko 5 minuta
Broj dizni	1.056 po kertridžu
Rezolucija štampe	4.800 x 1.200 dpi
Konekcija	USB i Ethernet
Veličina kapljice	3 pikolitra
Buffer-Ram	64 MB
Veličina papira	od 7,6 x 13 cm do A3+ (32 x 48 cm)
Ulaganje papira	kaseta ili ulaz za nesavijljive materijale
Dimenzije i masa	235 x 675 x 430 mm, 17,1 kg
Informacije	www.hp.co.yu

Ozbiljna konstrukcija, kalibracija ugrađenim denzimetrom, visoki kvalitet štampe na velikom broju različitih materijala, više nego dobra reprodukcija crno-belih fotografija sa potpuno neutralnim prikazom i bez vidljive metameričke greške, nema menjanja mat i sjajnih kertridža, u paketu stiže veoma koristan softver i poseban Photoshop plug-in; Ethernet i USB konekcija, izuzetna efikasnost i ekonomičnost potrošnje mastila, cena

Nema mogućnost štampanja iz rolne

OCENA

MODEL	HP PhotosmartPro B9180
DIZAJN	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★
RUKOVANJE	★★★★
KVALITET OTISKA	★★★★
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★

Canon Pixma Pro9500

Ovim modelom i "Canon" se uključio u bitku za svoj deo tržišta u kategoriji profesionalnih foto štampača i to s modelom koji je po mogućnostima namenjen fotografima ali i dizajnerima

Svi veoma dobro poznajemo štampače iz serije Pixma, pa je i ovaj potpuno novi štampač zadržao isto ime uz mali prefx Pro, što označava da je to uređaj namenjen profesionalnoj upotrebi. Kao i konkurentski štampači, ovaj model nudi više nego dobar kvalitet štampe na papirima do A3+ formata, ima mogućnost rada s debelim i krutim materijalima, a pored štampanja iz rolne ima i mogućnost štampanja lica kompaktnog diska (na odgovarajućim medijima).

Prostor u kojem je smešteno deset kertridža koliko koristi ovaj štampač

PUŠTANJE U RAD

Štampač se lako postavlja i pušta u rad, ali zbog veličine i prostora za krute papire zahteva poprilično prostora tako da je pre raspakivanja neophodno dobro organizovati radno okruženje.

Rad sa deset različitih mastila (koja nisu u klasičnom CMY standardu, pa pored foto i mat crne, sive, običnih i foto cijan, magente i žutih kertridža imamo i crvenu i zelenu) po rečima proizvođača, to daje ovom štampaču širi gamut od konkurencije (što

Reprodukcija odštampanog uzorka pokazuje superiornu kvalitet u štampi teksta i vektorskih objekata

je golim okom prilično teško uporediti), a ujedno omogućava i veoma dobru reprodukciju boja i polutonova.

SOFTVER

Fotografije odštampane pomoću originalnih softvera ovog proizvođača bile su lošije nego kada se koriste drugi programi. Ipak, na "Canonovom" sajtu postoji nova verzija drajvera s kojom sve izgleda mnogo bolje, pa su rezultati s originalnim papirima više nego dobri. Kada smo već kod programa, i ovaj model koristi program skoro identičan svim ostalim modelima štampača – Canon My Printer, koji dozvoljava i paralelno korišćenje više modela ovog proizvođača, ukoliko vam je to neophodno. Tu je i veoma dobro urađen program Easy-PhotoPrint Pro i predstavlja brz i intuitivan način da utičete na izgled fotografije koju želite da odštamptate. Dobijate takođe i "plug-in" za Photoshop CS/CS2, a ukoliko vam je potreban za CS3, ima ga na "Canonovom" sajtu za Evropu.

KVALITET ŠTAMPE

Oni koji su imali priliku da uporede odštampane fotografije, ocenili su ih veoma dobro. Ovaj model ima jednu prednost, a to je rad s tekstom koji je veoma oštro i kontrastno reprodukovano, što možda nije važno fotografima, ali je dizajnerima i te kako bitno. Ovo ne treba da nas čudi jer je Dmax (najcrnija crna koju štampač može da pruži i čija je idealna vrednost 2,50) izmeren u laboratorijama za model Pro9500 dao vrednost 2,36, što je veoma dobro jer je kod "Epsonovog" modela ta brojka 2,26.

Visok kvalitet reprodukcije sa neznatno tamnije reprodukovanim senkama i malo većim kontrastom

Epson Stylus Photo R2400

Ovo je štampač koji će oduševiti svakog fotografa, a posebno one koji vole crno-belu fotografiju jer su rezultati koje daje daleko iznad onih koji se mogu dobiti klasičnim putem

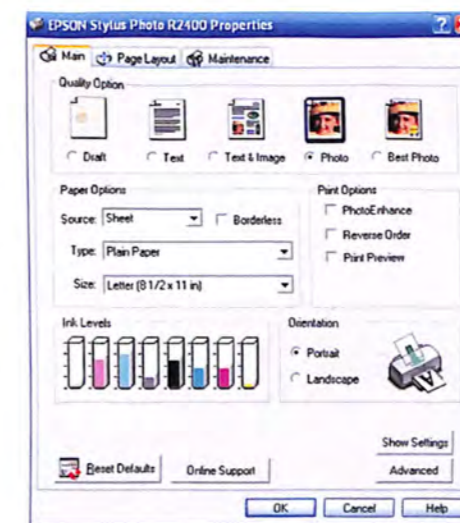
Za razliku od ostalih Epson štampača, na ovom modelu menjaju se crni kertridži (mat ili foto) u zavisnosti od materijala koji se koristi

Iz velike kutije izvukli smo veliki uređaj ali lepo dizajniranih oblika linija. Kao i Canonova Pixma i ovaj štampač papir povlači sa gornje strane tako da mu je potrebno dosta mesta i po visini, tj. nije ga moguće ubaciti u neku nisku policu kao što je to slučaj sa HP-ovim modelom. Kao i kod ostalih konkurenata i ovde vas čeka gomila posla oko otvaranja brojnih paketa sa kertridžima i nešto manje oko instalacije obaveznog softvera koja inače protiče bez problema i veoma je jednostavna.

EPSON TEHNOLOGIJA

Epson R2400 koristi najnoviju tehnologiju pigmentnih mastila – Epson Ultrachrome K3, koja daje izuzetnu trajnost i otpornost odštampanog materijala. Uz dodati Gloss Optimizer bronzing (efekat ogledala na printu), je apsolutno stvar prošlosti, a kvalitet štampe je između klasičnih i pigmentnih boja, znači na veoma visokom nivou (moramo da napomenemo da klasična mastila daju bolji kvalitet, a da su pigmentna dugotrajnija). Štampač koristi osam mastila.

Crno-beli otisci su neverovatno kvalitetni što se postiže korišćenjem čak tri odvojene crne, tj. kombinacije četiri crne: Photo Black (namenjena sjajnim i polumat papirima), Light Black, i Light Light Black. Štampač aktivno koristi 8 mastila jer ukoliko

stampate na mat papirima, Photo Black kertridž mora fizički da se zameni sa Black Matte kertridžom.

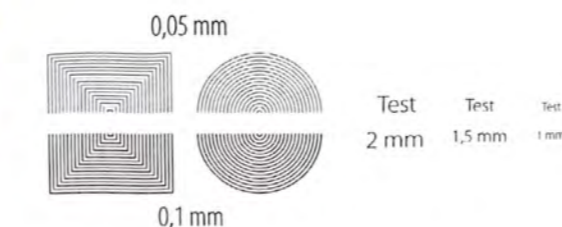
ZAMENA KERTRIDŽA

Ovu jednostavnu operaciju prati i svojevrsan šok koji će vas čekati svaki put kada je ponovite – prilikom menjanja kertridža gubi se poprilična količina mastila pa je možda najbolje da se u startu odredite za jedan tip papira a meni se logičnim čini da to budu mat papiri na kojima štampači sa pigmentnim mastilima i postižu najlepše rezultate jer na sjajnim papirima najbolje izgledaju otisci sa običnim ili Dye bojama ali njih ne karakteriše otpornost na vreme. Moramo napomenuti da je ovaj uređaj ustvari ulaznica u svet Epsonovih profesionalnih uređaja jer koristi mastila identična onima koje koriste već poznati LFP štampači ovog proizvođača.

KVALITET ŠTAMPE

Po pitanju kvaliteta otiska (kada se stvarno ozbiljno pozabavite time) Epson R2400 daje najbolje odštampane fotografije, veoma živih i ubedljivih boja, a štampu crno-belih fotografija ne bi trebalo više ni pominjati jer je dovedena do perfekcije i iznad je bilo koje konkurencije, bilo štampača, bilo rada u foto-laboratoriji. Kada sve saberemo, ovo je štampač koji je u stanju da u digitalnoj fotografiji pruži najbolje jer ima najveću rezoluciju, najmanju kolornu grešku i ubedljivo najširi gamut između štampača (podatke o kolornim greškama možete pronaći u ozbiljnim laboratorijskim testovima). Nekoliko zamerki koje možemo uputiti ustvari i nisu zamerke jer brzina štampe ili bleđi tekst i nisu mana štampaču koji je namenjen profesionalnim fotografima i izlagačima.

MILAN ŽIVKOVIĆ

Reprodukcija odštampanog uzorka pokazuje superiornu kvalitet u štampi teksta i vektorskih objekata

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	400
Cena (sa PDV)	70.000 dinara (875 evra)
Brzina štampe	za format A3+ oko 15 minuta
Broj dizni	7.680 (768 na svakoj štampanjućoj glavi)
Rezolucija štampe	4.800 x 2.400 dpi
Konekcija	USB 2.0 i Direct Print Port
Veličina kapljice	3 pikolitra
Buffer-Ram	42 KB
Veličina papira	od 7,6 x 13 cm do A3+ (32 x 48 cm)
Ulaganje papira	kaseta ili ulaz za nesavijljive materijale
Dimenzije i masa	660 x 354 x 191 mm, 14 kg
Informacije	www.canon-adria.com

	Visok kvalitet štampe na različitim materijalima, dobra reprodukcija crno-belih fotografija, nema menjanja mat i sjajnih kertridža, mogućnost štampanja iz rolne i štampanja lica CD diska, izuzetan kvalitet odštampanog teksta, u paketu uz prateći softver stiže i poseban Photoshop plug-in
	Samo USB konekcija

OCENA

MODEL	Canon Pixma Pro9500
DIZAJN	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★
RUKOVANJE	★★★★
KVALITET OTISKA	★★★★
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★

Savršenstvo reprodukcije postignuto štampačem koji je ujedno najjeftiniji Epsonov model sa pigmentnim mastilima

Reprodukcija test uzorka je relativno bleđa ali je oštrina izuzetna

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	400
Cena (sa PDV)	70.000 dinara (875 evra)
Brzina štampe	za format A3+ oko 20 minuta
Broj dizni	1440 (180 po aktivnom kertridžu)
Rezolucija štampe	5.760 x 1.440 dpi
Konekcija	USB 2.0 i IEEE 1394 (FireWire)
Veličina kapljice	3 pikolitra
Buffer-Ram	64 KB
Veličina papira	od 7,6 x 13 cm do A3+ (32 x 48 cm)
Ulaganje papira	kaseta ili ulaz za nesavijljive materijale
Dimenzije i masa	615 x 320 x 231 mm, 12 kg
Informacije	www.bsprocessor.com

	Visok kvalitet kolorne štampe na različitim materijalima, superiorna reprodukcija crno-belih fotografija, mogućnost štampanja iz rolne, izuzetan kvalitet odštampanog teksta, u paketu uz prateći softver stiže i poseban Photoshop plug-in
	Menjanje kertridža, bleđa štampa teksta

OCENA

MODEL	Epson Stylus Photo R2400
DIZAJN	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★
RUKOVANJE	★★★★
KVALITET OTISKA	★★★★
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★

ADOBE PHOTOSHOP LIGHTROOM ILI KAKO SAM PRONAŠAO PRAVI ALAT ZA OBRADU I ORGANIZACIJU VELIKOG BROJA FOTOGRAFIJA

Svetlo u mračnoj sobi

Moj svet je digitalan, a računar je sprava od koje se uglavnom teško odvajam. To me je navelo da radosno pređem na digitalan foto aparat. Filmovi, razvijanje, čekanje, i naravno fotografije na papiru su glavni nedostaci klasične fotografije za mene

Godinama se družim sa Photoshopom i on mi je glavni alat za obradu fotografija. Na putovanjima napravim 300 do 500 snimaka, što pod vodom (zaljubljenik sam u ronjenje i podvodnu fotografiju), što oko nje. Podvodni snimci zbog nedostatka boja zahtevaju posebnu obradu, ali i sve ostale fotografije prođu kroz neki oblik post-procesa. Sve to traži dosta vremena i računarskih resursa. Pojavom Adobe Bridge programa manipulacija fotografijama mi je postala lakša a u kombinaciji sa programom Photoshop, mislio sam da bolji alat ne postoji. A onda sam instalirao Lightroom. U prvom trenutku mi nije bilo jasno šta to on nudi što nema Bridge. Ipak, Adobe ništa ne radi bez razloga i sigurno ne bi pravili dva slična alata. Ubrzo potom otputovao sam u Barcelonu i napravio pregršt snimaka tog predivnog grada, nad kojim je nebo fenomenalno plavo.

PRAVO IZ APARATA U RAČUNAR

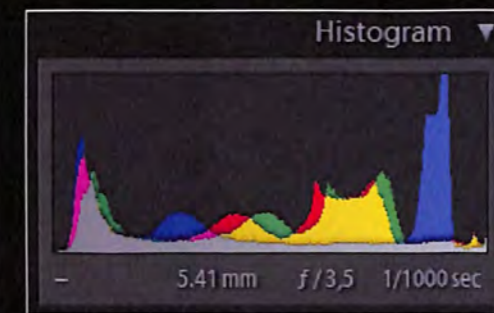
Povezao sam svoj foto aparat sa laptopom i Lightroom je odmah „iskočio“, ponudivši mi opcije za import. To nije loša opcija ako kompjuter služi samo za obradu slika. Ali, kako imam i druge uređaje a Lightroom je uporno nudio svoje usluge i za njih jednostavno sam u preferencijama isključio tu opciju. Doduše program me uvek lepo pita odakle želim da importujem slike, ponudivši prvo karticu u foto aparatu, a mogu da izaberem i bilo koju drugu lokaciju s fajlovima. Kad sam mu potvrdio da hoću snimke sa fotoaparata, pojavio se veliki dijaloški prozor odakle sam mogao da biram kako će falovi biti tretirani i gde želim da budu uskladišteni. Ono što me je oduševilo je Lightroomova više nego prirodna logika. U gornjem desnom uglu ekrana ispisana su imena procesa kroz koje sam mogao da „provučem“ svoje snimke i stignem do željenih rezultata a Library, Develop, Slideshow,

Print i Web su nazivi ponuđenih opcija. Krenuo sam od Library segmenta. On mi je omogućio da brzo pregledam slike koje želim i da obrišem one koje sigurno ne želim (mutni, mračni i drugi neodgovarajući snimci). Ekran je bio podeljen na tri dela. U sredini sam video svoje fotografije a sa leve i desne strane je bilo puno interesantnih stvari.

LEVO

Prva zanimljivost jeste Navigator. Pored njegovog imena pronašao sam sledeće oznake – Fit, Fill, 1:1, 1:2 – koje omogućavaju različite poglede na slike. Ispod njega našao sam Library, a unutar nje stavku Find koja mi je pomogla da brzo i lako pretražujem po slikama. Dopalo mi se to što sam mogao da pretražujem po nekom tekstu (ime fajla, naslov, potpis, ključna reč...) ili po datumu kada su snimljene, pa čak i okvirnom. Ubrzo sam uvideo da se fotografije mogu

pregledati i po folderima, kolekcijama koje sam pravio, ključnim rečima ili metadata podacima. Lightroom je osmišljen za organizovanje velikog broja digitalnih fotografija a pomoću ovih načina pregledanja neverovatno je olakšan rad, pregled i odabir fotografija.

Histogram i podaci o snimanju

DESNO

Desna strana mi je još zabavnija, jer tu su smeštene konkretne akcije. Histogram mi je ponudio grafički prikaz opsega boja slike, kao i nekoliko korisnih numeričkih vrednosti (otvor blende, žižnu daljinu, brzinu ekspozicije). Ispod njega sam naišao na Quick Develop opciju,

koja nudi da „na brzaka“ sredim svoje slike. Ako neko žuri da slike što pre pošalje u redakciju, ovo je opcija za njega. Nema tu mnogo toga za podešavanje, ali ako je fotografija dobro snimljena, ove male korekcije će biti taman dovoljne. Tu se nalazi i White Balance, koji možemo ostaviti onakvim kakav je bio u trenutku fotografisanja ili Auto, onaj koji nudi Lightroom. Tonska kontrola može biti ručna i automatska. Ova potonja je odlična – samo klikneš Auto tone i fotografija najčešće bude doterana baš kako treba. Naravno, za situacije kada je snimak napravljen u nekim ekstremnijim uslovima, ručno podešavanje može da da bolje rezultate. Opcije koje se ručno mogu podesiti su Exposure, (Highlight) Recovery, Fill Light, Black (Clipping), zatim Brightness i Contrast i na kraju Clarity (Sharpening) i Vibrance (Saturation). Ovaj skup opcija zbilja omogućava da se u kratkom vremenu dotera veliki broj fotografija. Posebno mi se dopala mogućnost da jednostavno snimim svoja ručna podešavanja za neku specifičnu korekciju i da je posle pozovem kad god mi zatreba za svaku fotografiju snimljenu u sličnim uslovima. Kad imamo veliki broj fotografija,

super je da uz svaku staviš neku rečicu koja će ti olakšati njihovu pretragu, čemu, inače, i služe ključne reči (keywords). Sa leve strane ekrana sam našao kako da pretražujem slike po njima, dok me je sa desne strane čekala mogućnost da ih dodeljujem. Ispod ključnih reči me je čekao čitav meni u kojem sam mogao da se igram sa metadata podacima. Naravno, oni koji su preuzeti sa kamere se ne mogu menjati.

CENTRALNO

Bilo kako bilo, centralni deo je onaj koji mi se najviše dopao. Jednostavno, sve što mi je oduvek bilo potrebno a omogućava brz pregled snimljenog materijala i odabir fotografija koje hoću sada je samo jedan klik daleko. Tu je i nekoliko ikonica mi omogućavaju da izaberem način pregleda snimaka – sve na gomili, samo jedan uvećan ili da uporedno pregledam dva ili više snimaka. Ono što me je potpuno oborilo s nogu jeste da kod režima jedne uvećane slike kursor automatski postaje lupa i samo jednim klikom mogu da uvećam

Pretraživanje po tekstu

detalj koji mi treba, i da još jednim vratim sliku u prethodni pogled. Jedan dvoklik je dovoljan da iz režima uvaćane slike vratim pogled na sve slike u katalogu. Više nego korisna je i mogućnost lakog obeležavanja fotografije, s onoliko zvezdica koliko smatram da zaslužuje, ili dodeljivanje zastavice koja označava fotografije koje želim da izaberem redakciji za članak, izložbu ili koju god već drugu potrebu ili selekciju. Kad sam fotografije obeležio onako kako sam želeo i dodelio im odgovarajuće metadata tagove postalo je jednostavno filtrirati i pronalaziti fotografije uzimajući u obzir odgovarajući parametar.

Ovde se priča ne završava. Zapravo tek sada počinje, a u sledećem nastavku ćete videti kakve su mi se sve mogućnosti za doterivanje i brzu obradu digitalnih fotografija otvorile.

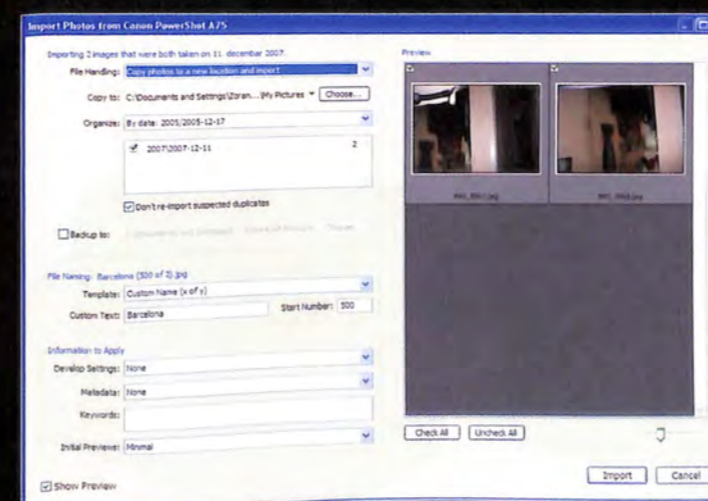
ZORAN IMŠIRAGIĆ

Mesto gde se upisuju i menjaju metadata podaci

Središnji deo ekrana s uporednim prikazom

Određivanje načina importovanja digitalnih fotografija

Izgled osnovnog prozora programa Adobe Lightroom

Boks-kamere II

U prošlom broju započeli smo priču o boks-kamerama i predstavili smo modele dve najpoznatije firme – Kodak i Zeiss. Ovoga puta predstavimo vam boks-kamere manje poznatih proizvođača kao i jedan model čuvene jugoslovenske fabrike Fotokemika

GEWABOX 6X9

"Gewaert", belgijska firma, osnovana još 1890. godine, bila je dugo jedan od lidera u proizvodnji fotografskih materijala. Kasnije, 1964. godine, udružila se s "Agfom", da bi pre nekoliko godina zajedno propali. Uz fotografske materijale bilo je i fotoaparata s imenom Gewaert, ali oni nikada nisu zauzimali neko značajno mesto. Možda i zbog toga što su ih za ovu firmu pravili drugi proizvođači.

Gewabox I (1951–1954) sa dva briljantna tražila solidno je napravljena boks-kamera za osam snimaka formata 6x9 na filmu 120. Za razliku od većine ostalih sličnih fotoaparata, prilikom ulaganja filma otvara se sa strane. Objektiv Meniscus 8/105 mm ima mogućnost podešavanja udaljenosti, kao i zatvaranja blende pomoću 16 regulatora ispod objektiv. Drugi, isto takav regulator koristi se za izbor ekspozicije (I i B). Objektiv za Gewaertovu boks-kameru pravila je firma "Wolf" iz Wupertala, a kolekcionarska cena joj je oko dvadesetak evra.

Noviji model (1955–1959) zvao se prosto **Gewabox 6x9**, umesto briljantnog tražila imao je optičko tražilo za snimanje s visine oka. Ekspozicije su bile 1/50 i 1/100 s i B, proizvodila ga je "Bilora" (12–15 evra).

Gewabox Specijal s objektivom f/11 imao je, takođe, dve ekspozicije, 1/50 i 1/100, kao i B, uz prednju stranu s "umekšanim" linijama. Kolekcionarska vrednost mu je dvadesetak evra. Iako su proizvedene u relativno malom broju primeraka, boks-kamere s nazivom Gewaert uvek su bile cenjene na tržištu.

EHO-ALTISSA BOKS-KAMERE

Fabrika "Eho" osnovana je još 1928. godine. Kasnije je više puta menjala ime, ali su njene boks-kamere pravljene pod jednim od pomenutih naziva. Početkom tridesetih godina prošlog veka u Drezdenu počela je proizvodnja Eho boks-kamera. Prvo je napravljena **Eho box 6x9** s Rodenstock Periskop objektivom ili s Duplarom f/11. Imala je crnu, zelenu ili crvenu kožu na sebi. Crne imaju manju cenu, do 30 evra, obojene i do 70.

Eho box 4,5x6 imaju slične karakteristike kao i prethodni model i pravljene su između 1932. i 1939. godine. Rađene su u crnoj i zelenoj koži, a kolekcionarska cena je tridesetak procenata veća u odnosu na prethodni model. Eho box 4x6,5 koristila je film 127 za osam snimaka. Objektiv je Duplar f/11 s mogućnošću

"BOKS-KAMERE POSMATRANE KAO TIP FOTOAPARATA DRŽE TRI ZNAČAJNA SVETSKA REKORDA: PO BROJU PROIZVEDENIH PRIMERAKA, PO JEDNOSTAVNOSTI I PO NISKOJ CENI"

zatvaranja na 16. Zatvarač ima dve brzine snimanja: momenat i staru oznaku Z (sadašnja oznaka B). Postoji i priključak za žičani okidač. Prilično je retka, vredi i do 80 evra.

Eho box 3x4 (1932) je mala boks-kamera, među kolekcionarima od milja nazvana Baby box. Ima objektiv Duplar 11/50 mm, jednostavan zatvarač sa M i momenat ekspozicijom. Najređa je među klasičnim Eho boks-kamerama i košta i do 100 evra.

Eho Stereo Box kamera napravljena je oko 1930.

godine. Predviđena je za snimanje 5 parova stereo fotografija formata 6x13 centimetara ili 10 singl ekspozicija 6x6 cm na filmu 120. Objektivi su Duplar f/11 sa zatvaračem koji kao i ostale boks-kamere ove marke ima momenat i B ekspozicije. Ovaj stereo fotoaparatus je redak i za njega se može dobiti i do 300 evra.

Altissa (1950) je lepo dizajnirana boks-kamera s optičkim tražilom koja formom podseća na SLR prizmu. Pravi 12 snimaka 6x6 formata na filmu 120. Objektiv je Altissar Periskop f/8, koji se pomoću revolver blende može zatvoriti na f/16, a zatvarač ima ekspozicije 1/25 i B. Iako je ova Altissa izvanredno urađena, treba znati da je pravljena kada je Drezden već bio pod "šapom" DDR vlasti tako je njena kolekcionarska vrednost prilično mala, do dvadeset evra.

DACORA BOKS-KAMERE

I ova fabrika je više puta menjala ime, kao i lokaciju. Poslednje boravište bilo je u Minhenu. Njene boks-kamere odabrali smo zbog izuzetno lepog dizajna. "Dakora" je boks-kamera počela da proizvodi još 1948. godine.

Daco je bio prvi model. Kao i sve boks-kamere ove fabrike imao je elegantno zaobljene stranice, a i uglove. Predviđen je za format 6x6 centimetara, imao je objektiv f/11 s mogućnošću smanjenja

blende do 22 i podešavanja oštine do 1,5 m.

Daco II zadržao je iste karakteristike, ali je na njemu objektiv f/8. I jedan i drugi fotoaparatus izrađeni su od bakelita. Prilično su retki tako da se za njih može dobiti i do 70 evra.

Daci i Daci Royal su, za razliku od prethodnih bakelitnih modela, potpuno metalne konstrukcije. Daci Royal ima podešavanje oštine do 1,5 m i klasični sinhrokontakt. Završna obrada je bila u crnoj, sivoj, crvenoj i zelenoj boji. Najskuplji je crveni, do 60, sivi ili zeleni do 45, a crni do 20 evra.

ERNEMANN FILM K 4 X 6,5

Pod naslovom Film K, "Ernemann AG" u Drezdenu proizvodio je između 1920. i 1926. boks-kamere u pet formata: 4x6,5, 6x6, 7,25x12,5, 6x9 i 6,5x11 cm. Fotoaparatus iz moje kolekcije je najmanji od njih. Izrađen je od drveta i presvučen pravom kožom. Objektiv Meniscus 12,5 smešten je u jednostavan zatvarač s oznakama ekspozicije M i Z (što odgovara sadašnjem B). Zanimljivo je podešavanje ekspozicije i blende. Ono se obavlja malom polugom pored objektiv. Kada se podesi na M, blenda će biti 12,5, a pri snimanju Z-ekspozicijom, ova polugica ima dva položaja: za blendu 12,5 i 25. Objektiv je smešten iza zatvarača, a oko njega postoji okrugli profilisani lim koji predstavlja neku vrstu preteče savremenih zonenblendi s produženim gornjim i donjim delovima. Fotoaparatus se otvara izvlačenjem limene poluge na prednjem gornjem delu i vertikalnim okretanjem celog zadnjeg dela, nakon čega se film može staviti ili izvaditi. Na gornjem delu smešteno je i veliko okvirno tražilo. Sve u svemu, Film K deluje vrlo neobično i nije ni čudo što njegova kolekcionarska cena dostiže i 200 evra.

HAMAPHOT MODELL P 56L

Nemačka firma "Hamaphot" u Monheimu u proizvodila je između 1950. i 1960. kvazi boks-kamere uglavnom izrađene od bakelita. Proizvedeno je nešto više od desetak vrlo sličnih modela. Jedan od njih je i 6x6 aparat iz ovog podnaslova (1952), takođe izrađen od bakelita crne ili tamnozeleno boje. Tubus mu se izvlači, objektiv je Original Tricomat 8/65 mm, što je odlično za jednostavan fotoaparatus, ima čak i sinhronizaciju za blic, šine za pribor, mogućnost smanjenja blende na 11, ali uz sve to zatvarač sa samo jednom ekspozicijom (M).

FK BOKS KAMERA

Za neupućene, ovaj fotoaparatus pravila je "Fotokemika" iz Zagreba. Iako je to bio, po tehničkim karakteristikama, vrlo siromašan fotoaparatus, popularnost mu nije nedostajala. Objektiv ovoga fotoaparatusa (f/11) može se zatvoriti i na f/16, ima jedan element, ali i zaštitno staklo ispred njega. Zatvarač ima samo dve ekspozicije: momenat i B. Tražilo s mat staklom na gornjoj površini i onako slabu sliku još više zatamnjuje. Boks-kamera ovog proizvođača je jedini pravi jugoslovenski fotografski proizvod. Proizvodio se sredinom pedesetih godina prošlog veka i prodavao se po ceni od oko 900 dinara, što je u to vreme predstavljalo oko petinu prosečne plate. Po mojoj proceni, proizveden je relativno mali broj primeraka. U to vreme je ista fabrika počela da proizvodi i crno-bele filmove s nazivom "domaća pokusna proizvodnja". Filmovi su bili očajnog kvaliteta, sasvim u skladu sa "FK" boks-kamerom.

FK boks-kamera

Početkom osamdesetih godina bio sam službeno u "Fotokemiki". Zanimljivo je da niko od njihovog tehničkog osoblja nije ništa preciznije mogao da mi kaže nešto vezano za njihovu boks-kameru. Iako je to jedan od najbednije napravljenih fotoaparatusa iz klase boks-kamera, lako se ovde prodaje i dostiže cenu od dvadesetak evra.

Kada se sabere, ni manje ni više od prosečne boks-kamere. Ovaj model krasi završetak tubusa od zlatno obojenog metala, kao i trapezasti ram oko prednjeg dela tražila iste boje. Kolekcionarska vrednost je oko trideset evra.

EXCELLA

Ovo je aparat pun nelogičnosti. Najveća leži u činjenici da nikako nisam uspeo da odgonetnem

ko ga je proizveo, niti odakle potiče. Napravljen je početkom pedesetih godina prošlog veka s objektivom Idar i jednostavnim zatvaračem. Izrađen je od pegavog bordo bakelita, dok su prednja strana i prsten oko objektiv od aluminijuma. Predviđen je za snimanje na filmu 127 i to 16 snimaka 37,5x42,5 mm, a kada se iz ležišta na projekcionoj ravni izvade dve limene maske (koje stoje na svakoj strani) onda se dobija mogućnost snimanja formata 42,5x6 cm.

"IMA DVE VRSTE KVAZI BOKS-KAMERA: PRVA IMA JEDNOSTAVNU KONSTRUKCIJU, MINIMALNE MOGUĆNOSTI SNIMANJA (LOŠ I SVETLOSNO SLAB OBJEKTIV, ZATVARAČ S MOMENT I B EKSPOZICIJOM), NISKU CENU, ALI JE ESTETSKI DOTERANA, NIJE SASVIM KUTIJASTA I LIČI, BAR NA PRVI POGLED, NA KLASIČAN FOTOAPARATUS."

DRUGA VRSTA, SASVIM SUPROTNO OD PRVE, PO OBLIKU IZGLEDA SASVIM KAO BOKS-KAMERA, ALI IMA DOBAR I SVETLOSNO JAK OBJEKTIV, DOBAR ZATVARAČ I ODLIČNE MOGUĆNOSTI ZA SNIMANJE U ODNOSU NA PRAVU BOKS-KAMERU"

Ovde je nelogičnost što se u optičkom tražilu vidi samo pola formata. Na leđima postoje tri crvena prozorčića za kontrolu premotavanja filma, koji se čak mogu i zatvoriti, a predviđeni su, između ostalog, i za snimanje kvadratnog formata. Okidač je smešten na gornjem prednjem delu fotoaparatusa. Ne postoji čak ni navoj za stativ. Među kolekcionarima vredi oko četrdesetak evra

MIROSLAV NIKOLJACIĆ

Gewabox 6x9

Eho box 6x9

Eho box 3x4

Daci royal

Erneman

Hamaphot modell P 56L

Excella

KOMENTATORSKI PAR IVANA & MILAN

Kako je rubrika u kojoj komentarišemo vaše fotografije nastavila da funkcioniše, sada već kao nadaleko čuveni, ortodokсни i "nemilosrdni" dvojac, bilo je mnogo nedoumica, prvenstveno kod nas dvoje kako ćete reagovati na naš malo drugačiji pristup vašim radovima. I dok se jedan deo vas poprilično ljuti kada kažemo da nešto nije dobro, drugi, opet, smatraju da smo uneli premalo stručnosti u tekstove, dotle jedna velika grupa čitalaca jedva čeka i čak nas ohrabruje da nastavimo na ovaj način.

U ovom broju kao da smo želeli da demantujemo sami sebe jer pored toga što se slažemo oko komentara za većinu fotografija, čak nismo bili ni uobičajeno strogi i oštri. To samo znači da ste nam poslali fotografije koje možda nisu tehnički perfektnе, ali su pune potencijala koji je važno otkriti i kasnije razviti.

Mesečno izdanje časopisa donosi neke novine i u rubrici Foto-komentar. U nekom od narednih brojeva imaćemo "goste komentatore" – profesionalne fotografe, članove naše redakcije, saradnike, prijatelje, koji će komentarisati jednu vašu fotografiju po njihovom izboru.

I sada je broj fotografija koji šaljete za ovu rubriku zaista velik, a nadamo se da će vas ove novine podstaknuti da vaš izbor fotografija koji šaljete bude što kvalitetniji i interesantniji.

Fotografija pod nazivom "Koncentracija" ima nekoliko atributa koji bi je svrstali u uspele radove.

Lepo zamišljen, ali nesavršen kadar deli prizor na simetrične polovine i zanimljiv motiv. Ali, imam i nekoliko krupnih primedbi koje su u vezi s upotrebom računara, tj. bespredmetnim i nepotrebnim intervencijama koje volite da koristite, a ničemu ne doprinose nego upropašćavaju vaše radove. Danas, kada fotografi raspravljaju o izgledu radova, često se može čuti izraz "izmuljana fotografija". E, pa ovo je primer takvog rada gde su u pokušaju autora da ukloni nepotrebne detalje stradali i oni gradivni elementi fotografije. A uz sve ostalo, tu je i računarom generisana loša pozadina.

Znate da se ja ne bavim obradom fotografija u računaru, samo onim što je zaista neophodno, pa neću komentarisati taj zaista neuspeli deo ove fotografije. Pretpostavljam da je to posledica ne baš kvalitetnog originala koji Photoshop, nažalost, nije "izvukao". Smatram da je kadar zanimljiv, ali mi smeta što u desnom gornjem uglu izvire samo glava igrača kao neka lopta. Zbog zacrnjenosti svih detalja i izreza preblizu glave upropašćena je perspektiva, pa njegova ruka izgleda kao da je dva centimetra dugačka. Da je Nebojša stao više levo, tačno naspram kugli, uhvatio bi samo kugle i napet pogled igrača. Ruka se tada ne bi videla od kugli i odnos igrača i kugli bi bio mnogo dramatičniji.

DOBRISLAV bajović, NIKŠIĆ

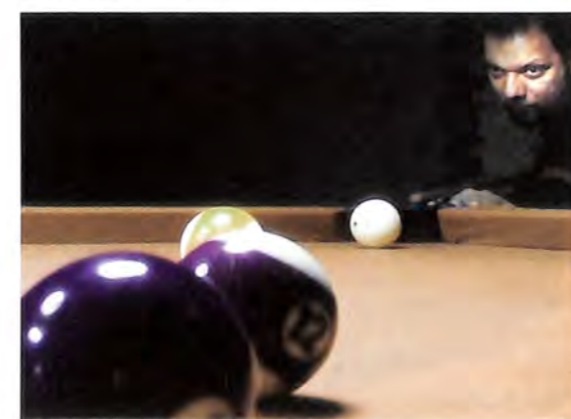

Mogu samo da se složim s Milanom jer ovoj fotografiji je loš kadar glavna, a možda i jedina mana. Izrez koji Milan predlaže čak donosi i bolji kolorit, a fotografiju približava apstrakciji, što joj daje posebnu likovnost. Dobrislav treba samo puno da fotografiše da bi mu se oko izvežbalo i da u trenutku fotografisanja napravi pravi izrez.

Naš čitalac iz Crne Gore pronašao je više nego zanimljiv prizor, tj. gomilu motiva i od njih izdvojio kadar koji prikazuje mnogo više nego što bi trebalo. Ukoliko posvetite malo više pažnje ovoj fotografiji, videćete da se sastoji iz dva dela, od kojih oba imaju skoro identičnu težinu i važnost, pa je teško pratiti oba dela, tj. donji deo fotografije koji mi se posebno svideo gubi snagu i izražajnost. Da bismo napravili izrez ali tako da ne izgubimo proporcije fotografije, selektovaćemo donji deo i jednostavno uraditi Scale prema gore. Kada uradimo ovakav krop jedino što se promenilo jeste virtuelni ugao snimanja jer sada izgleda kao da je naš fotograf bio bliže i mnogo više iznad mesta snimanja. Sve u svemu, veoma zanimljiva fotografija puna likovnih elemenata.

NEBOJŠA mandić, BEOGRAD

"Dva u jednom" mogao bi biti naziv ove fotografije jer su dva prizora objedinjena u jedan. Moram priznati da svaki prizor (odvojen crticama) na taj način deluje čistije i srednije, ali ni zajedno nisu tako loši. Smeta mi samo predugačak donji deo, tj. prvi plan. Skratila bih kadar do iznad velikog kamena i za nijansu još zatamnila nebo jer je beli krug od sunca suviše izražajan i odvlači pažnju. Ovakvi prizori zahtevaju savršen balans između svetlih i tamnih delova, a pošto jedna ekspozicija to ne može da postigne, možda bi rešenje bilo u snimanju dva odvojena snimka (naravno, sa stativa). Na jednom bi ekspozicija bila određena prema nebu, a na drugom prema najtamnijim delovima. To posle treba spojiti u Photoshopu i eto savršene ekspozicije.

OGNJEN glapočanin, BANJALUKA

Crno jezero (na Durmitoru) ne možemo da ne prepoznamo, a njegov autor daje nam jedno zanimljivo viđenje s veoma lepo prenesenom atmosferom i nekoliko planova koji smenjuju jedan drugi. Ipak mislim da je fotograf mogao da povede više računa o kadru, pogotovu kada objekat koji snima nema tendenciju brze promene, već se tih nekoliko minuta koliko treba suncu da drastično promeni položaj mogu dobro iskoristiti. Prvo se moj pogled "spotakao" o veliki kamen (treba ga retuširati) u prednjem planu i po inerciji je preskočio celo jezero i završio na nebu. Odsecanjem gornjeg dela dobio bi se mirniji prikaz s dodatom dozom mistike jer bi se Crvena greda još uvek prepoznavala, iako ovoga puta kao odraz u vodi jezera.

STEFAN malešević, BEOGRAD

Iz većeg broja fotografija slične tematike koje nam je poslao Stefan izabrali smo ovu koja nam se učinila najzanimljivijom. Igra svetlosti i polutransparentnih boja daje zanimljive rezultate, ali je savet autoru da povede računa o odnosu detalja, njihove veličine i veličine konačne fotografije. Pri ovakvom fotografisanju obavezna je upotreba stativa i prelazak s Program automatske i punog otvora blende na ručne kontrole i manji otvor blende koji bi povećao dubinsku oštrinu, jer na ovom primeru vidimo da je donji desni ugao prilično mutan, a ovakve fotografije moraju biti oštre "da se posečeš".

Više od neoštine meni smeta svetlo koje je suviše kontrastno. Nisam sigurna da li je izvor svetla blic ili nešto drugo, u svakom slučaju, prepaljena bela i zapušena crna sigurno nisu kvalitete za kojima tragamo. Naročito ovakve apstraktne scene zahtevaju finoću prikaza detalja, valere boja i, naravno, kao što reče Milan, oštrinu. Stefan bi možda trebalo da pregleda knjige o umetnosti 20. veka, tačnije o apstraktnom ekspresionizmu u Evropi i Americi i njegovom najpoznatijem predstavniku Amerikancu Džeksonu Poloku (Jackson Pollock).

IVAN stanojković, RIPANJ

Tako blizu a tako daleko! Makrofotografija je moja omiljena oblast i prvo moram da uputim pohvale autoru koji je uspeo da se dovoljno približi jednom od najpreznijih vilinih konjica. Vidimo da je pokušavao da pronađe što bolji ugao jer je nakon prve snimljene fotografije shvatio da se donje levo krilo gubi ispred sparušenog cveta, a po položaju krila na drugoj fotografiji snimljenoj nepun minut iza prve vidimo da je vilenjak bio spreman da odleti. Negde između ove dve fotografije nalazila se ona prava, ali nije jednostavno voditi računa i o oštini, blendi i ekspoziciji koje je autor mudro ručno podešavao. Malo mi smeta i "baštenski" izgled scene, ali i u knjizi Lestera Lefkovicca o makrofotografiji na kraju stoji komentar "Ne uspejaju baš svi snimci."

Ovo svakako nije moja oblast, ali znam sigurno da mi na većini fotografija "buba i kukaca", kako ja volim da kažem, a Milan se sav naježi, smeta mnoštvo suvišnih informacija. Po mom mišljenju ta mala bića zahtevaju što čistiju pozadinu da bi oni sami došli do izražaja, kao i sitni detalji na njima. Svida mi se kontrast između narandžaste i plave, ali jače zamučena pozadina ili malo smirenija bila bi mnogo bolja. Svetlo je lepo, pravo difuzno, što je dobro za isticanje saturacije boje, ali stvara "mlaku" atmosferu koja zahteva idealnu kompoziciju i balans belog, što bi u konačnoj fotografiji izgledalo kao grafizam. Volela bih da vidim detalj vilinog konjica (deo repa) naspram narandžastog cveta, s malo zelene trave u pozadini. Bio bi to vatromet boja!

Novi konkursi

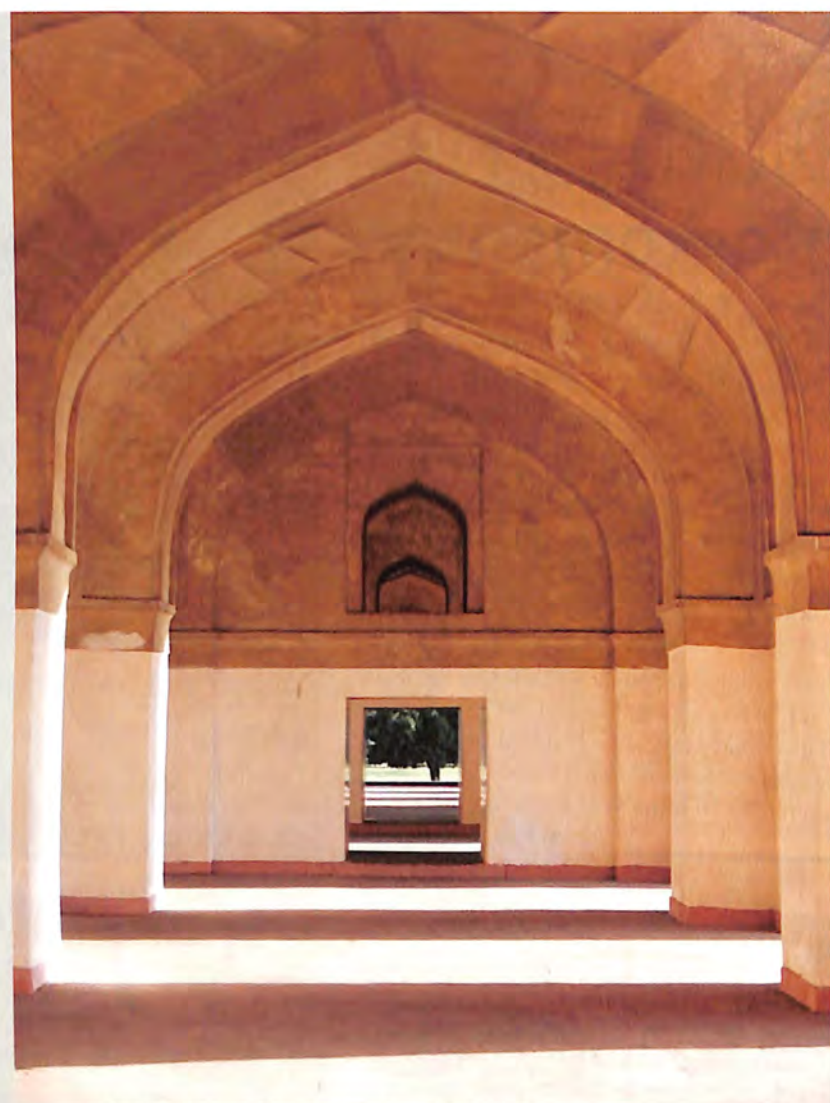
Kao što smo i najavili, neki od konkursa imaju sasvim drugačiju dinamiku i biće usko povezani s temama koje se obrađuju u časopisu. Saznajte šta je tema za naredni broj

KONKURS REFOTO Praksa na delu – SPORT

Da biste odgovorili na ovu temu treba prvo da pogledate našu novu rubriku "Praksa na delu" o fotografisanju ekstremnog sporta. Uz mnoštvo fotografija i priču o iskustvu i načinu fotografisanja pokušali smo da vas upoznamo s ovom temom i da vam pokažemo kako to rade profesionalni fotografi. Sada je na vama zadatak da nam pokažete vaš pristup sportskoj fotografiji. **Tema je: Sport** (dolaze u obzir sve sportske discipline) a jedini kriterijum koji vam postavljamo je da fotografije budu dobre, zanimljive, uzbudljive, dinamične... rečju, sportske. Pored toga što će nekoliko najboljih fotografija biti objavljene u časopisu, autora najbolje fotografije očekuje i lepa nagrada firme "Refot B". Pored osnovnih podataka koje upisujete u file info bilo bi dobro da napišete i kratak tekst o tome kako je fotografija nastala i čime ste fotografisali. Cilj ovog konkursa je da formiramo neku vrstu dopisne foto-škole kroz koju ćemo postepeno proći sve oblasti i teme iz fotografije. Naravno, nagrade su tu da vas stimulišu pa tako će tri najuspešnija autora iz naše "male foto-škole" biti nagrađena vrednim nagradama o kojima ćemo pisati u narednom broju.

PROPOZICIJE ZA KONKURS Praksa na delu – SPORT

Pokrovitelj: REFOTO
Tema: promenljiva za svaki broj
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm (za digitalne fajlove 300 dpi)
Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
Rok za slanje fotografija: do 10. u mesecu
Fotografije slati na adresu:
REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd
za konkurs "Praksa na delu"

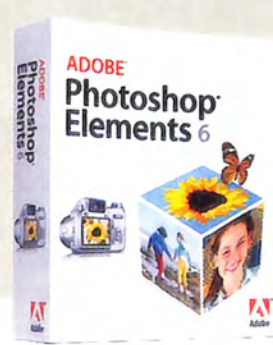
Konstantin Novaković, Beograd, "Svetlost i senke grada Sikandra"

KONKURS HSM INFORMATIKA Najbolja digitalna fotografija

Kao što vidite na objavljenoj fotografiji Konstantina Novakovića, nije potrebno da "prerađujete i doradujete" previše da biste poslali fotografiju na konkurs "Najbolja digitalna fotografija". Glavni uslov je da je snimljena digitalnim fotoaparatom što automatski znači da je "prošla" kroz neki od programa za obradu slike, a to je najčešće svima dobro poznati Photoshop. Nemojte se previše razmišljati šta sve može da se pošalje za ovu temu jer je kvalitet jedini uslov koji tražimo. To može biti i dobra fotografija bez ikakvih korekcija u računaru ili pak potpuno obrađena ili promenjena fotografija za koju je jedini kriterijum bila vaša mašta i znanje u Photoshop-u. Prošla godina bila je najuspešnija do sad, kada govorimo o konkursima, a ova ima šanse da je "debelo" nadmaši.

PROPOZICIJE ZA KONKURS

Pokrovitelj: HSM Informatika
Tema: "Najbolja digitalna fotografija"
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm (za digitalne fajlove 300 dpi)
Radovi moraju biti propisno obeleženi (u File Info ili File Properties upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
Rok za slanje fotografija: do 10. u mesecu
Nagrade konkursa:
1. nagrada – Adobe Photoshop CS3;
2. nagrada – Adobe Lightroom;
3. nagrada – Adobe Photoshop Elements
Fotografije slati na adresu:
REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd
za konkurs "Najbolja digitalna fotografija"

Autoportret

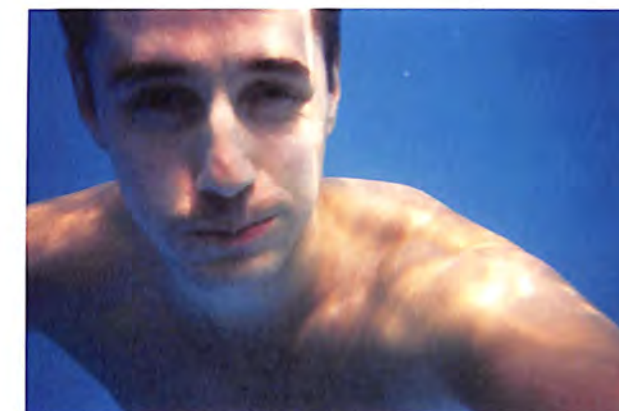
Boris Kočić, Novi Sad, "Love"

PROPOZICIJE ZA KONKURS

Tema: "Autoportret"
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm (za digitalne fajlove 300 dpi)
Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
Rok za slanje fotografija: do 10. u mesecu
Fotografije slati na adresu:
REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd
za konkurs "Autoportret"

Jelena Lučić

Dejan Drobniak, Novi Sad, "Autoportret u bazenu", Canon za jednokratnu upotrebu, ISO 800

Tamás Toth, Subotica, "Vanzemaljca"

Nenad Pešić, Beograd, "Autoportret"

Da, da mi sad izlazimo mesečno i to znači da za svaki mesec možete da pošaljete fotografije. Odziv za konkurse je toliko "mršav" da ga za sada opravdavamo vašom navikom na dvomesečnik ali nadamo se neće tako ostati jer tema je toliko zanimljiva i puna izazova da se nadamo vašem skorijem buđenju iz zimskog sna iako veje sneg uveliko. I, pazite, autoportret ne znači da uperite fotoaparat u ogledalo u kojem se vi ogledate! Mašta čini čuda ali samo kada je koristimo.

Poziv čitaocima

Postanite i vi kreator časopisa i pošaljite vaše fotografije za konkurs, putopis, najbolja fotografija čitalaca...

Za koje rubrike možete poslati fotografije

KONKURSI

- Konkurs časopisa REFOTO. Svakog meseca raspišujemo novu temu koju smo prethodno obradili u rubrici "Praksa na delu". Prima se do deset fotografija po jednoj temi.
- Konkurs s temom AUTOPORETT. Možete poslati do deset fotografija svakog meseca.
- Jednogodišnji konkurs s temom NAJBOLJA DIGITALNA FOTOGRAFIJA. Za svako izdanje časopisa možete poslati do deset fotografije.

RUBRIKE

- PUTOPIS

Odaberite do dvadeset fotografija s vašeg putovanja, napišite kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na tom putovanju. Fotografije moraju biti minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. Primaju se isključivo fotografije poslate poštom na adresu redakcije. Mogu biti odštampane na papiru ali obavezno priložite i CD s originalnim fajlovima.

- U FOKUSU

Svakog meseca biramo najbolje fotografije čitalaca za rubriku *U fokusu* koja predstavlja svojevrsnu

galeriju vaših radova. Pošaljite do tri fotografije (po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- FOTO-KOMENTAR

Urednici časopisa analiziraju vaše fotografije i daju savete kako da ih unapredite. Pošaljite do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- DIGITALAN FOTO-KOMENTAR

Proverite kako bi naš kreativni tim obradio vašu fotografiju. Pošaljite fotografiju u originalnom fajlu i obrađenu u nekom od softvera za obradu slike a mi ćemo dati naše viđenje i detaljan prikaz kako smo do njega došli. Fotografija mora biti minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

INT@RNET

- Na našoj internet prezentaciji odredili smo prostor za veb galeriju. Pored fotografija profesionalaca, najboljih fotografija s izložbi i konkursa uvrstićemo u galeriju i fotografije čitalaca. Žiri koji čini redakcija časopisa biraće najbolje od vas koji će dobiti lični prostor u našoj veb galeriji. Možete poslati do deset fotografija, vaš portret i kratak tekst o vama. Fotografije moraju biti veličine do 500 pix duža strana fotografije u rezoluciji 72 dpi, JPEG, RGB.

Kako da pošaljete fotografije

@-POŠTOM

Ovo je najbrži i najlakši način da pošaljete vaše fotografije ali vas molimo da se pridržavate sledećih uputstava:

- prikačite samo jednu fotografiju uz vaš mail i u file info napišite vaše ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji
- ograničite veličinu fotografije na 1.5 MB
- neka u nazivu fotografije stoji vaše ime i prezime.

U FOKUSU

citaoci@refoto.co.yu
u subject napišite *U fokusu*

FOTO-KOMENTAR

citaoci@refoto.co.yu
u subject napišite *Foto-komentar*

DIGITALAN FOTO-KOMENTAR

citaoci@refoto.co.yu
u subject napišite *Digitalan foto-komentar*

VEB GALERIJA

citaoci@refoto.co.yu
u subject napišite *Veb galerija*

POŠTOM

Pošaljite nam fotografije odštampane na papiru ili narezane na CD (a možete i jedno i drugo). Ako ih šaljete za više rubrika nije potrebno da šaljete više CD-a već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. Ne zaboravite da na poleđini fotografija upišete svoje ime i prezime, adresu, kontakt, kao i tehničke podatke o fotografiji. Za fotografije na CD-u obavezno je da te iste podatke upišete u fajl info a u nazivu fotografije upišete svoje ime i prezime. Pažljivo ih upakujte (najbolje u kovertu s vazdušnim jastucima) ili ih dodatno ojačajte kartonom jer se ne retko dešava da CD-i stižu polomljeni. Vaše fotografije možete poslati na već poznatu adresu: REFOTO, Pčinjska 17, 11 000 Beograd.

Mali oglasi

Ako imate na prodaju nešto od foto-opreme, želite nešto da kupite, iznajmite... popunite obrazac i pošaljite ga za našu rubriku *Mali oglasi*. Oglas, takođe, možete poslati i elektronskom poštom na adresu citaoci@refoto.co.yu, u subject napišite Mali oglasi.

I, pišete nam o vašim utiscima o časopisu. Šta vam se dopada a šta ne, šta biste voleli da vidite ili čitate u časopisu, da li imate problema s nabavkom časopisa... svaki vaš komentar je dobro došao.

Potražnja	Ponuda	Zamena	Usluge
Tekst oglasa:			
			Telefon:

Fantastična ponuda!

vrednost
835 din

POKLON Lowepro Peak PX 60 foto-torba

KADA SE PRETPLATITE NA REFOTO ČASOPIS

Za samo **1.500 dinara**, koliko iznosi jednogodišnja pretplata (6 brojeva), dobićete vaš omiljeni časopis na kućnu adresu i na poklon Lowepro Peak PX 60 foto-torbu za kompaktni fotoaparati ili video kameru. (Poštarina je uključena u cenu.)

PONUĐA VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE DOK TRAJU ZALIHE!

NAPOMENA: Torbica se dobija uz prvi sledeći broj!

Dimenzije torbe:
14x6,5x16 cm

telefon

+381 11 344 9641,
344 9642

faks

+381 11 446 0234

e-pošta

info.refoto@refoto.co.yu

pismo

REFOTO, Pčinjska 17,
11 000 Beograd

Odaberite najlakši i najbrži način da poručite časopis ili neka od izdanja:

Naručujem časopis REFOTO, ili druga ponuđena izdanja, koja ćete mi isporučiti na sledeću adresu:

☐ GODIŠNJA PRETPLATA NA REFOTO 6 brojeva časopisa (upišite od kog broja želite pretplatu)	Ime _____
☐ UPOTPUNITE VAŠU ARHIVU (upišite broj ili brojeve časopisa koji vam nedostaju)	Prezime _____
☐ POVEZAN UKORIČEN KOMPLET REFOTO (upišite godinu ili godine izdanja koje želite)	Adresa _____
☐ KNJIGA "ELEMENTARNA TEHNIKA FOTOGRAFIJE" Prof. Dragoljuba Kažića (označite polje)	Grad/Pos. Fajh _____
☐ KNJIGA "DRAGOLJUB TOŠIĆ - FOTOGRAFIJE" Foto-monografija Dragoljuba Tošića (označite polje)	Telefon _____
	E-pošta _____
	Datum / Potpis _____

kupon za slanje fotografija
(do 10 fotografija po konkursu)
VAŽI ZA SVE KONKURSE

ReFoto konkursi

NARUČITE

ČASOPIS ILI NAŠA DRUGA IZDANJA

PUTEM **PORUDŽBENICE** ČASOPISA KOJU S UPLATNICOM POŠALJETE NA ADRESU: REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd ili

POZOVITE 011/303-4373 NIKON Shop u kojem možete kupiti sva ponuđena izdanja

Pretplata za 6 brojeva časopisa REFOTO iznosi din. 1.500 sa plaćenom poštarinom. Uz pretplatu dobijate na poklon Lowepro Peak PX 60 foto-torbu (važi samo za područje Srbije)

+ poklon

Upotpunite svoju arhivu časopisa REFOTO (brojevi 4, 5, i 6 su rasprodati). Od broja 7 do 28 cena po komadu je 180 din. a od broja 29 iznosi 250 din.

Povezan komplet REFOTO časopisa za 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 i 2007. godinu, din. 2.000 + PTT (din. 160) po kompletu

"Elementarna tehnika fotografije" prof. Dragoljub Kažić, din. 450 + PTT (din. 140)

"Dragoljub Tošić – Fotografije", Foto-monografija, din. 1.500 + PTT (din. 180)

Ime _____

Prezime _____

Adresa _____

Grad _____

Telefon _____

E-pošta _____

E-pošta _____

PRETPLATA

NA GODINU DANA ZA 6 BROJEVA ČASOPISA IZNOSI 1.500 DINARA (poštarina je uključena u cenu)

PRETPLATA ZA INOSTRANSTVO

NA GODINU DANA ZA 6 BROJEVA IZNOSI 51 EVRO

NAPOMENA: Specijalna ponuda ne važi za inostranstvo.

DEVIZNI RAČUN

INTERMEDIARY (posrednička banka): Deutsche Bank AG - Frankfurt/M. SWIFT CODE: DEUTDEFF ACCOUNT WITH (banka korisnika): EUR 936 2609 10

TEKUĆI RAČUN (dinarske uplate)

255-0009780101000-19 (Samo za područje Srbije)

PRIVREDNA BANKA BEOGRAD a.d. - Beograd, SWIFT CODE: PBBBYUBG BENEFICIARY (korisnik): REFOT B - Beograd Pčinjska 17 Account: 5401-978-0001032 s naznakom PRETPLATA ZA REFOTO.

Kopiju uplate dostaviti na faks: 381 11 446 0234 ili poslati na adresu redakcije

Mali OGLASI

► PRODAJEM

Sony SDR-VX 2100 s opremom
Sony SDR-VX 2100 3XCCD, Digital Wide converter W/Macro 0,7 x 58 mm Fujiyama (nov); Baterije: MP-F570, MP-F730 (3.700 mAh), MP-F960 (6600 mAh!!!) 2 kom. – potpuno nove! Sony AC adapter AC-L15A, Sony battery charger BC-V615, daljinski za kameru Sony RMT-811, Cokin cir-polarizer 58, kablovi, torba.
Kamera kupljena pre godinu dana, malo korišćena, popotpuno očuvana, korišćene samo originalne PREMIUM DV kasete.
Kontakt: 064/ 13 77

Nikon F801s
(100 evra), objektiv 35-70 mm, f/2,8 (200 evra), 180 mm, f/2,8 ED (220 evra)
Kontakt: 064/ 146 92 85

Nikon D80 s busterom i memorijska kartica 2 GB,
Nikon D200 s busterom i memorijske kartice SanDisk Extreme III 1 GB i Kingstone ElitePro 1 GB.
Kontakt: 064/ 133 56 63, branko.stojanovic@color.co.yu

Magnifaks II 6x9 aparat za povećavanje (50 evra), Repto stativ Ihagee (40 evra)
Kontakt: 013/ 742 081

Olympus FL 36 blic, 150 evra,
Kontakt: 061/ 1555 806

Contax 645AF (2,0/80 mm), nov, 2.400 evra.
Kontakt: 064/ 88-65-725

Filteri na navoj 58 mm

Heliopan
*Grey ND 4
Hama:
*Grey ND 4 graduated
*Skylight KR 1,5 slim
*Verlauf tabak (Graduated tobacco)
*Softener tip G1
Ko kupi sve, dobija besplatno torbicu za filtere
Kontakt: marimaks@sezampro.yu

Practica-electronic BCA

Canon AE-1
Polaroid-supercolor 635
Blic Achiever 821 tz
Blic Metz 45 CT-1
Polarizacioni filter 55 mm
Kontakt: kafaduo yahoo.com

Na strani 92 naćete kupon za besplatne male oglase. Oglasi se primaju najkasnije do 10. u mesecu.

U sledećem broju

- Sve čarolije zime na jednom mestu. Sneg, led, pejzaži, detalji, ogolelo drveće i olovno nebo. Nađite inspiraciju kroz fotografije i iskustva profesionalaca i foto-amatera
- Intrigantni i smeli aktovi samo su mali deo obimnog opusa kanadskog fotografa Daniela Sikorskog
- Dubinska oštrina je izuzetno važan i moćan element svake fotografije. Otkrijte kako da je kontrolišete i najbolje upotrebite
- Ako volite selektivni fokus i kreativnu neoštrinu onda je objektiv neobičnog izgleda i još neobičnijih mogućnosti – takozvani Lens Babies, pravi izbor za vas
- Naš čitalac doživeo je pravu snežnu avanturu na Durmitoru ali nije zaboravio na svoj fotoapararat
- Privlačna vila s naslovne strane delo je mladog fotografa, završenog studenta Fakulteta primenjenih umetnosti
- Upoznajte najuspešnijeg učesnika naših konkursa u protekloj godini – Ivicu Kostića iz Niša
- Prisetili smo se "stare dobre" Mamiye 645 s oznakom 1000S koja će sigurno probuditi nostalgiju kod svih poklonika analogne tehnologije

Panasonic nastavlja da razvija nove D-SLR fotoapararate koristeći 3/4 standard a Sony brani svoju reputaciju elektronskog giganta s novim D-SLR fotoaparatom Alfa 700

Mobilni telefoni imaju sve više funkcija ozbiljnog fotoaparata a SonyEricsson K850i prednjači u tome

Nikon Coolpix P5100 trenutno je najbolji kompaktni fotoapararat iz široke ponude ove firme

U PET DO DVANAEST

ALEKSANDAR TOŠIĆ, ZEMUN

Znam da je 11.55 iliti pet do dvanaest, ali šta da radim kada sam nemaran prema svojim fotografijama!? Većina fotografija nastala je krajem prošle i početkom ove godine, te sam mogao da ih pošaljem i mnogo ranije, ali nisam. Mislio sam da ću napraviti neku dosta bolju fotografiju (pa da ih onda sve zajedno pošaljem), ali stvari su se iskomplikovale. Dosta sam učio oko prijemnog ispita te nisam imao mnogo slobodnog vremena za moj hobi. Za vreme letnjeg raspusta bavio sam se nekim drugim stvarima. Onda je došao i 3. septembar i krenuo sam u 1. razred moje nove škole (ETS "Nikola Tesla", smer elektrotehničar računara). Od tada, pa sve do danas, imam vrlo malo slobodnog vremena, a fotoaparati skoro da nisam uzeo u ruke. To je možda "opravdano" opravdanje zašto ranije nisam poslao svoje fotografije. Iako je REFOTO odličan časopis želim da bude još bolji i želeo bih da se upoznam sa vama i da se konsultujem o nekim stvarima.

RE Stara izreka kaže: "Bolje ikad nego nikad". FO Aleksandru se to svakako potvrdilo jer je TO jedna njegova fotografija objavljena u prošlom broju u okviru konkursa s temom "Eksperiment". U januaru će biti i izložba u galeriji O3on pa je Aleksandar može očekivati i tamo. Nadamo se da će svoje nove obaveze, kojih će sigurno biti jako mnogo, uspeti da uskladi sa svojim hobiem – fotografijom i da će i dalje učestvovati na našim konkursima ali ne u pet do dvanaest jer u novom, mesečnom izdanju, konkursi imaju malo "žešću" dinamiku. Što se tiče saveta i konsultacija, uvek nas možete kontaktirati mailom ili pismom jer na taj način neke vaše nedoumice možemo da podelimo i s ostalim čitaocima koje muče možda slični problemi. Preko vaših pitanja i zahteva najbolje saznamo šta vas zaista zanima da čitate u časopisu.

UVEK KASNIM ALI OVOG PUTA...

SAŠA RADOŠAVLJEVIĆ, BEOGRAD

Redovno čitam Refoto, imam sve brojeve (čak imam i onih prvih nekoliko brojeva "Foto"). Ja sam "onaj" što je, kada je Refoto forum počeo da radi, rekao "da nikad-ikad ne bi dao svoj Nikon F-801, za neki digitalni fotoaparati, sve dok i poslednji proizvođač filma diše" (bilo je objavljeno u časopisu pod rubrikom pisma). Već neko vreme sam fotoamater, prvi fotoaparati kupio sam 1982. Ja eto nisam kupio Smenu, nego istočnonemački Certo 35kn (imam ga još uvek, naravno radi kao sat). Tada sam imao 13 godina. Sada ponekad fotografisem nešto i "za pare". Nisam čvrsto posvećen jednom jedinom pravcu u fotografiji, doduše, ne fotografisem baš ni sve što vidim (što se verovatno iz mojih fotografija može i videti). Uzori su mi... hm... recimo da sam jako voleo Branibora Debeljkovića i Dragoljuba Tošića (upoznali smo se tako što smo mu jedan njegov bivši učenik, a moj super drugar – Pavle Marjanović (mislim da ga cela redakcija zna)

bukvalno "banuli" na čas u grafičkoj školi i bili dočekani kao najrođeniji. Njegov foto-komentar bio mi je omiljena rubrika u časopisu. Naravno, ni Milan ni Ivana ne zaostaju u tome, međutim, ono što se meni sviđalo (više) u prof. Tošićevim komentarima je činjenica da je iz svake rečenice izbijao, ako mogu tako da kažem, pedagog. Znači, čak i autor poneke baš loše fotografije, dobio je komentar koji je uvek bio tako sročeno da ga ni na koji način ne može uvrediti, nego ga samo naterati na razmišljanje. Mislim da ta "smirena nota" dolazi s godinama tako da se ne brinem ni za novi "dvojac". Mislim da je svakom od nas koji smo bili prisutni na promeni imena FSJ u FSSCG u Zrenjaninu njegov govor, koji je stavio tačku na neku bezveznu polemiku koja je krenula da se vodi, ostao u sećanju. Meni svakako jeste.

Sad, kada sam malo "porastao", uspeo sam da si priuštim i nešto malo bolju opremu, fotografisem Nikonima analognim FM, F801, i digitalnim D200. Imam i nekoliko dobrih objektivna, omiljeni su mi makro 60 mm i 105 mm (i uvek volim kada za neku fotografiju mogu baš njih da koristim), na spisku želja mi je 17-35 mm /2,8, ali na žalost, za sada, "jorgan ne dozvoljava da toliko pružim noge". Fotografije skoro nikad ne šaljem na izložbe i konkurse, verovatno mi nećete verovati ali uvek ZAKASNIM. Čak i ovo pisamce ću vam evo doneti na "deadline", narezano na cd, i to "nogama" a ne poštom. Pa ako neka od mojih fotografija prođe na nekom od konkursa – super. Ako ne, pa šta da se radi, "vidimo se sledeće godine". Uz želju da časopis potraje još dugo, jer je stvarno dobar (nema veze što je jedini na ovim prostorima), pozdravljam vas.

RE Saša, šta da vam kažemo kada smo se već FO videli u redakciji i to na dodeli nagrada TO za konkurs "Lepota oko nas"! Pogledajte atuelnosti i tamo ćete videti fotografiju na kojoj se jedan simpatičan momak s naočarima zadovoljno osmehuje i ponosno drži svoju nagradu u rukama – Monografiju Dragoljuba Tošića, ono što je želeo najviše od svih nagrada koje smo delili! I vi ste, kao i čitalac iz prethodnog pisma, doneli fotografije u poslednjem trenutku ali sigurni smo da taj "poslednji trenutak" označava početak jedne lepe saradnje između vas i časopisa u šta će se čitaoci uveriti vrlo brzo, već u nekom od narednih brojeva.

POZDRAV IZ BANGLADEŠA

STEFAN BAKIĆ, BERANE, CRNA GORA

Imam 14 godina. Idem u osnovnu školu "Vuk Karadžić", 8. razred i osnovnu muzičku školu, (sviram harmoniku). Fotografija me interesuje od ranog detinjstva i ljubav prema ovoj umetnosti su mi prenijeli otac i stric koji su ljubitelji fotografije od svoje mladosti. Za fotografiju sam ozbiljnije počeo da se interesujem kada sam postao član Foto kluba "Svetlopiš". Ovaj Foto-klub je jedan od projekata udruženja građana Otvoreni klub "Stupovi". Pošto u Beranama nikad nije bilo fotografskih klubova želeo bih da u našem gradu

oživimo jedno mesto gdje bi se okupljali svi ljubitelji fotografije, i stari i mladi... Početkom 2007. godine počeo sam da učim fotografske vještine od mog prijatelja i učitelja Blagoja Cara koji povremeno organizuje kurseve fotografije. Pošto se u Beranama nalazi Manastir Đurđevi Stupovi i crkveno sjedište Eparhije budimljansko-niškičke, počeo sam da učestvujem u crkvenim službama. Pošto su našoj parohijskoj zajednici potrebni novinari i fotografi, Blagoje mi je pokazao da fotografsku vještinu mogu lako da savladam prateći brojne crkvene aktivnosti. Tako sam pre svega počeo da se bavim dokumentarnom fotografijom. Moje fotografije često se objavljuju na Internetu i na korici eparhijskog časopisa Svevide. Naš Foto-klub "Svetlopiš" do sada je organizovao dve klupske izložbe, na kojima sam i ja izlagao i dobio pohvale. Iako imam još puno da učim o fotografiji, i svakog dana naučim po nešto novo i zanimljivo, najviše vremena moram da posvetim svakodnevnim problemima koje naš klub ima u ovom okruženju, i da objasnim mojim prijateljima da je fotografija umjetnost, a ne trošenje vremena. Volim sve motive jer od svega mogu da napravim neku poruku. Najčešće fotografisem crkvene događaje, životinje, biljke, zalaske sunca i prirodu uopšte. Moj otac organizuje planinarske avanture po okolnim planinama i imam puno prilika za dobru fotografiju. Do sada sam se oprobao u dokumentarnoj fotografiji i fotografisanju prirode. Portrete još ne znam dobro da fotografisem i mislim da je za to potrebno mnogo više iskustva. Do skoro nisam imao nikakav fotoaparati nego sam pozajmljivao od prijatelja, a nedavno sam osvojio nagradu na takmičenju časopisa National Geographic Junior i dobio jednostavan digitalni fotoaparati i štampač. Voleo bih da se i dalje bavim fotografijom, čitavog života, i voleo bih kad bi u Beranama bilo više drugova sa kojima bih mogao zajedno da fotografisem. Ako mi se pruži neka dobra prilika, možda upišem i neku školu fotografije. Pošto se dobro snalazim na računarima, počeo sam da učim kako se fotografije mogu obrađivati u Fotošopu i to mi se veoma dopada. Volim fotografiju zato što pomoću nje mogu da pokažem ljudima kako ja vidim svijet. Do sada nisam slao fotografije za vaš časopis, i tek sam od nedavno počeo da ga kupujem, ali mislim da je veoma dobar i zanimljiv. Voleo bih da učestvujem u nekoj fotografskoj koloniji i da se upoznam sa drugim mladim fotografima. Žao mi je što nema još više takmičenja za mlade fotografe.

RE O Stefanovim uspesima ste mogli da FO pročitate u broju 44 kada smo predstavili TO i ugostili nagradene učesnike konkursa časopisa National Geographic Junior. Na žalost Stefan nije mogao da nam se pridruži ali je zato učestvovao i na našem konkursu "Eksperiment". Stefanu možemo samo da poželimo još puno uspeha u fotografiji, pre svega na našim konkursima a druženja i radionica će svakako biti u ovoj godini o čemu će svi čitaoci biti obavješteni u narednim brojevima časopisa.

Think GAIA
For Life and the Earth

SANYO

eneloop
Ready to use Rechargeable BatteryPromenite baterije,
promenite budućnost

Punjive baterije

Smanjuju
troškove
Više energije
Ne zagađuju
okolinu

Alkalne baterije

Spreme za
upotrebu
Dugo vreme
skladištenja
Za sve upotrebe

www.eneloop.info

REFOT B, ekskluzivni uvoznik i distributer - Pčinjska 15a, 11000 Beograd, t. 011/308-7004, e-mail: info@refot.com